

Länsstyrelsen
Värmland

ÅRSREDOVISNING

2007

LÄNSSTYRELSEN I VÄRMLANDS LÄN

Publ nr 2008:07
ISSN 0284-6845

Länsstyrelsen i Värmlands län
651 86 Karlstad
054-19 70 00
länsstyrelsen@s.lst.se
www.s.lst.se

Beslut om denna årsredovisning har fattats av landshövdingen Eva Eriksson. I den slutliga handläggningen har deltagit länsrådet Björn Sandborgh och ekonomichefen Maria Axelsson, föredragande.

Eva Eriksson

Maria Axelsson

Upplysning: Information till arbetstagarorganisationerna enligt 19 § MBL har givits den 15 februari 2008.

VÅRT VÄRMLAND.....	1
Länsstyrelsens organisation	5
ÖVERGRIPANDE REDOVISNING AV VERKSAMHETSKOSTNADER.....	6
VO KUNSKAPSUPPBYGGNAD, SAMORDNINGS- OCH SEKTORSÖVERGRIPANDE ARBETE	13
Verksamhetsgren Utåtriktat sektorsövergripande arbete	14
Verksamhetsgren Regional utveckling	21
Verksamhetsgren Miljömålsarbete	30
VO TILLSYN OCH VÄGLEDNING.....	38
Verksamhetsgren Social tillsyn	39
Verksamhetsgren Miljötillsyn	49
Verksamhetsgren Djur- och Livsmedelstillsyn	55
Verksamhetsgren Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn	57
VO ÄRENDEHANDLÄGGNING.....	59
Verksamhetsgren Omställning av energisystemet	60
Verksamhetsgren EU-stöd	61
Verksamhetsgren Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	63
ÖVRIG RAPPORTERING	67
Organisationsstyrning inom politikområde Regional samhällsorganisation	67
Personaluppgifter	69
Sjukfrånvaro 2006-2007	70
Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras	71
Uppdrag som ska redovisas i årsredovisningen 2007	72
Sammanställning över väsentliga uppgifter	79
FINANSIELL REDOVISNING.....	80
Resultaträkning	80
Balansräkning	81
Anslagsredovisning	83
Noter	87
Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot	94
Ersättning och andra förmåner till landshövding, länsråd och styrelseledamöter	96

VÅRT VÄRMLAND

2007 har varit ett bra år för Värmland. Värmland är en viktig aktör på den nationella såväl som den internationella arenan. En medveten och strategisk satsning på samverkan och samarbete över olika gränser börjar vi nu skörda frukterna av.

Kraven på förnyelse och omställning för att möta framtiden blir allt tydligare. I Värmland har vi de senaste åren målmedvetet arbetat långsiktigt och i större sammanhang och sett nödvändigheten i det för att vara konkurrenskraftiga. Allt fler har en öppen och offensiv inställning till internationaliseringen av Värmland. Många förstår att det inte finns några enkla lösningar för framtiden, där enskilda aktörer kan bestämma och besluta. När flera bidrar blir helheten större än summan av delarna. Med den här inställningen deltar Värmland i regionala, nationella och internationella sammanhang och vi gör det inte bara för att synas och verka utåtriktat, vi gör det också för att lära av andra och återföra kunskap och erfarenheter till länet och dess invånare. Jag vill hävda att Värmland genom sina samlade ansträngningar går i spetsen när det gäller att arbeta för tillväxt på ett modernt och hållbart sätt.

Insatser och satsningar görs i allt större utsträckning i samspel mellan det offentliga Värmland, universitetet och näringslivet. Ett exempel är bildandet och utvecklingen av kluster eller kompetensplattformar där samarbete sker i innovativa miljöer med gemensamma mål och samordnade aktiviteter. Här skapas dynamik som leder till nya produkter och tjänster och enligt undersökningar ser företagen ökad försäljning, nya arbetstillfällen och investeringar som direkt följd av medlemskapet i kluster. Samarbetena ger också företagen möjlighet att utbyta erfarenheter, information och konkurrensfördelar, vilket underlättar vid etableringar och samarbeten utomlands.

I projektet Cloe (Clusters Linked Over Europe), som Länsstyrelsen varit delaktig i, har internationella utbyten och kontakter upparbetats mellan länets kluster och andra europeiska kluster och nätverk. Projektet utsågs 2007 av EU-kommissionen till det främsta projektet inom programområdet. Detta har inneburit att det värmländska sättet att arbeta med innovationer och klusterutveckling rönt stor uppmärksamhet. Från många håll kommer önskemål om att lära av oss i Värmland.

Under hösten genomförde Länsstyrelsen i Värmlands län på uppdrag av Finansdepartementet en enkätundersökning på samtliga länsstyrelser om deras internationella engagemang och kontakter. Undersökningen visar att i stort sett alla länsstyrelser i Sverige arbetar med internationell verksamhet i någon form. Jag vill upprepa det vi föreslår i undersökningen, att det i regleringsbrevet bör framgå vilken roll länsstyrelserna har som företrädare för staten på den regionala nivån när det gäller såväl att tillsammans med näringslivet verka för ökad tillväxt som att upprätthålla kontakter med regioner inom EU.

Statens regionala representant är viktig som sammanhållande kraft när det gäller samverkan med näringslivet och dess utrikeskontakter. Dessutom har landshövdingen en stor betydelse vid kontakter med utländska regioners representanter. I olika sammanhang, inte minst från regeringsrepresentanter, får vi landshövdingar ofta hör att våra roller och länsstyrelsernas är viktiga för Sveriges internationella relationer.

Också för den hållbara utvecklingen är Länsstyrelsen som statens samlade företrädare central och i många fall tydlig. Vår bredd ger oss unika förutsättningar att fatta väl avvägda beslut som bidrar

till en hållbar utveckling, där fokus ligger på att väga samman sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter. Den nya uppgiften att arbeta med flyktingintroduktion kan direkt kopplas till uppgiften att arbeta för en hållbar utveckling och har kompletterat och fördjupat vår kompetens.

Länsstyrelsens verksamhet är komplex och omfattande. Myndigheten har stor bredd och korresponderande kompetens. Det i sig gör det utmanande att samla organisationen kring ett gemensamt mål och få alla att se helheten. Härtill kan vi också lägga alla de yttre faktorer som påverkar verksamheten. En nyligen upprättad förteckning hos Finansdepartementet visar att det för tillfället finns drygt 30 pågående utredningar som har inverkan eller relevans för länsstyrelsernas arbete och uppdrag. Dessutom visar förteckningen direktiv till 22 nya utredningar.

Som myndighetschef är det viktigt att ha överblick och informera internt om sammanhang. Under 2007 har jag och ledningsgruppen ägnat mycket tid och arbete åt att försöka förmedla helhetsbilder och skapat sammanhang åt de yttre faktorer som påverkar oss. Trots det är det tydligt att personalen tar intryck av utredningar som påverkar deras arbetssituation – oro, osäkerhet och personal som söker nya jobb är några tecken vi sett.

I slutet av 2007 påbörjade vi ett omfattande arbete med att förbättra den psykosociala arbetsmiljön på Länsstyrelsen. En inspektion av Arbetsmiljöverket pekade på brister i vårt systematiska arbetsmiljöarbete och därför har vi med delaktighet från personalen startat en process, där vi i maj 2008 till Arbetsmiljöverket ska kunna redovisa en god planering och vidtagna åtgärder för att förbättra arbetsmiljön. En process av det här slaget tar tid och full effekt kan vi inte räkna med att uppnå förrän om ett par, tre år. Målet är att majoriteten av personalen upplever och säger att:

- jag kan påverka och planera mitt eget arbete
- jag får möjlighet att lära mig nya saker och utvecklas
- jag ges möjlighet att utträta ett bra arbete
- jag får variation för kropp och själ
- jag får och ger beröm
- jag får och ger andra hjälp och stöd
- jag tar ansvar för min och andras arbetsmiljö
- kommunikationen är öppen och tydlig
- mål, ansvar och befogenheter är tydliga

Jag har mycket goda förhoppningar om att vi kommer att lyckas med detta.

I 2007 års årsredovisning kan jag också berätta om Länsstyrelsens viktiga roll i arbetet för att uppnå hållbar regional utveckling. Ett uttalat mål under 2007 har varit att de olika regionala processerna – RUP/RTP, miljömål, landsbygdsutveckling, jämställdhet, integration och mänskliga rättigheter – ska närmas varandra för att öka effektiviteten i framför allt det utåtriktade arbetet till att börja med. Länsstyrelsen har ett behov av att uppträda tydligare utåt som en helhet.

Inom Länsstyrelsens ärendeberedning, i samråd och kontakter med projektägare och stödhandläggning finns jämställdhetsperspektivet rutinmässigt med och med en större självklarhet än tidigare. Checklistor används och blanketter utformas där perspektivet finns med.

Den regionala samverkan i jämställdhetsfrågor sker genom Värmlands jämställdhetsråd där länsrådet är ordförande. Rådet verkar operativt och med syfte att vara samordnande och stöttande för viktiga aktörer i länet. Rådets verksamhet finns även fastlagd i den externa delen av Länsstyrelsens handlingsplan för jämställdhetsintegrering. Vi bedömer att den regionala samverkan har utvecklats i positiv riktning, även om en del aktörer är aktivare än andra.

Det övergripande arbetet med de mänskliga rättigheterna har främst byggts på kunskapshöjande verksamhet. Förutom att samtliga anställda har erbjudits grundläggande information och kunskap om de mänskliga rättigheterna har handboken Mänskliga rättigheter i Länsstyrelsens myndighetsutövning tagits fram. Boken ska även fungera som ett verktyg för handläggare på länsstyrelserna som arbetar med myndighetsutövning. Länsstyrelsen har i samverkan med andra organisationer arrangerat en tvådagars konferens och en seminarieserie, om fyra tillfällen, som handlat om de mänskliga rättigheterna. Deltagare har varit anställda inom kommun och landsting i Värmlands län samt intresserade personer från allmänheten.

Under våren genomförde vi konferenser och möten för att berätta om det nya integrationsuppdraget och de behov som fanns. Under hösten besökte vi samtliga kommuner och vid flera tillfällen deltog landshövdingen. Sammanlagt hade 15 av länets 16 kommuner avtal om mottagande av skyddsbehövande vid årets slut. I två kommuner är det avtalade mottagandet oförändrat medan det i två kommuner har minskat.

Inom ramen för de särskilda medel som nu finns för kvinnors företagande så har det med deltagande av Länsstyrelsen utvecklats ett samarbetsprojekt mellan lokala resurscentra för kvinnor, LRC, och regionalt resurscentrum, RRC, vilket ytterligare bedöms stärka länets övergripande arbete för kvinnors förutsättningar att ta del av de resurser som finns i olika utvecklingsprogram. Vi har aktivt medverkat till att ambitioner och aktiviteter bland RRC/LRC, särskilt inom kvinnligt entreprenörskap och kvinnors företagande, kopplats till de regionala klusterprocesserna. Även när det gäller framtagande och implementering av de nya strukturfondsprogrammen, landsbygdsprogrammet och programmet för kvinnors företagande har vi aktivt bidragit till att RRC/LRC fått tidig information och också fått möjlighet till tidig påverkan.

Nya regionala miljömål har utarbetats, som remissbehandlats och bearbetats för att fastställas i början av 2008. Vid besök hos länets kommunledningar har information och samtal om det gemensamma ansvaret att bidra till att miljömålen nås genomförts. För att utveckla samordningen mellan miljömål och miljöövervakning och miljötillsynsarbete har en rad åtgärder genomförts. En styrgrupp bestående av avdelnings- och enhetschefer har skapats som har ansvar för beslut om arbetet med miljömål, miljöövervakning, miljötillsyn och vattenberedningssektariatet. Uppföljning av miljömålen sker i nära samarbete med miljötillsyn och miljöövervakning. En rapport har färdigställts som beskriver miljötillståndet i Värmland och i text, och via ett antal indikatorer, visar hur utvecklingen mot de regionala miljömålen ser ut. Rapporten finns i tryck, men kan även skrivas ut, miljömål för miljömål, från Länsstyrelsens webbplats och blir därmed tillgänglig för skolor, organisationer och andra som vill använda den.

Länsstyrelsen deltar i projekt Klimatplaner för Värmland som innebär att 14 av Värmlands kommuner upprättar lokala energi- och klimatplaner och att Länsstyrelsen gör en regional energistrategi. Arbetet med den regionala energistrategin görs i samarbete med länets olika aktörer och är en del i den plan som finns för upprättande av Åtgärdsprogram för energi och transporter i Värmland som är en del av vårt miljömålsarbete.

Projekt som bedrivits inom miljöövervakningen är inventering av häckfåglar, dagfjärilar och vildbin. Fynd har gjorts respektive bekräftats av två för länet nya däggdjursarter; trollfladdermus och dvärgmus. Andra miljöövervakningsprojekt har varit screening av miljögifter samt vattenkvalitet i enskilda brunnar och fördjupad grundvattenanalys som skett i anslutning till kartläggningen enligt vattendirektivet.

På miljötillsynsområdet har en viktig insats i vägledande syfte skett genom informella kontakter mellan våra handläggare och kommunernas miljö- och hälsoskyddsinspektörer och vid deltagande på möten i den samarbetsgrupp för miljöinspektörer som finns i länet. Under året har

vi påbörjat uppföljning och utvärdering av kommunernas operativa tillsyn enligt miljöbalken genom tillsynsvägledning hos länets kommuner.

Inom det nya landsbygdsprogrammet som godkändes vid halvårsskiftet har vi upprättat prioriteringsordningar och tagit fram principer för handläggningsarbetet. Regional anpassning av landsbygdsprogrammet har skett i bred förankring med berörda aktörer och insatser i programmet bidrar till att man genomför åtgärder för att nå flera miljömål. För att sprida länsanpassad information om landsbygdsprogrammet med de regionala prioriteringar som gjorts har vi också tagit fram en broschyr som på ett enkelt och överskådligt sätt beskriver programmet och dess möjligheter. Arbetet med kompetensutveckling inom landsbygdsprogrammet av lantbruks- och landsbygdsföretagare har varit omfattande.

Länsstyrelsen har en kraftfull och flexibel fältorganisation med tre personer som täcker olika delar av länet. I och med det kan kompetensen och beredskapen för hantering av rovdjursfrågor hållas hög. Vi har förutom det vanliga inventeringsarbetet medverkat i skyddsjakt på varg i ett par problemområden.

Bland de viktigaste rådgivande/främjande insatserna inom social tillsyn under året kan nämnas den särskilda spetskompetensutbildning kring problematiken med hedersrelaterat våld. I allt väsentligt har verksamhetstillsynen inom individ- och familjeomsorgen handlat om det särskilda så kallade barnuppdraget med dess olika delområden. I all verksamhetstillsyn har frågan om hur barnperspektivet beaktats varit en tydlig del av granskningen såväl i genomförandeplaner, granskningsinstrument, i våra beslut och återföringen av tillsynsresultaten.

Vår krisledningsorganisation har övats i samband med gränsövning Åsa - en övning som genomfördes i Gränsräddningsrådets regi och som övade länsstyrelserna i Värmland och Dalarna, Hedmarks fylke samt svenska och norska "blåljusmyndigheter". Utfallet av övningen blev mycket gott och upptäckta brister används som underlag för justering av organisation samt fortsatt utbildning.

Om ovanstående och mycket annat kan ni läsa i Länsstyrelsen i Värmlands läns årsredovisning för år 2007.

Eva Eriksson
Landshövding

Länsstyrelsens organisation

* Personal & verksamhetsutveckling

** Miljöprövningsdelegation

ÖVERGRIPANDE REDOVISNING AV VERKSAMHETSKOSTNADER

Tabell A - Verksamhetskostnader 2007 Verksamhetsområden och verksamhetsgrenar samt myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		Kostnader inkl OH	
	Tkr	%	Tkr	%
VO Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete	59 623	38,8	78 415	51,0
VG Utåtriktat sektorsövergripande arbete	24 943	41,8	34 036	43,4
VG Regional utveckling	6 050	10,1	8 106	10,3
VG Miljömålsarbete	28 630	48,1	36 273	46,3
VO Tillsyn och vägledning	24 616	16,1	33 920	22,1
VG Social tillsyn	5 832	23,7	8 150	24,0
VG Miljötillsyn	13 525	54,9	18 190	53,6
VG Djur- och livsmedelskontroll	1 996	8,1	2 839	8,4
VG Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn	3 263	13,3	4 739	14,0
VO Ärendehandläggning	28 276	18,4	41 270	26,9
VG Omställning av energisystemet	912	3,2	1 360	3,3
VG EG/EU-stöd	16 663	59,0	23 885	57,9
VG Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	10 701	37,8	16 025	38,8
SUMMA PRODUKTION	112 515	73,3	153 604	100
Myndighetsövergripande verksamhet (10) samt Administration och intern service (11)	41 089	26,7		
SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	153 604	100	153 604	100
Resurssamverkan ¹⁾	-		-	
Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	153 604		153 604	
Myndighetsövergripande verksamhet, uppdelat på:				
Nivå 1 (113-115)	22 205	28,0		
Nivå 2 (110-112, 116-119)	9 210	11,6		
Nivå 3 (100-109)	9 673	12,2		
Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	79 375			

Tabell B - Verksamhetskostnader 2005-2007	2007	2006	2005
Kostnader per VO och VG			
VO Kunskapsuppbyggnad, samordnings- och sektorsövergripande arbete	59 623	61 854	56 563
VG Utåtriktat sektorsövergripande arbete	24 943	25 248	19 061
VG Regional utveckling	6 050	10 373	13 576
VG Miljömålsarbete	28 630	26 233	23 926
VO Tillsyn och vägledning	24 616	21 619	19 882
VG Social tillsyn	5 832	4 733	3 684
VG Miljötillsyn	13 525	11 831	11 784
VG Djur- och livsmedelskontroll	1 996	1 858	1 471
VG Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn	3 263	3 197	2 943
VO Ärendehandläggning	28 276	31 070	29 614
VG Trafikärenden (avser regleringsbrev 2005)			4 189
VG Övrig ärendehandläggning (avser regleringsbrev 2005)			5 663
VG Omställning av energisystemet	912	1 047	
VG EG/EU-stöd	16 663	20 255	19 762
VG Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	10 701	9 768	
Resurssamverkan	-	-	-
Myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	41 089	40 615	42 445
Totala kostnader (inkl. OH)	153 604	155 158	148 504

Kommentar: De totala verksamhetskostnaderna ligger i princip på en oförändrad nivå mellan åren. En viss styrning mot verksamhetsområdet "Tillsyn och vägledning" har gjorts verksamhetsåret 2007. Verksamhetsgrenarna "Social tillsyn" och "Miljötillsyn" är de områden som ökat mest.

Tabell B.1 Kostnader för representation (tkr)	2007	2006	2005
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	346	359	446
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	843	665	627

Kommentar: Kostnaderna för intern representation utgörs till största delen av "fritt kaffe" till personalen. Den extern representations kostnad var något högre 2007 än åren innan, bl. a. beroende på att de svenska ambassadörerna besökte länet samt att det årliga landshövdingemötet var förlagt till Värmland.

Tabell B.2 Lokaler	2007	2006	2005
Lokalkostnader residens (tkr) (103)	793	778	764
Lokalyta residens (m ²)	774	795	795
Lokalkostnad per m ² i residenset	1 024	979	961
Lokalkostnad exkl. residenset (113)	7 027	6 952	7 302
varav lokalkostnader för kontorslokaler inkl. biytor	7 017	6 946	7 284
Lokalyta exkl. residens (m ²)	7 363	7 121	7 121
varav lokalyta för kontorslokaler inkl. biytor	6 893	6 651	6 651
Lokalkostnad per m ² exkl. residens	954	976	1 025
Lokalkostnad per m ² för kontorslokaler inkl. biytor	1 017	1 044	1 095
Lokalkostnad per årsarbetskraft exkl. residenset (tkr)	37,0	34,4	38,8
Lokalkostnad per årsarbetskraft för kontorslokaler inkl. biytor	36,9	34,4	38,7
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²) för kontorslokaler inkl. biytor	36,2	33,0	35,3

Kommentar: Kostnader för lokalvård exklusive residens uppgick till 989 tkr. Lokalvård bedrivs som entreprenad. Driftskostnader för larm och bevakning samt säkerhetsåtgärder i Länsstyrelsens lokaler har uppgått till 330 tkr.

Tabell C - Årsarbetskrafter per sakområde m.m.	2007	2006	2005
Myndighetsövergripande verksamhet (10)	9,8	10,2	11,7
Administration och intern service (11)	23,9	24,2	25,7
Övrig förvaltning (20)	3,4	4,7	7,9
Övrig förvaltning (21)	3,8	3,9	
Kommunikationer (24) Yrkesmässigtrafik	0,9	0,8	10,6
Kommunikationer (25) Körkort och trafikföreskrifter	8,9	9,1	
Kommunikationer (34) Infrastrukturplanering	1,8	1,7	
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	3,6	3,5	3,5
Regional utvecklingspolitik och konkurrens (30)	16,5	22,4	22,5
Arbetsmarknad (36)	-	-	-
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	5,9	7,0	8,0
Stöd till boende (41)	1,9	2,0	
Omställning av energisystemet (42)	0,6	0,3	
Kulturmiljö (43)	6,6	6,0	5,0
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	4,2	4,7	4,6
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	14,5	19,1	18,3
Skydd av områden och arter, förvaltn, skötsel av skydd omr (51)	18,3	13,1	9,6
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	1,9	2,1	1,6
Vattenverksamhet (53)	5,8	4,1	3,7
Mineral och torvfyndigheter (54)	0,1	0,1	0,5
Miljöfarlig verksamhet (55)	5,3	6,4	5,5
Övrigt miljö- och hälsoskydd (56)	0,8	0,9	1,2
Förorenade områden, efterbehandling (57)	4,0	3,8	2,9
Restaurering (58)	3,3	4,3	2,9
Lantbruk (60)	28,7	32,2	29,0
Rennäring (61)	-	-	-
Fiske (62)	2,2	2,7	2,7
Skogsbruk (64)	-	-	-
Social omvårdnad (70)	10,2	9,6	8,5
Jämställdhet (80)	1,1	1,6	1,2
Integration (85)	1,6	1,3	1,2
Resurssamverkan	-	-	-
Summa	189,6	201,8	188,3

Kommentar: Minskningen av totalt antal nerlagda årsarbetskrafter 2007 jämfört med året innan kan till största delen härledas till verksamhetsgrenen ”Regional utveckling” där viss verksamhet övergått till regionförbundet Region Värmlands regi med flera. Det totala antalet årsarbetskrafter 2006 var dessutom något förhöjt bland annat beroende på att regeringen då riktade tillfälliga medel för arbetsmarknads-politiska åtgärder.

Tabell C.1 – Kostnader per sakområde m.m.	2007	2006
Myndighetsövergripande verksamhet (10)	9 673	9 995
Administration och intern service (11)	31 416	30 620
Övrig förvaltning (20)	1 825	2 749
Övrig förvaltning (21)	2 333	2 400
Yrkesmässigtrafik (24)	564	409
Körkort och trafikföreskrifter (25)	4 318	4 002
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	2 303	2 150
Regional utvecklingspolitik och konkurrens (30)	11 814	17 184
Infrastrukturplanering (34)	1 577	1 306
Arbetsmarknad (36)	-	-
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	3 955	4 251
Stöd till boende (41)	1 086	1 206
Omställning av energisystemet (42)	331	199
Kulturmiljö (43)	5 797	5 082
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	3 833	3 752
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	11 818	11 787
Skydd av områden och arter, förvaltn, skötsel av skydd omr (51)	17 708	14 804
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	966	1 011
Vattenverksamhet (53)	3 519	2 164
Mineral och torvfyndigheter (54)	51	54
Miljöfarlig verksamhet (55)	2 989	3 309
Övrigt miljö- och hälsoskydd (56)	405	444
Förorenade områden, efterbehandling (57)	2 178	2 636
Restaurering (58)	3 990	4 042
Lantbruk (60)	17 637	19 631
Rennäring (61)	-	-
Fiske (62)	2 413	2 727
Skogsbruk (64)	-	-
Social omvårdnad (70)	6 734	5 743
Jämställdhet (80)	1 062	909
Integration (85)	1 309	592
Resurssamverkan	-	-
Summa	153 604	155 158

Kommentar: De totala verksamhetskostnaderna ligger i princip på en oförändrad nivå mellan åren. De mest markanta kostnadsförändringarna återfinns inom sakområdena ”Regional utvecklingspolitik ” där kostnaderna har minskat samt ”Skydd av områden och arter” där kostnaderna har ökat.

Tabell D – Redovisning av samtliga ärenden 2007

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	17	106	218	306	35	-	-	-		-
Övrig förvaltning (20-21)	426	1 928	230	2 152	432	11	6	2		31
varav stiftelser (206)	169	447	178	606	188	1	-	-	112	1
varav kameraövervakning (211)	27	125	1	138	15	6	1	-	64	-
varav bevakningsföretag (212)	42	335	7	346	38	-	-	-	30	-
Yrkesmässigtrafik (24)	24	290	23	330	7	1	-	-		-
varav tillsyn och kontroll (utom taxiförarlegitimationer) (243)	11	1	16	27	1	-	-	-	78	-
Körkort och trafikföreskrifter mm inkl s k gröna ärenden (25)	1 388	17 975	208	17 691	1 880	242	197	26		3
varav tillstånd exkl s k gröna ärenden (251)	693	9 430	4	9 037	1 090	28	22	2		1
varav s.k. gröna ärenden	-	5 334	-	5 334	-					
varav körkortsingripanden (253)	484	2 130	2	2 033	583	185	152	20	90	2
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	57	233	16	263	43	11	5	-		-
varav Livsmedelskontroll (281)	-	14	1	13	2	2	-	-	35	-
varav Djurskydd (282)	53	121	7	145	36	9	5	-	125	-
varav Smittskydd (283)	2	75	5	79	3	-	-	-	6	-
varav Allmänna veterinära frågor (284)	-	2	1	3	-	-	-	-	-	-
Regional utvecklingspolitik (30)	111	220	22	256	97	-	-	-		8
Infrastrukturplanering (34)	37	45	-	55	27	-	-	-		3
Arbetsmarknad (36)	-	-	-	-	-	-	-	-		-

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	61	1 022	9	1 042	50	295	63	12	73	-
Stöd till boende (41)	1 115	1 329	-	1 687	757	62	46	8	123	-
Omställning av energisystemet (42)	-	6	-	5	1	-	-	-		-
Kulturmiljö (43)	126	588	33	585	162	-	-	-		-
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	29	48	34	70	41	1	-	1		-
varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	-	3	21	18	6	-	-	-	9	-
Naturvård och miljöskydd (50)	95	130	13	132	106	15	17	1		45
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	160	132	24	152	164	1	-	-		75
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	60	220	15	236	59	3	2	-		8
Vattenverksamhet (53)	68	179	8	186	69	7	3	-		19
varav tillsyn av vattenverksamheten (535)	53	140	4	141	56	6	3	-	156	17
Mineral- och torvfyndigheter (54)	1	4	-	5	-	-	-	-		-
Miljöfarlig verksamhet (55)	104	444	78	518	108	8	4	1		7
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	58	308	77	389	54	3	1	-	92	3
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	36	200	17	227	26	-	-	-		5
Förorenade områden, efterbehandling (57)	44	26	23	20	73	-	-	-		30
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	20	11	1	6	26	-	-	-	86	11

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrad	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Restaurering (58)	43	17	11	39	32	-	-	-		17
Lantbruk (60)	1 541	13 133	29	13 024	1 679	26	7	-		-
varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	1 467	12 411	-	12 498	1 380	25	6	-	-	-
Fiske (62)	70	291	7	298	70	-	-	-		3
Skogsbruk (64)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Social omvårdnad (70)	171	282	409	593	269	-	-	-		23
varav tillsyn och rådgivning (701)	144	110	384	412	226	-	-	-	126	18
Jämställdhet mellan kvinnor och män (80)	3	1	-	2	2	-	-	-		2
Integration (85)	1	23	18	21	21	-	-	-		-
Summa	5 788	38 872	1 445	39 895	6 210	683	350	51		279
Varav Vattenmyndighetens ärenden										
Varav Miljöprövnings-delegationens ärenden	30	39	-	38	31	3	3	1	371	3

Kommentar: Vad gäller förhållandet mellan redovisade ingående och utgående balanser olika verksamhetsår så sker det retroaktiva registreringar i diariesystemet som får till följd att antalet ärenden kan misstämma. Det är variationer i ärendemängden mellan verksamhetsåren. Totalt inkomna ärenden har, i jämförelse med år 2006, ökat med cirka 3 700 ärenden, det vill säga cirka 10 procent. Den största förändringen har skett inom körkortsärendena som har ökat med cirka 4700 jämfört med 2006.

Inom området social tillsyn är det en påtaglig ökning av inkommande ärenden men också en högre balans vid årets utgång än vid utgången av 2006. Orsaken till den ökade utgående ärendebalansen är dels att det särskilda så kallade barnuppdraget prioriterats i tillsynen och dels arbetet med att följa upp kommunernas inrapportering av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen krävt avsevärda resurser.

Tabell D.1 – Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer

Det är avsändare/mottagare som avgör till vilken kategori i tabellen som ett ärende registreras.

A	B			C			D		
Sakområde och del av sakområde	Antal inkomna ärenden under 2007			Antal beslutade ärenden under 2007			Antal överklagade ärenden under 2007		
	Kvinnor	Män	Jur. pers	Kvinnor	Män	Jur. pers	Kvinnor	Män	Jur. pers
Kommunikationer (24-25, 34), exklusive s.k. gröna ärenden	3 748	9 082	330	3 538	8 753	361	34	163	2
Regional utvecklingspolitik och konkurrens (30)	33	28	179	28	27	197	-	-	-

LÄNSSTYRELSENS VERKSAMHETSOMRÅDEN SAMT VERKSAMHETSGRENAR

VO KUNSKAPSUPPBYGGNAD, SAMORDNINGS- OCH SEKTORSÖVERGRIPANDE ARBETE

Mål: Ett långsiktigt hållbart förverkligande av den nationella politiken genom samordning och hänsynstagande till olika sakintressen.

Länsstyrelsen har en viktig roll i arbetet för att uppnå hållbar regional utveckling. Myndigheten har en stor bredd i sin verksamhet och i och med det korresponderande kompetens hos personalen. Det som krävs för att uppnå god kvalitet i det tvärsektoriella arbetet är bland annat att:

- garantera kompetens inom, för arbetet i länet, väsentliga funktioner och verksamheter genom att aktivt arbeta med långsiktig kompetensförsörjning
- finna optimala former för arbetet; organisation, arbetsformer och rutiner

Vi har under det gångna året arbetat med båda punkterna och vill nedan lyfta fram några delmoment där metodutveckling pågår:

Arbetet med planläggning av kompetensförsörjning har under året inriktats mot att försörja chefer dels med rätt verktyg för att systematiskt utveckla och underhålla tillräcklig kompetens, dels kompetensutveckling av chefer i personalutvecklingsfrågor. Exempel på detta är utbildning och utveckling av rutiner kring rekrytering, svåra samtal, lönesättande samtal samt arbetsmiljö.

Den organisation som blev resultatet efter vinterns och vårens arbetsbristprocess har en ännu mer samlad ledning av sakverksamheterna än tidigare, eftersom organisationen har reducerats till två rena produktionsavdelningar vilket underlättar det tvärsektoriella arbetet ytterligare.

Det forum för regionala processledare som bildades under 2006 har förstärkts i sin struktur genom att det övergått i en definierad projektorganisation. Projektet ska drivas under två år med mål att finna fasta arbetsformer. Syftet är att de olika regionala processerna – RUP/RTP, miljömål, landsbygdsutveckling, jämställdhet, integration och mänskliga rättigheter – ska närma sig varandra för att öka effektiviteten i framför allt det utåtriktade arbetet.

Det blir allt viktigare för oss att ge en tydligare helhetsbild utåt. Därför har projektet skapat en gemensam kanal ut för information kring de olika processerna i form av en tidning – Hållbar utveckling i Värmland – som ska komma ut med tre till fyra nummer per år till den breda målgruppen ”länets organisationer”. Tidningens första nummer gavs ut i november.

Projektgruppen håller nu på att arbeta fram ett koncept för seminarieriet Värmländskt samhällsbyggnadsforum, där samtliga seminarier riktade framför allt till kommunerna samlas. Under 2007 har fyra seminarier och konferenser genomförts på olika breda teman.

Under året har vi också tagit fram en hållbarhetsredovisning för Värmland. Den rapporterar om läget i länet i förhållande till de nationella hållbarhetsindikatorerna.

Verksamhetsgren Utåtriktat sektorsövergripande arbete

Tabell 1.1 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Utåtriktat sektorsövergripande arbete	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG Utåtriktat sektorsövergripande arbete (exkl. OH)	24 943	34,5
varav Övrig förvaltning (200, 201)	413	0,6
varav Trafik (240, 250)	357	0,6
varav Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor.(280, 289)	307	0,4
varav Regional utvecklingspolitik och konkurrens (300)	3 716	5,3
varav Infrastruktur (34)	1 577	1,8
varav Hållbar samhällsplanering och boende (400-402)	3 017	4,4
varav Energiomställning (420, 421, 422)	331	0,6
varav Kulturmiljö (430)	1 193	2,0
varav Krishantering, skydd mot olyckor och civilförsvar (450, 451-455, 459)	3 596	3,7
varav Naturvård och miljöskydd (500)	5 241	8,2
varav Lantbruk (600)	1 834	2,8
varav Rennäring (610)	-	-
varav Fiske (620)	88	0,1
varav Social omvårdnad (700)	902	1,3
varav Jämställdhet (80)	1 062	1,1
varav Integration (85)	1 309	1,6
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	9 093	7,5
Totala kostnader VG Generellt sektorsövergripande arbete (inkl. OH)	34 036	42,0

Kommentar: Största procentuella förändringen jämfört med 2006, återfinns inom verksamheten "Övrig förvaltning" där kostnaderna minskat. Detta beror på att arbetet med valet 2006 redovisades här.

Tabell 1.1.2 – För sakområdet jämställdhet			
Kostnader/intäkter för sakområde Jämställdhet	2007	2006	2005
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr)	1 442	1 342	1 024
varav ramanslag 32:1, netto (tkr)	1 151	1 263	874
varav övrig finansiering (tkr)	291	79	150
Andel av Länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	0,9	0,9	0,7
Verksamhetsintäkter	-1	22	35

Kommentar: Tabellen speglar inte det totala arbetet med jämställdhetsfrågor eftersom jämtegreringsarbetet redovisas inom respektive sakområde.

Mål 1: Länsstyrelserna ska stärka det sektorsövergripande arbetet och samordningen av de olika sakområdena för att uppnå effektiva lösningar och bidra till en hållbar utveckling i länen

Länsstyrelsen driver ett antal utåtriktade processer där målet är att i bred förankring hos länets aktörer se till att nationella mål får genomslag samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden. Dessa processer är oftast sektorsöverskridande i sig och i många fall riktar de sig till samma aktörsgrupper.

För att effektivisera och kvalitetssäkra arbetet i de utåtriktade processerna har vi konstaterat att nya arbetssätt krävs, som kan föra processerna närmare varandra och genom det öka samordningen mellan sakintressen och aktörer. Under våren 2007 inleddes ett tvåårigt projekt med mål att skapa en plattform för det regionala arbetet i sektorsövergripande processer inom Hållbar Regional Utveckling (HRU). Projektet ska också tydliggöra vår roll som samlad företrädare för staten. Projektet förväntas dels generera metoder för detta arbete och dels höja graden av medvetande och kunskap om HRU, både internt och hos länets aktörer.

Arbetssättet som hittills prövats är att skapa en ”kärntrupp” internt där företrädare för följande processer ingår: miljömålsarbete, jämställdhet, integration, demokratifrågor, kulturarv, RUP och RTP, landsbygdsprogram, program för natur- och kulturturism, internationellt nätverkande och folkhälsa. Forum för dialog har skapats genom frekventa möten där olika scenarier och uppdrag diskuteras.

Projektet har skapat en gemensam kanal ut för information kring de olika processerna i form av tidningen *Hållbar utveckling i Värmland*, som ska komma ut som enda tidning från Länsstyrelsen till den breda målgruppen ”länets organisationer”. Tidningens första nummer gavs ut i november.

Projektgruppen håller nu på att arbeta fram ett koncept för seminarieserien *Värmländskt samhällsbyggnadsforum* där vi samlar samtliga seminarier som är riktade framför allt till kommunerna. Under året har fyra seminarier och konferenser på olika breda teman genomförts.

En hållbarhetsredovisning för Värmland har också tagits fram och den rapporterar om läget i länet i förhållande till de nationella hållbarhetsindikatorerna.

Redan nu kan vi konstatera att HRU-projektet är en framgång i sig. De aktiviteter som genomförts - utgivning av tidning, seminarieserie, hållbarhetsredovisning och diskussioner om scenarier - är nytänkande i sig och deltagarna i gruppen har kompetensutvecklat varandra på ett mycket positivt sätt. Kvaliteten på arbetet i de olika processerna och uppdragen har höjts. Arbetet med att höja medvetenheten kring HRU i övriga organisationen samt i övrigt i länet är en process som har påbörjats, men som kommer att ta mycket lång tid.

De hinder som vi noterar är det faktum att de som deltar i kärntruppen måste få utrymme för ”friare” utvecklingsarbete utanpå den reguljära handläggningen. Den tillgängliga tiden har under året krympt, eftersom Länsstyrelsen genomgått en process kring uppkommen arbetsbrist med omplaceringar och uppsägningar som följd.

Verksamhetsområdet integration har under året av förklarliga skäl fått mer utrymme. Uppmärksamheten har huvudsakligen fokuserat på vad vi gör externt. Länsstyrelsen i Värmlands län har även under detta år genomfört ett projekt kring mänskliga rättigheter med integration som en del. Bland annat har externa seminarier anordnats om diskrimineringslagstiftningen, mångfald som resurs, religiös mångfald samt diskriminering inom idrotten. Tyvärr har få av myndighetens medarbetare deltagit. Behovet av kunskapsstöd är fortfarande stort eftersom många medarbetare har svårt att se integrationsperspektivet i sitt verksamhetsområde. Integration som en del av hållbar utveckling har dock tagit ett kliv framåt. Detta eftersom länsledningen samt olika arbetsgrupper har lyft frågan och uppmärksammat invandringen och integrationen som en del i perspektivet - Hållbar regional utveckling. Uppmärksamheten av området har i detta stadium lett till att vi uppmärksammat avsaknad av kunskap samt brister internt. Under kommande år bör fokus ligga på att fortsätta kartläggningen samt att fylla kunskapsluckorna. Behoven ligger fortsättningsvis på kunskapsstöd, metodutveckling, resurser och kunskaper om kartläggning av behoven samt att skapa informationsmaterial.

Behovet av kunskapsstöd när det gäller hållbar utveckling är varken särskilt stort eller tydligt. För att öka medvetenhet kring den process som arbetet för en hållbar utveckling är, tror vi att mycket är vunnet genom att öka kontakterna mellan sakområdena. Det stöd som den nationella strategin för en hållbar utveckling innebär ska dock framhållas. Den ger en tydlig struktur i arbetet. Det är önskvärt att regeringen är tydliga i kommunikationen av strategi, mål och uppföljning som stöd för fortsatt regionalt arbete.

Mål 2: Länsstyrelsen ska ha förmåga att vid räddningstjänst eller vid en kris som berör länet snabbt kunna upprätta en ledningsfunktion avseende bl.a. samordning och information. Funktionen ska vara utbildad och övad för sådana händelser.

Länsstyrelsen har under året stärkt sin krishanteringsförmåga genom utveckling av olika planer, utbildningsinsatser och övningar. Utbildningsinsatserna har genomförts med både enskilda, genom till exempel Grundkurs i krisberedskap, och med grupper såsom Regional samverkanskurs, TiB- och signalskyddsutbildning.

Krisledningsorganisationen har övats i sin helhet i samband med ”Gränsövning ÅSA”; en övning som genomfördes i Gränsräddningsrådets regi och som övade länsstyrelserna i Värmland och Dalarna, Hedmarks fylke samt svenska och norska ”blåljusmyndigheter”. Utfallet av övningen blev mycket gott och de brister som upptäcktes används som underlag för justering av organisationen samt fortsatt utbildning.

Två områden som stärkts väsentligt under året är länets krisinformation samt sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen. Utvecklingen består bland annat i kompetenshöjning inom organisationen och fortsatt utveckling av våra olika planer.

Förutom hanteringen av höga flöden i början av året har inga händelser inträffat som medfört att Länsstyrelsen har tvingats gå upp i förhöjd beredskap.

Mål 3: Verksamheten ska bedrivas så att samhällets grundläggande behov av samordning, samverkan och information på regional nivå säkerställs vid olyckor och kriser i samhället. Länsstyrelserna ska såväl före som under och efter en kris stödja inblandade parter, såsom kommuner, myndigheter och organisationer, i syfte att få till stånd samordning och en gemensam inriktning för de åtgärder som behöver vidtas. I händelse av ett krisläge ska länsstyrelserna på en sektorsövergripande nivå kunna informera samhällsaktörer och allmänhet om förlopp, konsekvenser och de åtgärder som planeras av ansvariga aktörer

Under året har Länsstyrelsen ytterligare fördjupat samarbetet inom ramen för regionala krishanteringsrådet, i gränsräddningsrådet, ÖSAM samt genom samverkan med länets kommuner. Vi deltar dessutom i fem olika älvgrupper samt i flera EU-finansierade forskningsprojekt, såsom projekt om översvämningsrisker.

Länsstyrelsen har en så väl definierad roll samt välfungerande nätverk att uppgifter inom ramen för det geografiska områdesansvaret kan lösas.

I övrigt faller huvuddelen av redovisningen för Mål 3 inom ramen för den risk- och sårbarhetsutredning med förmågebedömning som lämnas till KBM och regeringen samtidigt som årsredovisningen.

Mål 4: Länsstyrelsen ska bidra till att uppnå de jämställdhetspolitiska målen i länet. Särskilt fokus ska under året läggas på Regional utveckling, Landsbygdsutveckling, Social tillsyn, Kommunikationer. Samverkan ska ske med strategiska statliga myndigheter och andra viktiga aktörer i länet.

Nedan redovisas hur arbetet med jämställdhetsintegrering har bidragit till att utveckla angivna fokusområden samt vilka insatser som gjorts för att övergripande stödja viktiga aktörer i länet. Fokusområdenas redovisningar visar att årets arbete ökat den samlade kompetensen när det gäller att integrera jämställdhetsperspektiv i det utåtriktade arbetet. Sammantaget så finns jämställdhetsperspektivet med, med större självklarhet än tidigare i ärendehandläggning, beredning, samråd och kontakter med projektägare med flera. Checklistor används och blanketter utformas där perspektivet finns med. På länsstyrelsens webbplats har verksamhetsområdet jämställdhet uppdaterats kontinuerligt under året.

Inom verksamhetsområdet *social tillsyn* ställs frågan om jämställdhet i tillsynsarbetet och verksamheten visar en större medvetenhet om olika jämställdhetsproblem inom sina områden än tidigare. I information och vid utskick till olika grupper tas hänsyn till jämställdhetsperspektivet. De verksamhetsområden som genomgått utbildning i att göra jämställdhetsanalyser (JämkaBAS) har samlats till uppföljningsmöten under hösten. I sociala enhetens tillsynsarbete har det bland annat genomförts en enkätundersökning hos samtliga kommuners socialnämnder och äldreomsorgschefer angående jämställdhetsintegrering på lednings- och planeringsnivå. Resultatet visar att endast en kommun av 16 arbetar jämställdhetsintegrerat inom äldreomsorgsområdet. Jämställdhetsperspektiv och insatser i verksamhetsområdet social tillsyn redovisas ytterligare under Verksamhetsgren social tillsyn, Mål 1.

Inom området *regional utveckling* har Länsstyrelsen under de senaste åren successivt implementerat jämställdhetsperspektivet i det löpande utvecklingsarbetet. I ärendehandläggningen förs en dialog med bidragssökande organisationer och företag om jämställdhetsmålen. När det gäller företagsstöd kontrolleras om jämställdhetslagen följs avseende jämställdhetsplaner. Det förs även en dialog kring rekryteringsfrågorna utifrån jämställdhetssynvinkel. I arbetet med projektfinansiering förs en muntlig dialog med projektansvariga i den tidiga projektutvecklingsfasen om hur jämställdhet som horisontellt mål kan beaktas och vilka konkreta åtgärder som kan tänkas. I uppföljningen kontrolleras hur projekten genomförts utifrån ansökan och beslut.

I genomförandet av lokala program för kommersiell service på landsbygden 2004-2007 finns jämställdhet med som ett horisontellt mål. I det regionala program som Länsstyrelsen utarbetat finns en särskild åtgärd om nätverksbyggande där etablerandet av nätverk mellan kvinnliga lanthandlare varit prioriterat.

I ett särskilt landsbygdsutvecklingsprogram som Länsstyrelsen genomfört som eget initiativ under 2005-2007 har jämställdhet varit ett horisontellt mål och därmed funnits med i projektutveckling. Även indikatorer har delats upp på män och kvinnor i detta program vilket har underlättat uppföljning utifrån ett genusperspektiv.

I det årliga inriktningsbeslutet om fördelningen av budgeten inom anslaget 33:1 integreras de jämställdhetspolitiska ambitionerna löpande i texten inom de olika insatsområdena.

Sammantaget bedömer vi att ambitioner och aktiviteter i jämställdhetsfrågor påverkar både regionala och lokala aktörer, inte minst de enskilda projektansvariga organisationerna och företagen som vi kommer i kontakt med i ärendehantering.

Målet för jämställdhetsintegrering inom området *landsbygdsutveckling* är att alla inom målgrupperna ska känna sig inbjudna och ha kännedom om vilka möjligheter som finns inom programmet. Flera olika typer av informationsinsatser har genomförts under året. I utskick, broschyrer och tidningen "Utsikt" läggs stor vikt vid att få jämn könsrepresentation i såväl text- som bildmaterial. Särskilt viktigt är det att lyfta fram de som bryter mönster såsom kvinnor som beviljats investeringsstöd och män som satsar på småskalig livsmedelsförädling.

I de kompetensutvecklingsaktiviteter som genomförts inom landsbygdsprogrammet är balansen i stort sätt relativt god, men med stor variation mellan olika ämnesområden.

Målgruppen inom Landsbygdsprogrammet 2007-2013 är bredare jämfört med förra programperioden, vilket borde skapa förutsättningar för en jämnare könsfördelning bland dem som tar del av programmets åtgärder. Det är dock för tidigt att utvärdera detta redan efter programperiodens första år.

När det gäller området *kommunikationer* har Region Värmland tagit över ansvaret för att ta fram nästa länstransportplan. I det arbetet har vår verksamhet varit låg under året i avvaktan på riksdagsbeslut och regeringsdirektiv. Inför nästa planeringsomgång och med anledning av särskilt projekt om transportinfrastrukturen i Karlstadsregionen påbörjades under november planeringen för ett särskilt seminarium om Jämställda transporter i april 2008.

I plangranskningen använder vi Boverkets publikation "Jämna steg" och har ambitionen att utforma en egen checklista avsedd för granskningen av detalj- och översiktsplaner.

På de tillsynsbesök vi har gjort i kommuner tas bland annat jämställdhetsfrågor upp som ett av de horisontella målen. De frågorna finns ständigt levande i de regelbundna återkommande samrådsmötena med kommunföreträdare, i rådgivning och i den plangranskning som sker.

Övergripande insatser som vi har gjort för att *stödja viktiga aktörer i länet* i jämställdhetsintegrering, och resultatet av dessa har drivits genom ramprojektet "Jämställdhet och regional utveckling 2007" där medel avsatts inom anslag 33:1. Projektet har gjort det möjligt att genomföra initiativ och aktiviteter tillsammans med centrala aktörer i länet. Årets arbete har handlat om fortsatta utvecklingsprocesser som främjar jämställdhet i länet och att verka för att jämställdhet integreras i de ordinarie strukturerna. I projektet involveras även olika regionala nätverk.

Den regionala samverkan i jämställdhetsfrågor sker genom Värmlands Jämställdhetsråd. Under året har tre organisationer slutat i rådet (Försäkringskassan, Lantbrukarnas Riksförbund samt ESF-rådet i länet). För närvarande består rådet av 13 olika myndigheter och organisationer: Länsstyrelsen, LO-distriktet, TCO-rådet, Värmlands Idrottsförbund, Polismyndigheten, Företagarna, Länsarbetsnämnden, Karlstads universitet, Värmlandskooperativen, Handelskammaren, Karlstads kommun, Landstinget och Region Värmland. Länsrådet är ordförande i rådet. Rådet verkar operativt och syftet är att vara samordnande och stöttande för viktiga aktörer i länet så att vi kan nå resultat och få effekter när det gäller centrala jämställdhetsfrågor i länet utifrån de nationella jämställdhetsmålen. Rådets verksamhet finns även fastlagt i den externa delen av Länsstyrelsens handlingsplan för jämställdhetsintegrering. Vi bedömer att den regionala samverkan har utvecklats i positiv riktning, även om en del aktörer är mer aktiva än andra.

Jämställdhetsrådet har lagt fast tre områden att arbeta med under året och har därför delat in sig i tre arbetsgrupper som handlat om kunskap, strategiska budbärare och påverkan i tillväxtsarbetet. Rådet har haft fyra ordinarie sammanträden under året. Rådets arbetsgrupper har också haft egna arbetsmöten.

Genom arbetsgruppen Strategiska budbärare inom jämställdhetsrådet, lanserades i början av december en vykortskampanj till länets samtliga arbetsplatser. På fem olika kort med fem olika budskap förmedlar cirka 20 företagsledare vad som görs inom jämställdhetsområdet bland företagare i länet. Tanken med kampanjen har varit att synliggöra goda exempel på jämställdhet inom det värmländska näringslivet. Till kampanjen publicerades också en debattartikel i länsmedia undertecknad av samtliga organisationsföreträdare inom Värmlands jämställdhetsråd.

På jämställdhetsrådets uppdrag håller en strategi på att utarbetas för det fortsatta länssamarbetet. Strategin ska även innehålla en handlingsplan och överenskommelse där varje organisation som ingår i rådet ska skriva under på vilka åtaganden de ämnar genomföra inom jämställdhetsområdet.

Jämställdhetsrådet samverkar med Region Värmland när det gäller att synliggöra jämställdhetsperspektiv i den regionala utvecklingsplaneringen (RUP). Rådet samarbetar även med Karlstads universitet och har under året samverkat och deltagit i tre workshops anordnat av genusforskare inom Karlstads universitet inom B2-projektet (Försvarsomställningen), inom ramprogrammet "Innovation Värmland" samt i projektet "Jämställdhet för hållbar tillväxt".

Länsstyrelsen fortsätter sin samverkan med Region Värmland genom återkommande nätverksträffar för kommunernas genuspedagoger. Ungefär 30 personer ingår i det nätverket. Nya träffar är inplanerade för 2008.

Karlstads kommun har fortsatt sina process- och metodutbildningar i jämställdhetsintegrering av kommunens verksamheter. Utbildningarna har pågått sedan år 2001. Satsningen har utvärderats av Karlstads universitet med stöd av Länsstyrelsen.

Equalprojekt "Balans i livet" avslutas i december, efter tre års projekttid. Projektets utvecklingspartnerskap, Värmlands Arbetslivsforum, har gjort insatser inom det tredje delmålet för jämställdhetspolitiken, Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, där fokus ligger på arbeten kring att förena arbetsliv med familjeliv. Partnerskapet har bestått av följande tio parter: Länsstyrelsen, Karlstads Universitet, Landstinget, Länsarbetsnämnden, Försäkringskassan, Svenska Kyrkans familjerådgivning, Föreningen Föräldrautbildare, LO/Kommunal, Industriellt Utvecklingscentrum i Arvika och Värmlandskooperativen. Projektet har under året bland annat genomfört en slutkonferens om frågor kring balans i livet, bland annat med deltagande från Integrations- och Jämställdhetsdepartementet. Värmlands Arbetslivsforum har även gett ut tre nummer av nyhetsbrevet "Balans i livet", som spridits till partnerskapets organisationer. Projektet har slutrapporterats till ESF-rådet. Mer om projektet och dess resultat finns på webbplatsen: www.equals.se. Ett bildspel på DVD som tar upp fakta, ställer frågor och ger tips om balansen mellan arbete, familj och fritid har tagits fram. Bildspelet är tänkt att inspirera till reflektion och samtal om livsbalansfrågor i olika sammanhang. Genom den länssamverkan som utvecklas finns nu fler strategiska bärare av frågan.

Mål 5: Aktuellt och samordnat underlag om hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt ska finnas tillgängligt och på ett samlat sätt användas i länsstyrelsernas verksamhet inom olika sakområden. Länsstyrelserna ska genom tidiga kontakter och samråd verka för att de nationella och regionala perspektiven får genomslag i kommunernas fysiska planering enligt plan- och bygglagen (1987:10, PBL) och att planeringen samordnas så att den främjar en hållbar utveckling i länet och regionen.

Redovisas separat till Boverket med kopia till regeringen (Miljödepartementet). 2007-11-30
Rapport: "Länsstyrelsen återskärning enligt regleringsbrev för 2007, Mål 5"
Dnr: 409-20314-07

Mål 6: Länsstyrelserna ska tillsammans med andra aktörer verka för att samhället blir tillgängligare för alla.

Redovisas separat till Regeringen (Socialdepartementet) senast 2007-10-15

Rapport: "Rapport avseende mål 6 enligt Regleringsbrev för budgetåret 2007 avseende Länsstyrelserna"

Dnr: 100-16879-07

Mål 7: Länsstyrelserna ska verka för att främjande av energiomställning integreras i relevanta sektorer. Länsstyrelserna ska därvidlag verka för att andelen förnybar energi ökar och bidra med insatser för att uppnå det nationella planeringsmålet för vindkraft samt främja energihushållning (prop. 2001/02:143, bet. 2001/02:NU17, rskr. 2001/02:317).

Länsstyrelsen har under året enligt uppdrag från Energimyndigheten lagt ner ett omfattande arbete på att ta fram planeringsunderlag för, samt att föreslå, riksintresseområden för vindkraft. Förslaget på riksintresseområden har arbetats fram dels utifrån det samlade regionala kunskapsunderlaget och dels efter kontakter med kommunerna. Kontakterna med berörda kommuner har varit omfattande främst vid framtagande av policydokument men också i arbetet med fördjupningar alternativt tillägg till översiktsplaner om vindkraft. Flera kommuner i länet har sökt det nya planeringsstödet från Boverket och Länsstyrelsen har i samtliga fall tillstyrkt de ansökningarna.

Ett seminarium för länets kommuner har genomförts med inriktning mot prövning, översiktsplanering samt vindföresättningar för utbyggnaden av vindkraft i länet. Länsstyrelsen har haft kontakter med bolag som ska distribuera el från vindkraftproduktion och tagit fram ett register som kontinuerligt uppdateras över aktuella vindkraftverksprojekt i länet. Vi har även aktivt granskat och gett synpunkter på Energimyndighetens publikation angående prövning av vindkraft, Boverkets förslag till ny vindkrafthandbok samt Luftfartsstyrelsens förslag till nya regler för hindersmarkering av vindkraftverk.

Genom arbetet med olika stödformer har Länsstyrelsen bidragit till att omställningen av energisystemen har påskyndats. Intresset för denna omställning har varit mycket stort. Under året avslutades arbetet med att fördela oljekonverteringsstöd och Värmlands län fördelade mest bidrag per capita i landet. Även intresset för solvärme, stödet till energieffektivisering och konvertering i offentliga lokaler har varit stort.

Vi deltar i projekt "Klimatplaner för Värmland" som innebär att 14 av Värmlands kommuner upprättar lokala energi- och klimatplaner och att vi gör en regional energistrategi. Arbetet med den regionala energistrategin görs i samarbete med länets olika aktörer. Det är en del i den plan som finns för upprättande av "Åtgärdsprogram för energi och transporter i Värmland", som är en del av Länsstyrelsens miljömålsarbete. Projektledare för arbetet med den regionala energistrategin och åtgärdsprogrammet är den energisamordnare som tillsattes under år 2006. Energisamordnaren deltar i det nätverk som finns för länsstyrelsernas energisamordnare.

Arbetet med energifrågor och vindkraftsfrågor bedrivs tvärsektoriellt genom arbete i sektorsövergripande interna nätverk. Kompetensuppbyggnad har skett genom deltagande i utbildningar och seminarier inom energi och speciellt vindkraft. Vi har även deltagit i energikurser som bedrivits inom ramen för Miljösamverkan Sverige.

Verksamhetsgren Regional utveckling

Tabell 1.2 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Regional utveckling	Kostnader	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG Regional utveckling (exkl. OH)	6 050	7,8
varav Tillväxtprogram m.m. (301, 309)	292	0,4
varav Företagsstöd (302)	1 176	2,3
varav Regional projektverksamhet (303)	3 617	3,3
varav Uppföljning och utvärdering av regionala stöd (305)	181	0,3
varav Gränsregionalt samarbete (306)	431	1,0
varav Konkurrensfrågor (307)	46	0,1
varav Utveckling av jordbruksnäringen och landsbygden (604)	307	0,4
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	2 056	1,7
Totala kostnader VG Regional utveckling (inkl. OH)	8 106	9,5

Kommentar: Både verksamhetsgrenens kostnader och nerlagda årsarbetskrafter har minskat med 1/3 jämfört med 2006. Detta beror på att delar av verksamheten från och med 2007 övergått till regionförbundet Region Värmlands regi med flera.

Tabell 1.2.1 Åtgärder inom regional utvecklingspolitik					
	2007	2006	2007		
Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande (tkr)			Kvinnor	Män	Juridiska personer
1. Regionalt investeringsstöd	4 707	5 500	-	-	4 707
2. Regionalt bidrag till företagsutveckling (exkl. stöd till kommersiell service)	18 154	15 521	1 532	2 149	14 473
varav Regionalt bidrag till företagsutveckling (exkl. konsultcheckar)	18 111	15 318	1 532	2 149	14 430
varav konsultcheckar	43	203	-	-	43
3. Stöd till kommersiell service	3 014	2 991	31	16	2 967
4. Sysselsättningsbidrag	-	-	-	-	-
5. Såddefinansiering	660	-	-	-	660
6. Regional projektverksamhet	11 363	44 075	-	-	11 363
Totalt	37 898	68 087	1 563	2 165	34 170
7. Företagsstöd 2007 mot bemyndigande (ändamål 1-5 ovan) som avser medfinansiera EG:s strukturfondsprogram (tkr)	9 997		-	-	9 997
8. Regional projektverksamhet 2007 mot bemyndigande som medfinansierar EG:s strukturfondsprogram (tkr)	792	16 638	-	-	792
9. Beslut år 2007 mot bemyndigande som avser medfinansiering av regionala tillväxtprogram (tkr) exklusive ändamål 7	37 898	68 087	1 563	2 165	34 170
varav medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram	10 789		-	-	10 789

Kommentar: En stor del av anslaget disponeras från och med 1 januari 2007 av Region Värmland, som är regionalt samverkansorgan. Detta har påverkat punkt 6, Regional projektverksamhet. Beloppet Företagsstöd enligt punkt 7 är uppskattad. Det är osäkert om och i så fall hur medlen kommer att medfinansiera aktuellt EU-program (Mål 2 Norra Mellansverige).

Tabell 1.2.2 Åtgärder inom regional utvecklingspolitik		
Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till ekonomiska föreningar (t.ex. kooperativ verksamhet) (tkr)	2007	2006
Företagsstöd	670	-
Regional projektverksamhet	-	1 823
Totalt	670	1 823

Kommentar: Tre ärenden avser företagsstöd varav två inom kommersiell service på landsbygd.

Tabell 1.2.3 Åtgärder inom regional utvecklingspolitik	
Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till lokala och regionala resurscentra för kvinnor (tkr)	2007
Lokala och regionala resurscentra för kvinnor	0

Kommentar: Beslut fattade 2006 omfattade två verksamhetsår.

Mål 1b: (län med regionala självstyrelseorgan eller samverkansorgan)
 Länsstyrelserna ska medverka till en samordning av det regionala utvecklingsarbetet som bidrar till en hållbar regional utveckling genom effektiv samverkan och lokal och regional förankring.

Det värmländska tillväxtprogrammet ”Hållbar Värmländsk Växtkraft” 2004-2007 bedöms vara väl samstämmigt med den nationella strategin för Regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Sambanden mellan de två dokumenten redovisas nedan och visar att det värmländska tillväxtprogrammet tydligt bidrar till genomförandet av den nationella strategin:

Nationell strategi för Regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning	Hållbar Värmländsk Växtkraft
Regional konkurrenskraft, entreprenörskap...	Strategier
Innovativa Miljöer	Klusterutveckling
	Forskning och Utveckling
	Profilera Värmland
Entreprenörskap	Entreprenörskap
	Miljö och Energi
	Kultur och Upplevelseindustrin
Regionförstoring	Tillgängligare infrastruktur
Ett utvecklat informationssamhälle	
Strategiskt gränsöverskridande arbete	Gränsregional Samverkan
	Strategiska Allianser
...och sysselsättning	
Kompetensförsörjning	Kompetensförsörjning
Ökat arbetskraftutbud	Mångfald som resurs

Arbetsfördelningen mellan Länsstyrelsen och Region Värmland inom det regionala utvecklingsarbetet ändrades den 1 januari 2007 då Region Värmland blev regionalt samverkansorgan. Länsstyrelsen har dock en fortsatt roll i genomförandet och i uppföljningen av hur den nationella strategin får genomslag i länets regionala tillväxtarbete. Vi har därför i vårt inriktningsbeslut om länsanslagets användning tydliggjort vårt sammanhang och vår roll när det gäller att bidra till genomförandet av den nationella strategin. Vår roll i genomförandet av den nationella strategin handlar också om uppdrag inom områden som bland annat landsbygdsutveckling, jämställdhet och integration liksom inte minst i arbetet med energifrågor

och energiomställningen. Vi har på så sätt viktiga uppdrag som anknyter till den nationella strategins samtliga prioriteringar och riktlinjer.

Inom ramen för omställningsarbetet inom försvarsindustrin har vi tagit initiativ till att tre kompetenscentra organiserats för att utveckla kluster och innovationssystem inom 1) Stål och verkstadsindustrin, 2) IT-området och 3) Skogsindustrin. Arbetet har tagit avstamp från viktiga processer inom ramen för länets arbete med det regionala tillväxtprogrammet och är väl kopplat till genomförandet av den nationella strategin, särskilt när det gäller innovation och förnyelse. Även entreprenörskapet omfattas av klusterprocesserna genom att nyföretagande genom bland annat avknoppningar stimuleras. Kompetensförsörjning är också ett mycket viktigt och högt prioriterat insatsområde i klusterprocesserna.

Under de senaste åren har Länsstyrelsen utvecklat samarbetet med ISA och vi bedriver inom ramen för detta samarbete, förutom etableringsarbete, också ett utvecklingsarbete inom ett nationellt nätverk för förpackningsindustrin.

Länsstyrelsen har tagit initiativ till ett utvecklingsarbete inom risk- och säkerhetsfrågor genom projektet Säkerhetsbältet. Detta projekt drivs av Länsstyrelsen och syftar till att i samspel med privata och offentliga intressenter lyfta upp området risk och säkerhet som en utvecklingsfaktor för regional profilering och utveckling. I arbetet deltar bland annat Räddningsverket, Elsäkerhetsverket och Konsumentverket. En nära dialog finns också med Karlstads Universitet i arbetet.

Utifrån bland annat erfarenheter från klusterprocesser och arbetet med kompetenscentra för viktiga branscher eller näringslivsmässiga profiler har förutsättningarna och formerna för länets arbete med turism och besöksnäring utretts av Region Värmland. Arbetet med att utveckla och marknadsföra turismnäringen i länet kommer i fortsättningen att vara ett särskilt verksamhetsområde - Visit Värmland - inom Region Värmland. I det sammanhanget kan nämnas att Länsstyrelsen har särskilda regeringsuppdrag att utreda förutsättningar för att utveckla natur- och kulturturismen samt fisketurismen i länet. Uppdragen har nyligen redovisats till regeringen. Resultaten av utredningsarbetet kommer att användas i det regionala utvecklingsarbetet, inte minst som underlag för att ta fram det nya regionala utvecklingsprogrammet, RUP. Materialet kommer också att användas när det nya landsbygdsprogrammet genomförs, till exempel vid revideringen av den regionala planen.

Kompetensförsörjningsfrågan är central i det regionala utvecklingsarbetet. Samverkan med regionala och lokala aktörer i genomförandet av strategin om kompetensförsörjning i det regionala tillväxtprogrammet sker bland annat genom det Regionala kompetensrådet. Rådet har allt sedan sin tillkomst haft sin administrativa hemvist hos Länsarbetsnämnden. Rådets verksamhet har bland annat möjliggjorts genom medfinansiering från Länsstyrelsens sida. Landshövdingen är ordförande och Länsstyrelsen har aktivt medverkat i rådets arbetsutskott. Formerna för rådet har under året diskuterats med anledning av förändringar i Arbetsmarknadsverkets organisation. Vi bedömer att Värmland ligger långt framme när det gäller viktiga frågor inom utbildningsområdet som till exempel validering, teknikcollege och samarbetet mellan skola - näringsliv/ arbetsliv. Entreprenörskap i skolan är på många sätt en uppmärksammas fråga i länet.

Under året har vi yttrat oss om ett flertal betänkanden inom infrastrukturområdet med stor betydelse för tillgängligheten både i ett (inter)nationellt och inomregionalt perspektiv. I inriktningsplaneringen har vi bland annat påpekat att planeringen av de regionala transportnäten bäst hanteras i samband med RUP-arbetet och med beaktande av miljömålen och den fysiska planeringen. För de stora stråken i östvästlig och nordsydlig riktning, det vill säga idén om det så kallade Värmlandskrysset, bör ett stort ansvar ligga på nationell nivå. Vi har framfört att det bör

skapas ett formellt forum på hög nivå för stråket Stockholm - Oslo. I ett yttrande om Flygplatsutredningen delar vi utredningens bedömning om att flygplatserna i Karlstad, Torsby och Hagfors är av regional strategisk betydelse. Vi betonar att Karlstad flygplats har en speciell betydelse för länets näringsliv och anser det rimligt att Luftfartsverket även fortsättningsvis har ansvar för denna flygplats. När det gäller Hamnstrategiutredningen har vi anført att även Vänerhamn och Målarhamnar bör ingå i kategorin prioriterade hamnar. De betecknas i utredningen som avlastningshamnar och har med hänsyn till kraven på minskad klimatpåverkan från transporter en stor potential att bidra till miljövänliga transporter och reducera effekterna av eventuella trafikinfarkter på andra håll.

Inom ramen för strategin Tillgängligare Infrastruktur i RTP - och med bäring på den nationella strategins motsvarande prioritet - vill vi lyfta fram ett utvecklingsarbete i projektform inom länets kollektivtrafik. Värmlandstrafik AB som har fyra doktorander anställda för att utveckla ett effektivare trafikflöde, ökad kvalitet och värdeskapande kollektivtrafik. Länsstyrelsen har medverkat både i finansieringen och i genomförandet tillsammans med Karlstads Universitet och Vägverket. Under utvecklingsarbetets gång har CTF, Centrum för tjänsteforskning vid Karlstads Universitet, av Vinnova utsetts som så kallat Excellent Center när det gäller kollektivtrafikforskning.

Enligt den nationella strategin är förmågan att utveckla funktionella arbetssätt och strukturer över nationsgränserna viktig för att uppnå målen för strategin. Det strategiska gränsöverskridande arbetet bör därför förstärkas. Länsstyrelsen har länge verkat inom detta område genom till exempel utveckling av vänlänskontakter och gemensamma projektgenomföranden i flera EU-program. Vi har till exempel ansvar för beredningssekretariatet i delområdet Inre Skandinavien inom programmet Interreg IIIA Sverige-Norge.

Inom projektet CLOE (Clusters Linked Over Europe) som Länsstyrelsen varit delaktig i har internationella utbyten och kontakter upparbetats mellan länets kluster och andra europeiska kluster eller nätverk. Projektet utsågs 2007 av EU-kommissionen till det främsta projektet inom programområdet. Detta har inneburit att det värmländska sättet att arbeta med innovationer och klusterutveckling rönt stor uppmärksamhet inte minst genom en internationell klusterkonferens i Karlstad i slutet av november. Ytterligare exempel på internationella projektsamarbeten finns inom bredbandsområdet.

Vänlänsarbetet har under året genomförts i Heves, Ungern och i Kovasna, Rumänien. Nämnas kan särskilt utbildning i EU-kunskap för tjänstemän i Rumänien samt intentioner om erfarenhetsutbyte mellan tjänstemän som arbetar med rovdjursfrågor. Ett samarbete diskuteras också på temat kulturarv och turism samt samarbete inom EU:s program för livslångt lärande (Grundtvig).

Länsstyrelsen har länge aktivt verkat för att lokala resurscentra för kvinnor (LRC) har kunnat etableras och finnas kvar i länet liksom etablerandet av ett regionalt resurscentrum (RRC). Vi har deltagit i referensgruppen för RRC och i informationsträffar som genomförts av RRC/LRC. Länsstyrelsen har också aktivt medverkat till att ambitioner och aktiviteter bland RRC/LRC, särskilt inom kvinnligt entreprenörskap och kvinnors företagande, kopplats till de regionala klusterprocesserna. Även när det gäller framtagande och implementering av de nya strukturfondsprogrammen, landsbygdsprogrammet och programmet för Kvinnors Företagande har vi aktivt bidragit till att RRC/LRC fått tidig information och också fått möjlighet till tidig påverkan.

Inom ramen för de särskilda medel som nu finns för Kvinnors Företagande så har det med hjälp av oss utvecklats ett samarbetsprojekt mellan LRC och RRC. Vi bedömer att detta ytterligare stärker länets övergripande arbete för kvinnors förutsättningar att ta del av de resurser som finns i

olika utvecklingsprogram. Vi har också aktivt deltagit i ett EQUAL-projekt - Utvecklingspartnerskapet Värmlands Arbetslivsforum - som avslutades med en konferens under hösten.

Länsstyrelsen vill också fästa uppmärksamhet på det faktum att Region Värmland har påbörjat ett arbete med ett regionalt utvecklingsprogram - Värmland 2020. Vi deltar i arbetet på olika sätt. Bland annat är vi representerade i tvärgrupperingar gällande de så kallade horisontella dimensionerna som handlar om miljö, jämställdhet och integration. Vi har också under arbetets gång delgett Region Värmland synpunkter och förväntningar på bland annat arbetet med integreringen av miljömålsarbetet, en tydligare geografi och de sociala perspektiven. Region Värmland har en tydlig ambition att RUP-arbetet ska ta avstamp från det regionala tillväxtprogram som finns och som enligt anvisningarna skulle avslutas under året. Region Värmland har med anledning av det pågående RUP-arbetet förlängt det regionala tillväxtprogrammets programperiod till att också gälla 2008. Vi har också tagit stort ansvar för den årsrapport om RTP-arbetet som redovisades vid det Tillväxtforum (och Årliga VärmlandsMöte) som anordnades den 22-23 maj 2007. Enligt årsrapporten var det mycket som utvecklades åt rätt håll under år 2006. Vi ger tre allmänna förklaringar till detta, nämligen att:

- Det går bra för Sverige och det påverkar Värmland. Samtidigt är Värmlands bidrag till den nationella utvecklingen tydligare.
- Värmlands närhet till Norge och Oslo-regionen blir allt viktigare. Denna närhet har betydelse för utvecklingen inom allt fler områden.
- En tydligare samsyn och samverkan finns i det regionala utvecklingsarbetet. Olika aktörer i Värmland drar allt mer åt samma håll och det har betydelse för vad som görs och hur det går.

Länsstyrelsens hela eller samlade uppdrag handlar om hållbar regional utveckling. Som ett sätt att utåt och inåt tydliggöra detta har vi skapat en mötesplats för några av de mer processinriktade uppdragen och så kallade horisontella dimensioner som ligger på Länsstyrelsen - miljömålsarbetet, jämställdhetsfrågan, integrationsuppdraget, det internationella arbetet, deltagande i RUP-arbetet med mera. Med denna mötesplats (HRU - Hållbar Regional Utveckling) som bas har vi under hösten anordnat ett så kallat Värmländskt samhällsbyggnadsforum kring vårt uppdrag om natur- och kulturturism, gett ut en tidning på temat Hållbar utveckling i Värmland, sammanställt en rapport på temat att mäta regional utveckling, det vill säga om så kallade hållbarhetsindikatorer. Den senare rapporten har tagit avstamp från regeringens rapportering till riksdagen om det svenska hållbarhetsarbetet. Ambitionen är att tidningen ska utkomma med två eller tre nummer per år och syftet är bland annat att tydliggöra att och hur Länsstyrelsen arbetar med frågan om hållbar regional utveckling. Därmed sprider vi också information om innehållet i och tolkningen av begreppet Hållbar utveckling. Inom ramen för den tvärsektoriella dialog som mötesplatsen rymmer och syftar till har också särskilt intresse ägnats temat "Länsstyrelsen och landsbygden".

Med utgångspunkt från genomförandet av miljömålsarbetet och inom ramen för projektet "Klimatplaner för Värmland" (inom EU-projektet "Aspire") har vi påbörjat arbetet med en strategi för "Energi och transporter". Till ett sådant perspektiv kan också kopplas arbetet med energiomställning i form av dels "stöd till boende" och dels planeringsbidrag till vindkraft. Energiomställningsfrågan är också ett viktigt område i det nya landsbygdsprogrammet.

Mål 2: En tillväxt i stödföretagen som bidrar till en hållbar regional utveckling. (Målet gäller ej Länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län.)

Länsstyrelsens arbete med företagsstöd är en del av det regionala utvecklingsarbetet och därför är den naturliga utgångspunkten det regionala tillväxtprogrammet (RTP) Hållbar värmländsk växtkraft 2004-2007. Programmet har i sina ambitioner och intentioner som redovisats ovan stor överensstämmelse med den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning.

Arbetet med företagsstöd ingår som en del av genomförandet av RTP inom delområdet "Näringslivet" vars övergripande mål är att skapa ett konkurrenskraftigt näringsliv och ett gott klimat för entreprenörskap. Delområdet rymmer fyra strategier: Entreprenörskap, Klusterutveckling, Turism och upplevelseindustrin samt Miljö och ekologi. Företagsstöden är viktiga verktyg för genomförandet av dessa strategier. Urvalskriterier och prioriteringar i stödgivningen handlar om tillväxt, särskilt i form av sysselsättning och omsättning i stödföretagen. Företag som deltar i samverkansprocesser prioriteras i stödgivningen. Utöver tillväxtkriterierna strävar Länsstyrelsen efter att stödgivningen ska bidra till att utveckla verksamheter som tillfredsställer en god yttre miljö, är förenliga med en ekologiskt hållbar utveckling samt att stödverksamheten bidrar till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män i näringslivet. I ansökningar om företagsstöd krävs uppgifter om företagets arbete med dessa frågeställningar in som underlag för bedömningen. Ambitionen att väga in dessa aspekter har successivt ökat.

Det sedan några år införda kvalitetssäkringssystemet med styrdokument bidrar också till att de horisontella kriterierna får allt större genomslag i inriktningsdokument och i det operativa arbetet med stödärenden.

Mål 3: En god tillgång till kommersiell service för kvinnor respektive män. (Målet gäller inte Länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län.)

Utvecklingsarbetet inom kommersiell service har under året fortsatt i enlighet med det fyraåriga utvecklingsprogrammet. Två möten har planenligt genomförts i partnerskapet. Vid mötena har företrädare för Svensk Handel, affärskedjor, konsumenter, kommuner, Länsbygderådet, LRF, Systembolaget, Posten, Apoteksbolaget, FLF (Föreningen för Landsbygdshandels Främjande) samt representanter för lanthandlare deltagit. Fördelningen har varit övervägande jämn mellan kvinnor och män med en liten övervikt för kvinnor. Mötena har bidragit till en större förståelse bland alla inblandade organisationer, servicegivare, butikskedjor, kommuner och lanthandlare.

Under året har vi fortsatt det påbörjade arbetet med att stimulera samspelet mellan lokalt utvecklingsarbete och utvecklingsarbetet inom kommersiell service på landsbygd. Goda exempel på samarbete har lyfts fram och spridits. Även den länsvisa samordningen av lokala aktiviteter och utvecklingsprocesser har ökat och därmed förbättrat förutsättningarna för utvecklingsarbetet. Bra exempel på utveckling är samverkan mellan byalag, lokala företag och föreningar på Landsbygdens Dag samt lokal upphandling av livsmedel till småkök enligt "Arvika-modellen" som sker inom fem kommuner i länet.

Saneringsbehoven av förorenad mark från drivmedelsförsäljning är fortsatt stora. Ansvars- och kostnadsfrågor är komplicerade och ofta har föroreningarna uppstått under en lång tidsrymd. Saneringskostnader kan uppgå till miljonbelopp vilket bland annat försvårar överlåtelseprocesser. Tidigare har det funnits en av bensinbolagen finansierad fond för saneringskostnader men denna möjlighet finns inte längre kvar. Vidare finns hos flera bensinbolag utvecklingsplaner för mackar på landsbygd. Tillsammans med länsbygderådet, FLF och konsumentverket har vi även under

2007 medverkat till flera dialogmöten med regionala och centrala aktörer inom området drivmedelsförsörjning.

Utvecklingen av kommersiell service i serviceglesa områden har försämrats något men inte i den omfattning som befarats. Ägarbyten har kunnat ske i hotade butiker. FLF:s mentorer och Länsstyrelsens handläggare har varit aktiva i dessa processer. Under genomförandetiden för utvecklingsprogrammet (från 2004) har fem butiker avvecklats. I länet finns för närvarande 53 butiker. Av dessa är 49 butiker stödberättigade enligt konsumentverkets riktlinjer.

Finansiellt stöd har ingått som en integrerad del och som ett viktigt instrument i genomförandet av programmet för kommersiell service. Stöd till kommersiell service kan endast utgå om berörd kommun har planerat varuförsörjningen så att behovet av stöd kan bedömas. Vi för löpande diskussioner med länets kommuner i syfte att åstadkomma en hållbar butiksstruktur. Strategiskt viktiga butiker prioriteras i stödhänseende.

Behovsstyrda insatser har genomförts av FLF:s mentorer i kombination med förstärkta utbildningsinsatser i samband med finansiella stöd till prioriterade butiker. FLF:s mentorsprogram är en mycket viktig del i arbetet för den kommersiella servicen på landsbygden. Vi har ett mycket gott samarbete med detta program och deltar också i finansieringen liksom i rekryteringen av nya mentorer.

Beviljade medel till kommersiell service år 2007 (tkr)

	Kvinnor	Män	Övr	Summa
Företagsstöd	31	16	2 967	3 014
Projektmedel	-	-	28	28

Mål 4: Resultat från såväl interna som externa uppföljningar, utvärderingar och analyser av det regionala utvecklingsarbetet ska tas till vara och integreras i länsstyrelsernas arbete för en hållbar regional utveckling.

Länsstyrelsen har inom det regionala utvecklingsområdet sedan flera år en policy för uppföljning och utvärdering. Denna ses över och uppdateras vid behov. Policyn ger ett sammanhang för arbetet med att ta initiativ till och genomföra externa utvärderingar av det regionala utvecklingsarbetet.

Det löpande uppföljningsarbetet sker enligt policyn i samband med slutliga beslut för företagsstöd och vid sista utbetalning i ärenden inom regional projektverksamhet. I besluten stadgas hur uppföljningen ska ske. Utöver det sker mer djuplodande uppföljningsbesök i utvalda ärenden enligt den årliga uppföljningsplanen. Varje år sker också en utvärdering av tidigare beviljade Landsbygdsbidrag/Regionala bidrag till företagsutveckling.

Länsstyrelsen har under året tagit initiativ till och delfinansierat en utvärdering som i samlad form beskriver bakgrund, syfte och resultat av regionala satsningarna på ungdomligt entreprenörskap i Värmland med fokus på verksamheterna inom Communicare och Arvikafestivalen/Galaxen och det entreprenörskap som vuxit upp i anslutning till dem. Utvärderingen av Communicare har bland annat aktualiserats genom organisationens tioårsjubileum 2007. Arvikafestivalen med evenemangsföreningen Galaxen har funnits i 15 år. Det är värdefullt att sammanfatta verksamheternas historia, som avstamp för nya satsningar såsom medfinansiering av EU:s strukturfonder och Ungdomsstyrelsen. Utvärderingarna kommer att redovisas under första halvåret 2008.

Länsstyrelsen har också tagit initiativ till en utvärdering av genomförandet av LBU-Landsbygdsutvecklingsprogrammet 2000-2006 i Värmlands län. Utvärderingen fokuserar på följande tre perspektiv:

- Ett policy- eller politikperspektiv
- Ett systemperspektiv på programmets genomförande
- Ett kundperspektiv

Utvärderingen, som torde vara unik som regionalt initiativ, kommer förhoppningsvis att komplettera den nationella utvärderingen av LBU-programmet.

Cerut - Centrum för forskning om regional utveckling - vid Karlstads universitet spelar en viktig roll för arbetet med utvärderingar av länets regionala utvecklingsarbete. Regelmässigt följs en utvärderingsinsats av ett seminarium och uppmärksamhet i Ceruts nyhetsblad med stor spridning. Beställarna av utvärderingar kan vara både offentliga aktörer som kommuner och landsting och "privata", ofta projektansvariga, organisationer. Länsstyrelsen är en tydlig intressent i styrelse och beredningsutskott. Vi har i olika sammanhang påpekat att vi ser Cerut som ett FoU-stöd till det regionala utvecklingsarbetet. Vi har också påpekat betydelsen av ett sådant stöd mer generellt och behovet av en bättre kunskap om de centrumbildningar och institut som finns när det gäller regional utvecklingsforskning i bred mening. Enligt vår mening är systemperspektivet på dessa institut underutvecklat.

Cerut har under året också slutfört ett treårigt och av Vinnova finansierat forskningsprojekt som har handlat om regionala innovationssystem. Projektet har i viktiga avseenden haft karaktären av benchlearning. Tre värmländska processer – The Paper Province, The Packaging Arena och The Graphic Valley - har inom ramen för projektet jämförts med tre norska processer. Länsstyrelsen har nära följt arbetet. Cerut har också fått finansiering av Vinnova till ett projekt på temat förstörade lokala arbetsmarknadsregioner. Projektet syftar till att belysa vad som händer i de värmländska gränsregionerna och särskilt då i orterna Töcksfors och Charlottenberg. Cerut har även fått (EU-)medel från Nordregio för ett projekt om hur Värmland och några andra nordiska regioner agerar i förhållande till EU. Projektet har titeln "Fusing Europe" och Länsstyrelsen är representerad i projektets referensgrupp.

Länsstyrelsen har också under året medfinansierat ett arbete vid Karlstads universitet som har resulterat i en bok med titeln "Bilder av Värmland". Idén om en sådan bok grundar sig bland annat på ett initiativ från Länsstyrelsen och med förankring i Partnerskap Värmland om en studie på temat Värmland om en generation. Boken har på det sättet ett generationsperspektiv. Vi kommer på olika sätt att medverka till att göra boken känd och att den därmed uppmärksammas i det RUP-arbete som nu pågår.

Mål 5: Länsstyrelsernas arbete med fiske- samt jordbruks- och landsbygdsåtgärder ska bidra till fastställda mål och strategier för fiskeåtgärder i de EU-finansierade programmen för fiskerinäringen samt landsbygdsprogrammet. Vidare ska länsstyrelsernas arbete bidra till målet för den regionala utvecklingspolitiken. Länsstyrelserna ska även aktivt medverka till en positiv utveckling av fisketurismnäringen.

Inom det nya landsbygdsprogrammet som godkändes vid halvårsskiftet har Länsstyrelsen upprättat prioriteringsordningar och tagit fram principer för handläggningsarbetet. Mot slutet av året togs de första besluten inom programmet. Antalet inkomna ansökningar om företagsstöd uppgår till 154 stycken och av dessa har sju stycken beslutats med ett totalt stödbelopp på 7,5 mkr. För projektstöden är motsvarande uppgifter 35 ansökningar och 3,8 mkr. För att sprida länsanpassad information om landsbygdsprogrammet med de regionala prioriteringar som gjorts har vi också

tagit fram en broschyr som på ett enkelt och överskådligt sätt beskriver programmet och dess möjligheter.

Regionalisering av åtgärden ”Utvald miljö” inom landsbygdsprogrammet har genomförts under året. Vi har bjudit in företrädare för målgrupperna samt kommuner och organisationer och i dialog med dessa tagit fram ett underlag för vad som anses vara viktiga regionala prioriteringar. Detta har legat till grund för utformningen av åtgärden i länet.

Arbetet med kompetensutveckling av lantbruks- och landsbygdsföretagare har varit omfattande. Genom egen verksamhet och genom samarbete med andra aktörer har vi skapat ett brett utbud av kompetensutveckling inom de tio målområden som berör länet. Landsbygdprogrammet ger, genom att två eller flera målområden kan kombineras inom ramen för samma aktivitet, stora möjligheter till anpassning till målgruppernas efterfrågan. Produktionsteknik, företagande och företagsutveckling har varit nya områden att arbeta inom och efterfrågan på kompetensutveckling inom dessa områden har därför varit stor. Företagarnas efterfrågan på ”smala” aktiviteter med stark direkt koppling till särskilda problemställningar har ökat. Kraven på att aktiviteterna ska hålla en hög kvalitet och vara till direkt nytta i verksamheten har också ökat. För att kunna möta dessa krav har mycket tid ägnats åt att skapa en modell för hur kompetensutvecklingen i länet ska bedrivas.

Inom fiskeriåtgärder har fem ansökningar kommit in om strukturstöd. Två ansökningar gäller kräftodling och tre gäller fiskodling. Den tidigare satsningen på interregprojektet Astacus och arbetet med bevarande och utveckling av flodkräftvatten har gett upphov till flera ansökningar om bidrag till anläggande av kräftodling. Odlingarna kommer att ta fram kräftor både för konsumtion och för utsättning i naturvatten. Länsstyrelsen har fördelat 900 tkr till fiskevård. Vid fördelningen prioriterades lax- och öringutsättningar i Väneren (626 tkr), fisketillsyn på Väneren (231 tkr) och flodkräftfiskevård (43 tkr). Flodkräftfiskevården har skett i nära samarbete med Interregprojektet Astacus och man har därmed kunnat utnyttja EU-medel för att växla upp de nationella fiskevårdsmedlen.

Verksamhetsgren Miljömålsarbete

Tabell 1.3 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren miljömålsarbete	Kostnader (tkr)	Års-arbetskrafter
Totala kostnader VG Miljömålsarbete (exkl. OH)	28 630	29,0
varav Övergripande miljömålsarbete och miljöövervakning (501, 502)	5 986	8,3
varav Skydd av områden och arter (511)	9 670	11,4
varav Förvaltning och skydd... (512)	7 480	3,5
varav Vattenskyddsområden (513)	172	0,3
varav Övriga ärenden...(519)	7	0,0
varav Efterbehandling av förorenade områden (577)	1 251	2,1
varav Kalkning (58)	3 990	3,3
varav Miljöarbete inom rennärning (611, 614, 619)	-	-
varav Miljöarbete inom fiske (621, 629)	74	0,1
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	7 643	6,3
Totala kostnader VG Miljömålsarbete (inkl. OH)	36 273	35,3

Kommentar: Ökning inom områdena ”Skydd av områden och arter” samt ”Förvaltning och skydd...” jämfört med 2006 beror på ett antal nya uppdrag.

Tabell 1.3.1 Länsfakta inom fiskeområdet	2007-12-31	2006-12-31	2005-12-31
Antal fiskevårdsområden	156	156	156
Antal yrkesfiskelicenser	18	19	21
Antal fartygstillstånd	-	-	-
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	5	5	2

Tabell 1.3.2 Länsfakta kulturmiljö	2007-12-31	2006-12-31	2005-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	10992	11898	11726
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	66	66	66
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	100	100	100
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	42	42	42
<i>yta (ha)</i>	7800	7800	7800
Kulturresevat, <i>antal</i>	2	2	2
<i>yta (ha)</i>	457	457	457
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	100	100	100

Kommentar: Antalet fasta fornlämningar har inte minskat från föregående år. Den lägre siffran kan förklaras dels av att uppgiften är hämtad ur FMIS där man i systemet fört in sammanläggningsobjekt (flera lämningar inom samma fornlämningsnummer), dels av att ingen skog- och historiegranskning medfört nya fornlämningsregistreringar och att de cirka 50-talet fornlämningar som upptäckts under året ännu inte införts i FMIS.

Tabell 1.3.3 Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2007	2006	2005
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	-	-	-
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	8 537	7 232	7 405

Kommentar: Länsstyrelsens ökade anslagsram innefattar särskilt anslag för grundförstärkningar vid byggnadsminnet Höglunda herrgård och medel för skiffertaksomläggningar.

Politikområde Miljöpolitik

Mål: Att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta.

Verksamhetsområde **Pådrivande och förebyggande arbete**

Mål: Att nationellt och internationellt utveckla och tillämpa styrmedel i enlighet med de fem grundläggande miljövärdena samt påverka attityder och beteenden hos individer och organisationer så att de agerar i enlighet med sitt miljöansvar.

Verksamhetsområde **Bevara och restaurera natur och miljö**

Mål: Att effektivt genomföra insatser för att bevara, skydda och vårda miljö samt restaurera och återställa skadad miljö för att nå miljökvalitetsmålen.

Verksamhetsområde **Kunskap och underlag för miljöarbete**

Mål: Att genom forskning, uppföljning och analys ta fram den kunskap som behövs för att genomföra och förnya insatser för att nå miljökvalitetsmålen.

Inom det *Pådrivande och förebyggande arbetet* har nya regionala miljömål utarbetats. De har remissbehandlats och bearbetats för att kunna fastställas i början av 2008.

Beredningssekretariatet för arbete med EU:s ramdirektiv för vatten arbetar med att utveckla en långsiktigt hållbar vattenförvaltning.

Ett stort arbete har lagts ner på att ta fram planeringsunderlag för, samt att föreslå, riksintresseområden för vindkraft. Förslaget som gäller riksintresseområden har arbetats fram utifrån det samlade regionala kunskapsunderlaget. Kontakterna med berörda kommuner har också varit omfattande främst när det gäller att ta fram policydokument men också i arbetet med fördjupningar alternativt tillägg till översiktsplaner om vindkraft. Flera kommuner i länet har sökt det nya planeringsstödet från Boverket och vi har i samtliga fall tillstyrkt dessa ansökningar.

Vi arbetar kontinuerligt med olika former av samråd och tillsyn. Under året har särskilt ärenden kring lokalisering av nya vindkraftverk utgjort en väsentlig del i detta arbete. Vi har också genomfört tillsynsvägledning till kommunerna med fokus på att uppfylla miljömålen som bidrar till kommunernas prioritering av tillsynsobjekten. Vi har även besökt länets kommunledningar och informerat och samtalat om det gemensamma ansvar vi har för att bidra till att miljömålen nås. Projekt Klimatplaner för Värmland, som Länsstyrelsen deltar i, bidrar till större medvetenhet i kommunerna om effektiva åtgärder för energiomställning.

En annan del av det förebyggande arbetet är projekt inom ramen för Giftfri Miljö med uppföljning av kvicksilverinventering och kartläggning av miljöfarliga kemikalier.

I det förebyggande arbetet kan även nämnas att Länsstyrelsen har ansvaret för den nationella samordningen av åtgärdsprogrammet för bevarande av vitryggig hackspett och dess livsmiljöer.

Länsstyrelsen har en kraftfull och flexibel fältorganisation med tre personer som täcker olika delar av länet. I och med det kan kompetensen och beredskapen för hantering av rovdjursfrågor hållas hög. Vi har förutom det vanliga inventeringsarbetet medverkat i skyddsjakt på varg i ett par problemområden.

Arbetet med kompetensutveckling inom landsbygdsprogrammet av lantbruks- och landsbygdsföretagare har varit omfattande. Utbildning och rådgivning har bedrivits inom landskapsanknutna kulturmiljöfrågor, betesskötsel för ett rikt odlingslandskap och i ekologisk

produktion. För att sprida länsanpassad information om landsbygdsprogrammet med de regionala prioriteringar som gjorts har en broschyr tagits fram som på ett enkelt och överskådligt sätt beskriver programmet och dess möjligheter att genomföra åtgärder för att nå delmål inom främst Ett Rikt Odlingslandskap.

Under året har också ett projekt genomförts i syfte att öka måluppfyllelsen inom ”Ett rikt odlingslandskap. Projektet ska visa vilka möjligheter åtgärden ”Utvald miljö” ger när det gäller att bevara överloppsbyggnader i odlingslandskapet. Vi har också genomfört en regionalisering av åtgärden ”Utvald miljö” under året. Länsstyrelsen har bjudit in företrädare för målgrupperna samt kommuner och organisationer och i dialog med dessa tagit fram ett underlag för vad som anses vara viktiga regionala prioriteringar. Detta har legat till grund för utformningen av åtgärden i länet.

På informationsmöten och i en tidning som gått ut till alla lantbrukare har vi informerat om möjligheterna att söka miljöersättning.

Inom verksamhetsområdet *Bevara och restaurera natur och miljö* har cirka 900 ha produktiv skogsmark och 150 ha övrig mark har köpts, eller avtalats intrångsersättning för, inför bildande av naturreservat. Tre nya naturreservat har beslutats. Arbetet med bevarandeplaner för Natura 2000-områden har fortsatt under året.

Livsmiljöer för vitryggig hackspett och andra arter med liknande miljökrav har restaurerats, genom att ta bort gran och skapa död lövträdsved, inom naturreservat och blivande naturreservat. Livsmiljöer för öring och andra sötvattenslevande arter har restaurerats genom åtgärder i ett 15-tal vattendrag och sjöar. Livsmiljöer för sandödlar har restaurerats inom Brattforshedens naturreservat.

Inventering, undersökning och sanering av förorenade områden fortgår. Vi inspirerar till proaktiv egeninitierad tillsyn som borgar för att förebygga och skydda miljöer.

Cirka 35 ha betesmarker som haft projektstöd för restaurering har slutredovisats under året. Fortfarande pågår sedan några år restaurering på cirka 40 ha betesmarker och ett ha slåtteräng. Landsbygdsprogrammet 2007-2013 har gett möjligheter till nya beslut om restaurering av betesmarker och slåtterängar samt anläggning och restaurering av våtmarker. Restaurering av cirka tre ha slåtterängar och cirka 43 ha betesmarker har påbörjats under året. Många av restaureringarna kommer att pågå under fem år. Anläggning och restaurering av våtmarker är nytt för Värmland och cirka tio ha, uppdelat på fyra ansökningar om ersättning för miljöinvestering, har börjat anläggas under året.

Genom arbetet med olika stödformer har Länsstyrelsen bidragit till att omställningen av energisystemen har påskyndats. Intresset för denna omställning har varit mycket stor och vi kan bland annat konstatera att inom det under 2007 avslutade oljekonverteringsstödet har Värmland fördelat mest bidrag per capita i landet. Även intresset för övriga stöd såsom stöd till solvärme och energieffektivisering och konvertering i offentliga lokaler har varit stort.

Betydande mark- och byggnadsvårdsarbeten har utförts på forn- och kulturlämningar samt kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Inom verksamhetsområdet *Kunskap och underlag för miljöarbete* använder vi bland annat indikatorer för att följa upp miljömålen. Dessa analyseras för att göra en bedömning av utvecklingen mot miljömålen.

Miljöövervakning har genomförts enligt aktivitetsplanen. Projekt som bedrivits är inventering av häckfåglar, dagfjärilar och vildbin. Vi har gjort fynd och fått bekräftat två för länet nya däggdjursarter: trollfladdermus och dvärgmus. Andra miljöövervakningsprojekt har varit screening av miljögifter samt vattenkvalité i enskilda brunnar och fördjupad grundvattenanalys som skett i anslutning till kartläggningen enligt Vattendirektivet.

Kartläggning och statusklassning har skett av vattenförekomster i enlighet med vattenförvaltningsförordningen.

Basinventering av Natura 2000-områden och naturreservat genomfördes under året enligt överenskommelse med Naturvårdsverket. Andelen av respektive habitatgrupp som inventerades var: Skog 30 procent, Myr 55 procent och Sötvatten 20 procent. Resterande delar kommer att slutföras under 2008, alternativt att de redan var färdiginventerade under 2006.

Inventering av särskilt skyddsvärda träd har nästan slutförts i kommunerna kring Vänern, och visar nu bland annat att länet hyser över 700 jätteekar och över 800 jätteträd (större än 1 m i diameter) av andra lövträdslag.

Ett försök med provtappning från Höljesdammen till Klarälvens torrlagda älvfåra har genomförts i samverkan med bland annat SMHI, Fiskeriverket, Karlstads universitet och Fortum Generation/Service. Försöket och den noggranna dokumentation som gjordes av bland annat djup- och strömförhållanden ska utgöra underlag för att utreda möjligheterna till naturlig produktion av vänervandrande klarälvslax, öring, harr och andra sötvattenslevande arter. Vi har också inlett en enkel men systematisk uppföljning av effekter på insektsfaunan av restaureringsåtgärder för vitryggig hackspett och dess följearter. Under året har vi även upptäckt en tidigare okänd lokal med reproducerande flodpärlmussla.

Mål 1

Länsstyrelserna ska verka för att nå de av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålen med tillhörande delmål och sektorsmål som har beslutats inom särskilda politikområden såsom landsbygdspolitiken, livsmedelspolitiken, kulturpolitiken, skogspolitiken och transportpolitiken. Härvid ska länsstyrelserna särskilt verka för

- att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ökar,
- att genomföra den nationella strategin för formellt skydd av skog,
- att arbetet med skydd och skötsel av värdefulla områden och hotade arter prioriteras och bedrivs så att biologisk mångfald bevaras och friluftslivet främjas och att fragmentering av naturmiljön motverkas
- att arbetet med vattenmiljön drivs framåt genom en integrerad vattenförvaltning
- att miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövård, friluftsliv samt natur- och kulturturism, samordnas med det regionala utvecklingsarbetet och med arbetet för energiomställning, samt
- att samordningen mellan miljömålsarbete, tillsynsarbete och miljöövervakning utvecklas

Länsstyrelsens beredningssekretariat har under året koncentrerat insatserna till att kartlägga och statusklassa vattenförekomster i enlighet med Vattenförvaltningsförordningen (2004:660) och Naturvårdsverkets anvisningar. En första heltäckande publicering av kartläggningsarbetet gjordes i databasen VISS, den 22 december.

Arbetet med att utveckla extern samverkan inom vattenområdet har under året omfattat avstämning mot en sektorsövergripande referensgrupp. Ett vattenråd för Vänern har bildats och ytterligare två vattenråd är under utredning. Som en del av samrådet om arbetsprogrammet hölls ett informationsmöte den 19 april. Riktade informationsinsatser till kommunerna i länet har skett samordnat med miljömålsarbetet. Flera föredrag och diskussionsmöten har hållits med vattenvårdsförbund och organisationer i länet.

Arbetet med restaurering av vattendrag har omfattat dels att upprätta plan och strategi för verksamheten och dels genomföra konkreta åtgärder i samverkan med berörda aktörer. Åtgärder har genomförts i ett femtontal vattendrag och sjöar. Av de projekt som kunnat avslutas har sex stycken bidragit till att reducera fragmenteringen av livsmiljöer och arter vid dammar och vägtrummor. I två vattendrag har det genomförts biotopvårdande åtgärder i ström- och forsmiljöer. Fem stycken treåriga projekt som syftat till att återintroducera flodkräfta avslutades under året. Arbetet inleddes med att utreda förutsättningarna för att i torrfåran vid Höljes kraftverk återskapa biologisk mångflad såsom lax, öring och harr.

Strategi för formellt skydd av skog i Värmlands län fastställdes under året.

Med syfte att stärka dialogen med markägarna, och ge dem större möjlighet att påverka utseendet på blivande naturreservat, har Länsstyrelsen inlett flertalet nya reservatsbildningar med ett så kallat utredningsområde som omfattar en betydligt större areal än bara ett tänkt reservatsförslag. Inom utredningsområdet inventeras naturvärden och utifrån den kunskapen delges berörda markägare ett förslag på gräns för naturreservat. Förslaget diskuteras sedan både muntligen och skriftligen med berörda sakägare. Det här tillvägagångssättet ger dels möjlighet till kompromisser, och dels ger det markägarna en möjlighet att påverka gränserna för ett föreslaget naturreservat. Det innebär däremot inte att de kan påverka om Länsstyrelsen ska besluta om naturreservat. Större möten med många deltagare hålls sällan. Ett betydligt bättre alternativ för både berörda markägare och Länsstyrelsen är att ha mindre möten, eller allra helst ett besök i fält med enskilda markägare. Flexibiliteten och lyhördhet för markägarnas synpunkter är viktiga ledord i arbetet. En förutsättning är givetvis också att berörda markägare har en syn på naturreservat som möjliggör konkreta diskussioner om presenterade förslag. Vår uppfattning är att i nio fall av tio bidrar markägare på ett positivt sätt till en konstruktiv lösning där utpekade naturvärden kan bevaras.

Lokal delaktighet i förvaltningen av bildade naturreservat uppnås genom lokalt anställda tillsynsmän och lokala entreprenörer som utför många skötselinsatser i naturreservaten.

Miljömålsarbetet är en av många utåtriktade processer där målet är att i bred förankring hos länets aktörer se till att nationella mål får genomslag samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden. Andra processer är till exempel arbetet med en regional energistrategi, RUP, RTP, landsbygdsprogram och program för natur- och kulturturism. För att effektivisera och kvalitetssäkra arbetet i dessa utåtriktade processer har Länsstyrelsen konstaterat att nya arbetssätt krävs, vilka för processerna närmare och därmed ökar samordningen mellan sakintressen och aktörer. Under våren inleddes därför ett tvåårigt projekt med mål att skapa en plattform för det regionala arbetet i sektorsövergripande processer under rubriken Hållbar Regional Utveckling (HRU). I projektgruppen ingår företrädare för de olika processerna samt för jämställdhet, integration, demokratifrågor, naturvård och kulturarv, internationellt nätverkande och folkhälsa. Projektet syftar till att finna arbetsformer för fortsatt arbete i ökad och effektiviserad samverkan. Forum för dialog har skapats genom frekventa möten där olika fall och uppdrag diskuteras.

Resultat från samarbetet så här långt är bland annat:

- En gemensam kanal ut för information kring de nämnda processerna i form av en tidning – Hållbar utveckling i Värmland - vars första nummer gavs ut i november.

- Ett koncept för en seminarieserie – Värmländskt samhällsbyggnadsforum – där samtliga seminarier riktade framför allt till kommunerna samlas. Under året har fyra seminarier och konferenser med olika breda teman genomförts.
- En hållbarhetsredovisning för Värmland har tagits fram, vilken beskriver läget i länet i förhållande till de nationella hållbarhetsindikatorerna.

I arbetet med att ta fram åtgärdsprogram för att uppfylla miljömålen involveras länets aktörer inom ett brett fält rent konkret. Vi har påbörjat arbetet med en regional energistrategi, bildande av vattenråd, Miljösamverkan Värmland samt ett nätverk för kommunala miljöstrategier.

För att utveckla samordningen mellan miljömål och miljöövervakning och miljötillsynsarbete har en rad åtgärder genomförts. Bland annat har vi bildat en styrgrupp som har ansvar för beslut om arbetet med miljömål, miljöövervakning, miljötillsyn och vattenberedningssekreterariatet.

Uppföljning av miljömålen sker i nära samarbete med miljötillsyn och miljöövervakning bland annat genom att miljömålsansvariga finns inom verksamhetsområdets miljöskydd och naturvård. Indikatorerna som mäter miljötillståndet är i vissa fall mätningar som sker inom miljöövervakningen och i de åtgärdsprogram som upprättas för att uppnå de nationella miljö kvalitetsmålen finns till exempel åtgärder som berör såväl tillsyn som miljöövervakning.

Att både direkt och indirekt verka för att åtgärderna genomförs ingår i Länsstyrelsens miljöledningssystem som syftar till att nå de regionala miljömålen. I verksamhetsplaneringen har miljömålen lyfts som ett fokusområde och särskilt underlag har tagits fram till de olika verksamhetsområdena.

Miljöövervakningen kartlägger och övervakar miljön bland annat med syfte att följa upp miljömålen, ge underlag för en regional beskrivning av trender och tillstånd i miljön, peka ut problemområden för fortsatt övervakning samt ge underlag för tillsyn.

Det finns en intern strategi om viktiga miljöskyddsärenden. Miljöövervakningen deltar vid samråd och som intern remissinstans vid tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet som kan ge upphov till utsläpp till luft och vatten. Villkor om skyddsåtgärder, försiktighetsmått och begränsningar motiveras med utgångspunkt från miljömålen vid tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet, inklusive täktverksamhet. Planberedningen har en sammansättning som ska göra det möjligt att få med frågor och belysa kunskap inom miljötillsyn i den fysiska planeringen såsom information om planerade reservat på planberedningen.

Beslut om kulturmiljöbidrag har en mall som underlag där Länsstyrelsen beskriver att åtgärden bidrar till att uppnå miljömålen.

Så skilda arbetsområden som reservatsförvaltningen och grundvattenanalyser är var för sig exempel på samarbete mellan miljöövervakning och miljömål. Kemikaliekartläggning och screening är ett samarbete mellan miljöövervakning och miljötillsyn.

Vid tillsynsvägledning till kommunerna uppmärksammas kopplingen mellan miljötillsyn och miljömål med gemensamma yttranden. Utbildning och information av kommunledningarna om betydelsen av miljömålen samt förankring av miljömålsarbetet har genomförts genom kommunbesök.

En emissionsdatabas över länets utsläpp till luft finns, som kan bidra till bättre data för utsläpp till luft och uppföljning av miljömålen. Denna ska revideras under nästa år. Samarbete finns mellan verksamhetsområdena miljöskydd och naturvård i frågan om återställning av täkter med hänsyn tagen till hotade arter.

En av landsbygdsprogrammets övergripande målsättningar är en ekologiskt hållbar utveckling på landsbygden. De kompetensutvecklingsinsatser som genomförs inom landsbygdsprogrammet bidrar i hög utsträckning till att uppfylla miljömålen ”Giftfri miljö”, ”Ingen övergödning”, ”Myllrande våtmarker” och ”Ett rikt odlingslandskap”. Verksamheten är brett förankrad och väl mottagen bland länets lantbruks- och landsbygdsföretagare vilket är en förutsättning för att uppnå en god effekt på miljömålen.

Verksamhetens inriktning har fastställts i samråd med såväl intresseföreningar, som med företag och organisationer som är verksamma inom miljö- och landsbygdsprogrammen, det vill säga Hushållningssällskapet, Svenska Husdjur, LRF och LRF-konsult. Under året har en kontinuerlig avstämning och utvärdering skett i syfte att anpassa verksamheten för att nå bästa möjliga effekt.

År 2006 löpte många åtaganden inom miljöersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar ut. Under 2007 har därför många lantbrukare och lantbruksföretag ansökt om nya åtaganden. Cirka 150 ansökningar om nya åtagandeplaner för betesmarker och slåtterängar har lämnats in i Värmland, varav 30 haft åtagande tidigare. Resterande ansökningar gäller marker som inte haft ersättning tidigare, eller marker som haft en lägre ersättning.

Cirka 35 ha betesmarker som haft projektstöd för restaurering har slutredovisats under året. Fortfarande pågår sedan några år restaurering på cirka 40 ha betesmarker och 1 ha slåtteräng. Landsbygdsprogrammet 2007-2013 har gett möjligheter till nya beslut om restaurering av betesmarker och slåtterängar samt anläggning och restaurering av våtmarker. Restaurering av cirka 3 ha slåtterängar och cirka 43 ha betesmarker har påbörjats under året. Många av restaureringarna kommer att pågå under fem år. Anläggning och restaurering av våtmarker är nytt för Värmland och cirka 10 ha, uppdelat på fyra ansökningar om ersättning för miljöinvestering, har börjat anläggas.

Ett projekt med syfte att öka måluppfyllelsen inom ”Ett rikt odlingslandskap” har genomförts under året. Projektet vill visa vilka möjligheter åtgärden ”Utvald miljö” ger när det gäller att bevara överlopsbyggnader i odlingslandskapet. Av erfarenhet vet vi att tidig och konkret information om stödmöjligheter ökar utnyttjandegraden och därmed måluppfyllelsen väsentligt. Projekten har fallit väl ut och bidragit till möjligheterna att på ett effektivt sätt arbeta vidare med denna åtgärd inom ”Utvald miljö”.

<i>Mål 2:</i> Länsstyrelserna ska i bred förankring i länen utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå miljökvalitetsmålen och i övrigt bedriva det regionala mål- och uppföljningsarbetet så att det ger underlag för arbetet inom denna och andra verksamhetsgrenar.

Länsstyrelsen deltar i projekt ”Klimatplaner för Värmland” som innebär att Värmlands kommuner upprättar lokala energi- och klimatplaner och att Länsstyrelsen gör en regional energistrategi. Arbetet med den regionala energistrategin görs i samarbete med länets olika aktörer och är en del i den plan som finns för upprättande av ”Åtgärdsprogram för energi och transporter i Värmland”.

Bildande av Vattenråd i anslutning till avrinningsområden från vattendragen i länet är under utredning. Väterns vattenråd är klart och ytterligare två är under utredning. I vattenråden ingår ett antal av länets aktörer som tillsammans har uppdraget att förbereda olika åtgärdsprogram för de vattenrelaterade miljömålen.

Genom besök i kommunerna har Länsstyrelsen satsat på att inspirera och informera länets kommunledningar om deras roll i miljömålsarbetet. Att se till att kommunerna genomför miljömåluppfyllande åtgärder är det viktigaste. Vi har också samordnat ett nätverk av

miljömålsansvariga från kommunerna där fokus ligger på att hitta gemensamma åtgärdsprojekt för prioriterade miljömål.

Miljösamverkan Värmland är ett projekt som fastställts under året och där Länsstyrelsen är en aktör. Projektets syfte är att bidra till att tillsynen av miljöfarlig verksamhet från kommun och Länsstyrelse bedrivs med god kompetens och att åtgärder som genomförs bidrar till att uppfylla miljömålen.

Regional anpassning av Landsbygdsprogrammet har skett i bred förankring med berörda aktörer och insatser i programmet bidrar till att man genomför åtgärder för att nå flera miljömål.

En rapport har färdigställts som beskriver miljötillståndet i Värmland. Rapporten visar, via ett antal indikatorer, hur utvecklingen mot de regionala miljömålen ser ut. Rapporten finns i tryck, men kan även skrivas ut, miljömål för miljömål, från vår webbplats och blir därmed tillgänglig för skolor, organisationer och andra som vill använda den.

För övrigt bedrivs ett kontinuerligt arbete med att uppdatera RUS-indikatorer och bedömningstexter för dessa. Dessutom rapporteras utvecklingen mot målen kontinuerligt till Miljömålsportalen.

VO TILLSYN OCH VÄGLEDNING

Mål 1: Ett ökat skydd för enskilda och värnande om samhället i övrigt genom såväl tillsyn som vägledande arbete.

Länsstyrelsen har tillsynsplaner inom samtliga områden. Tillgängliga personalresurser har planerats så att likvärdig kvalitet har uppnåtts inom samtliga sakområden. Vi har upplevt brist på resurser vilket inneburit att prioriteringar gjorts enligt följande generella principer: tillståndsärenden och tillsynsärenden som initierats av andra har prioriterats före egeninitierad tillsyn om det inte i det enskilda fallet varit känt att den varit mer angelägen.

Inom vissa tillsynsområden har det på senare tid bedrivits ett utvecklingsarbete för att minska tidsåtgång för tillsynsärenden initierade av andra. Här kan till exempel nämnas tillsynsområdet social omvårdnad, där arbetet pågått under längre tid med gott resultat samt vattenverksamheter, där arbetet är i startfasen.

Verksamheten under året har i stort sätt bedrivits enligt planerna. Vi bedömer att de avvikelser mot planerna som gjorts inte har medfört några betydande negativa konsekvenser.

Uppdrag som tillkommer via särskilt regeringsuppdrag eller i regleringsbrev och som kräver stora resurser har i några fall inneburit att vi tillfälligt blivit tvungna att prioritera om tillsynen. Ett exempel på detta är det så kallade barnuppdraget, som inneburit en fokusering av tillgänglig tillsynsresurs och därmed inneburit brister i förhållande till den generella planen – en balansering får dock planeras på några års sikt. Ett annat exempel på riktade uppdrag är tillsyn inom byggnadsväsendet som handlar om energieffektivisering. Detta har vi dessvärre fått avstå från på grund av brist på tillgänglig kompetens. Brist på kompetens är även skälet till att artskyddstillsyn inte heller utförts under detta år.

Inom området social tillsyn kan redovisas en påtaglig ökning av inkommande ärenden men också en högra balans vid årets utgång än vid utgången av 2006. Orsaken till detta är dels att det särskilda barnuppdraget prioriterats i tillsynen, och dels att arbetet med att följa upp kommunernas inrapportering av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen krävt avsevärda resurser.

För övrigt finns det inga större avvikelser att kommentera i förhållande till föregående år.

Verksamhetsgren Social tillsyn

Tabell 2.1 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Social tillsyn	Kostnader (tkr)	Års- arbetskrafter
Totala kostnader VG Social tillsyn (exkl. OH)	5 832	8,8
varav Tillsyn och rådgivning m.m. (701, 709)	4 143	7,0
varav Enskild vårdverksamhet (702)	50	0,1
varav Individärenden (703)	17	0,0
varav Fördelning av statsbidrag (704)	1 603	1,7
varav Alkoholärenden (705)	19	0,0
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	2 318	1,9
Totala kostnader VG Social tillsyn (inkl. OH)	8 150	10,7

Kommentar: En ökning av verksamhetsgrenen har skett jämfört med 2006, både avseende tillsynsverksamhet och arbete med fördelning av statsbidrag.

Tabell 2.1.1 Social tillsyn – fördelning av tillsynsinsatser	Äldreomsorg	Stöd och service till funktions- hindrade	Individ- och familjeomsorg
Granskning	70	70	70
Rådgivning, information	25	25	25
Kartläggningar m.m.	5	5	5
Summa	100 %	100 %	100 %

Kommentar: Trots en tydligare definition av begreppen granskning, rådgivning och så vidare måste uppgifterna i tabellen läsas med viss försiktighet. De begrepp som används i tabellen överensstämmer inte med länsstyrelsernas redovisningsstruktur, där samtliga inryms under verksamhetskod 7010, 7011 respektive 7012; Tillsyn och rådgivning för de olika omsorgsgrenarna. Uppgifterna i tabellen bygger därför på en uppskattning, utifrån redovisad tid i Länsstyrelsens system för tidredovisning.

Bland de viktigaste rådgivande/främjande insatserna under året kan nämnas:

- Den särskilda spetskompetensutbildning kring problematiken med hedersrelaterat våld, som genomförts av länsstyrelserna i S,T,U,W, och X län, och som särskilt kompetensutvecklat ett tiotal personer i respektive län, kring denna fråga.
- Särskilda utbildningsinsatser från Länsstyrelsens sida, gentemot några kommuner, dels utbildning utifrån Socialstyrelsens föreskrift och allmänt råd rörande handläggning och dokumentation och dels, som ett resultat av tidigare verksamhetstillsyn, utbildning avseende genomförandeplaner inom LSS-verksamheten.
- Ett ytterligare arbete som kan nämnas i detta sammanhang är det gemensamma arbetet med att revidera och uppdatera rutinen för olika aktörers ansvar och insatser vid familjevåld och det arbete som påbörjats med implementeringen av densamma.

Tabell 2.1.2 - Social tillsyn - antal tillsynsobjekt	Antal tillsynsobjekt i länet	Antal tillsynsobjekt av dessa som varit föremål för någon form av verksamhetstillsyn	Antal tillsynsobjekt där Lst lämnat kritik i verksamhets-tillsynen	Antal ggr när Lst beslutat om en tidsplan för när påtalade brister ska vara åtgärdade
Sakområde och del av sakområde				
Äldreomsorg	196	33	23	0
Handikappomsorg	259	50	13	0
Individ och familjeomsorg	171	22	15	2
<i>varav – barn och familj</i>	42	22	15	2
– missbruk	52	-	-	-
– ekonomiskt bistånd	29	-	-	-
– familjerätt	16	-	-	-
- ungdomsmottagning och familjerådgivning	32	-	-	-
Summa:	626	105	51	2

Kommentar: Antalet redovisade tillsynsobjekt har ökat något, främst beroende på den särskilda kartläggningen av samtliga öppenvårdsverksamheter riktade till barn- och ungdomar som genomförts. Dessutom har antalet flyktingmottagningar, till den del de hör till socialtjänsten, medräknats.

Tabell 2.1.3 Social tillsyn – antal inspektioner / kontroller		Med inriktning på barn och unga	Med inriktning på missbruk	Med inriktning på psykosociala problem
Genomförd tillsyn				
Antal Hem för vård eller boende (HVB)	Privat	5	1	-
	Offentliga	-	-	-
	Oanmälda besök	-	-	-
		Äldre	Funktionshindrade	<i>varav</i> psykiskt funktionshindrade
Antal särskilda boendeformer	Privat	-	-	-
	Offentliga	17	9	-
	Oanmälda besök	-	-	-
Antal granskningar av hemtjänstenheter	Privat	-	-	-
	Offentliga	34	-	-
	Oanmälda besök	16	1	-
	Missbruk	Barn och unga	Äldreomsorg	Handikappomsorg
Antal granskade kommuner/kommundelar		16	16	18

Kommentar: En tydlig ökning av antalet inspektionsbesök kan redovisas inom såväl äldreomsorgen som omsorgen om funktionshindrade, trots att flera inspektionsbesök inom andra verksamheter än de särskilda boendeformerna skett, men ej efterfrågats. Likaså har ett stort antal inspektionsbesök skett inom ramen för det så kallade Barnuppdraget, men där inspektionsbesöken skett vid den myndighetsutövande delen, och således ryms inom de 16 redovisade kommuner/kommundelar som granskats.

Tabell 2.1.4 - Social tillsyn – ej verkställda beslut och domar m.m.

Datum	Antal ej verkställda beslut enligt SoL		Antal ej verkställda domar enligt SoL		Avslagsbeslut trots bedömt behov enligt SoL (avser hela året)
	Särskilda boenden	Andra insatser	Särskilda boenden	Andra insatser	
31 december 2003	91	9	3	1	2
31 december 2004	84	19	5	-	5
31 december 2005	80	13	4	1	22
31 december 2006	99	12	2	0	0
Datum	Antal ej verkställda beslut enligt LSS		Antal ej verkställda domar enligt LSS		Avslagsbeslut trots bedömt behov enligt LSS (avser hela året)
	Särskilda boenden	Andra insatser	Särskilda boenden	Andra insatser	
31 december 2003	3	63	2	1	2
31 december 2004	4	66	-	2	0
31 december 2005	4	93	1	2	0
31 december 2006	8	97	0	0	0

Kommentar: Det har till mättilfället, 31 december 2006, skett en ökning av antalet ej verkställda beslut inom båda lagrummen. Tolv kommuner (av 16) i länet hade LSS-beslut som inte var verkställda vid undersökningstillfället och 13 kommuner hade SoL-beslut som inte var verkställda.

Avslagsbeslut trots bedömt behov förekom inte alls vid mätningen, 31 december 2006. Antalet ej verkställda domar hade vid samma mättilfälle också minskat. Detta kan tyda på att den tidigare lagändringen vad gäller sanktionsavgifter vid domar som ej verkställs utan oskäligt dröjsmål haft effekt.

Tabell 2.1.5 - Ärenden enligt 16 kapitlet 1 § SoL Antal ärenden 2007	varav barn upp till 18 år	Antal ansökningar som beviljas	Antal ansökningar som avslås
7	7	5	1

Kommentar: Ett litet antal ansökningar om överflyttning av ärenden även om det har skett en fördubbling mot år 2006 (3 ansökningar).

Tabell 2.1.6 Antal rapporterade beslut till länsstyrelserna enligt 16 kap. 6 f § SoL	Kvartal 1		Kvartal 2		Kvartal 3		Kvartal 4	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Antal rapporterade beslut 2007	72	54	46	46	59	42	-	-
varav antal som återkom från kvartalet innan	17	14	14	13	18	13	-	-
varav antal som är 1 år eller äldre	-	-	-	-	2	6	-	-

Kommentar: Uppgifter för kvartal 4, år 2007 kan inte redovisas då tidsfristen för kommunernas inrapportering inte löpt ut.

Tabell 2.1.7 - Särskild avgift, s.k. sanktionsavgift	Sanktionsavgift enligt SoL, domar		Sanktionsavgift enligt SoL, beslut		Sanktionsavgift enligt LSS, domar		Utdömt belopp	Inbetalt belopp
	Antal ansökningar	Antal domar med bifall	Antal ansökningar	Antal domar med bifall	Antal ansökningar	Antal domar med bifall		
Totalt under hela året								
2005	-	-			-	-		
2006	-	-	-	-	-	3	204 400	204 400
2007	-	-	35	6	-	-		
2007 varav kvinnor	-	-	26	5	-	-		
2007 varav män	-	-	9	1	-	-		

Kommentar: De domar som Länsrätten avkunnat, angående sanktionsavgift för ej verkställda beslut (sex domar) har samtliga överklagats. De tre domar som avser sanktionsavgift för ej verkställda domar enligt LSS, är domar som avkunnats av Kammarrätten, och som rör ansökningar från 2004.

Mål 1: Länsstyrelserna ska se till att socialtjänstens arbete bedrivs målinriktat, lagenligt samt med god kvalitet och framförhållning i planeringen. Påtalade brister och missförhållanden i huvudmännens verksamhet ska åtgärdas enligt en av Länsstyrelsen beslutad tidsplan som följs upp.

I samband med Länsstyrelsens beslut krävs en redogörelse från berörd huvudman över de åtgärder som planeras med anledning av påtalade brister eller förbättringsområden, samt en tidsplan över när planerade åtgärder kommer att vidtas. Någon överenskommelse om när dessa åtgärder ska vara vidtagna träffas inte. Länsstyrelsen ska, som tillsynsmyndighet, självständigt bedöma dels om de redovisade åtgärderna är adekvata och dels om huvudmannens tidsplan är rimlig. Efter infordrad redogörelse och om åtgärderna är ändamålsenliga och tillfredsställande fattas ett nytt beslut där ärendet avslutas utan ytterligare åtgärder. I annat fall fortsätter ärendet med förnyade kontakter med kommunen eller den enskilde huvudmannen, där Länsstyrelsens krav förtydligas.

Länsstyrelsen bedömer att den ovanstående metoden att arbeta med tidsplaner fungerar tillfredsställande och vi kan i regel bedöma att huvudmännen vidtagit eller redovisat planering för att utföra adekvata åtgärder samt en tidsplan som kan bedömas vara rimlig. Undantaget är liksom tidigare att det fortfarande, i vissa fall, dröjer alltför länge innan vi kan verkställa framförallt vissa gynnande beslut enligt såväl SoL som LSS.

I allt väsentligt har verksamhetstillsynen inom Individ- och familjeomsorgen handlat om det särskilda så kallade barnuppdraget, med dess olika delområden. Uppföljningen av genomförd tillsyn kvarstår till stor del och därför kan effekter av genomförd tillsyn vara svåra att bedöma ännu. Några exempel på god effekt kan dock nämnas:

Länsstyrelsen genomförde i april 2006 en granskning av bland annat barnavårdsutredningar i Grums kommun. Granskningen visade brister i barnperspektivet och vissa påpekanden gjordes angående rättssäkerheten. Ny verksamhetstillsyn genomfördes i februari 2007.

Sammanfattningsvis så fann vi att de granskade utredningarna, vid den senare verksamhetstillsynen, visade på god kvalitet och att barnperspektivet tillgodosetts på så vis att barnen har fått ge uttryck för sin situation. I jämförelse med tidigare granskning kunde vi konstatera en betydande förbättring när det handlar om såväl barnavårdsutredningarnas kvalitet och barnperspektiv som handläggning ur rättssäkerhetssynpunkt.

Inför planerad verksamhetstillsyn av ett HVB-hem för ungdomar mottog Länsstyrelsen flera anmälningar om missförhållanden vid HVB-hemmet, dels från en socialsekreterare, två personer som tidigare vikarierat på hemmet, en tidigare praktikant och dels från två ungdomar som varit inskrivna.

Länsstyrelsen riktade kritik mot huvudmannen för brister i verksamheten avseende förhållningssätt och språkbruk. Vi påpekade också att omfattningen av handledningen måste ses över och att hemmet måste hitta former för personalmöten för samtlig personal där man går igenom viktiga händelser och följer upp regler, rutiner, riktlinjer och policydokument.

Huvudmannen för HVB-hemmet har kommit in med en redogörelse där man redovisat att klagomålen lett till diskussioner i personalgruppen och att dessa resulterat i utarbetandet av ett etikprogram för verksamheten. Ett arbete utifrån ADAD (Adolescent Drug Abuse Diagnos) som ska användas till uppföljning och utvärdering har inletts och strukturerade utskrivningssamtal har införts. Tillgång till handledning har utökats bland annat genom annan extern handledare två till tre gånger per termin för ytterligare fördjupning utifrån miljöterapeutiskt arbete.

Länsstyrelsen har genomfört verksamhetstillsyn avseende kvalitet och innehåll i ett antal gruppbofästäder inom kommunernas LSS-verksamhet. Följande granskningsområden har valts med utgångspunkt från kommunens ansvar för målgruppen:

- Verksamhetens mål, plan och uppföljning
- Verksamhetens innehåll
- Fritid och kultur
- Boendestandard
- Individuell planering
- Dokumentation i verkställighet
- Brukarinflytande
- Självbestämmande och delaktighet
- Skriftliga riktlinjer och kvalitetsarbete
- Personalens kompetens och deras tillgång till handledning, vägledning och fortbildning

Vid verksamhetstillsynen har intervju med enhetschef och gruppintervju med personal genomförts utifrån strukturerade frågeformulär. En checklista har använts för granskning av den fysiska miljön i verksamheten. Telefonintervjuer med gode män har också genomförts utifrån ett strukturerat frågeformulär med mer eller mindre öppna frågor. Skriftligt material i form av mål och styrdokument såsom verksamhetsberättelse, verksamhetsplan, system för avvikelshantering och klagomålshantering har också hämtats in.

Efter den genomförda verksamhetstillsynen skedde en återföring av resultatet till personal, tjänstemän, gode män och politiker. Efter Länsstyrelsens beslut om förbättringsområden har nämnderna bland annat beslutat om att utbilda särskilda kvalitetsombud som ska följa upp avvikelser och klagomål från anhöriga/enskilda och aktualisera behov av handledning och fortbildning inom personalgrupperna.

Länsstyrelsen upplever att den effekt som uppnåtts har förstärkts genom ett tydligt brukarperspektiv genom intervjuer med gode män och i dialogen vid återföringen, där också de gode männen deltog.

Länsstyrelsen har liksom tidigare verksamhetsår redovisat utvecklingen vad gäller ej verkställda domar och beslut, samt avslagsbeslut trots bedömt behov. Från 1 juli 2006 har också kommunerna en skyldighet att varje kvartal i särskild ordning redovisa alla ärenden som inte verkställts inom tre månader till Länsstyrelsen, till de kommunala revisorerna och till kommunfullmäktige. Det senare har visat sig innebära en tämligen omfattande ny arbetsuppgift för Länsstyrelsen. Ansökan om sanktionsavgift har inlämnats i 35 fall och mot sex kommuner hittills.

Inom det så kallade barnuppdraget har det ingått att granska i vilken utsträckning kommuner aktivt planerar för att säkerställa att det finns resurser för barn och unga i behov av socialtjänstens stöd på övergripande, verksamhets- och individnivå. Eftersom uppdraget berör alla delar av en kommuns organisation har Länsstyrelsen involverat kommunalråd, socialnämndsordförande, socialchef samt individ- och familjeomsorgschefer i fyra utvalda kommuner.

Länsstyrelsens avsikt var att genomföra verksamhetstillsyn i form av ett gemensamt tillsynsseminarium för utsedda kommuner. Seminariet skulle både ge oss underlag för ett tillsynsbeslut för respektive kommun men också ge kommunerna en möjlighet till utbyte och lärande sinsemellan. Då det inte gick att genomföra ett gemensamt tillsynsseminarium med berörda kommuner, valde vi att genomföra ett enskilt tillsynsbesök i respektive kommun under december månad 2007. Vi har dock för avsikt att följa upp tillsynen med ett gemensamt seminarium för de fyra kommuner som ingått i denna verksamhetstillsyn under våren 2008.

Som en del av det så kallade barnuppdraget har vi genomfört en granskning av om det förekommer att barn och ungdomar hamnar mellan stolarna när förvaltningar inom en och samma kommun, kommuner eller olika huvudmän tvistar. Verksamhetstillsynen har genomförts i fyra av länets 16 kommuner. Tillsynen har avgränsats till ansvarsfördelning och samverkan mellan kommunala nämnder och förvaltningar och berört verksamhet enligt socialtjänstlagen respektive Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade. I vilken utsträckning man gemensamt arbetat med individuella planer har på detta sätt särskilt granskats.

Som nämnts ovan har, i allt väsentligt, verksamhetstillsynen inom Individ- och familjeomsorgen handlat om det särskilda barnuppdraget, med dess olika delområden. I all verksamhetstillsyn har frågan om hur barnperspektivet beaktats varit en tydlig del av granskningen såväl i genomförandeplaner, granskningsinstrument, i Länsstyrelsens beslut som i återföringen av tillsynsresultaten.

Länsgruppen mot familjevåld (där Länsstyrelsen är sammankallande) har omarbetat och uppdaterat de vägledande rutiner som finns för socialtjänsten, sjukvården, polisen och andra berörda myndigheter i länet. Rutinen ska vara vägledande när det gäller samarbete, handläggning och behandling i familjevåldsärenden. Rutinen trycktes upp i 500 exemplar i april. Länsgruppen mot familjevåld kommer att fortsätta implementera samverkansrutinen i familjevåldsärenden i länets alla kommuner under 2008.

Länsstyrelsen deltog i augusti 2006 vid JämStöds seminarium ”God äldreomsorg för kvinnor och män”. Mot bakgrund av bland annat erfarenheterna från detta seminarium beslutade länsstyrelsernas socialdirektörer att ett verktyg för tillsyn av jämställdheten inom äldreomsorgen skulle tas fram och testas under hösten 2007. En särskild arbetsgrupp har bildats och syftet är att det framtagna verktyget också ska kunna anpassas till andra tillsynsverksamheter inom verksamhetsgren social tillsyn.

I syfte att få en bild av hur långt landets kommuner har kommit med jämställdhetsintegrering ur ett brukarperspektiv inom äldreomsorgen har en kartläggning i enkätform genomförts av samtliga länsstyrelser. Enkätundersökningen kommer att ingå som en del i en rapport till regeringen under våren 2008.

I den genomförda verksamhetstillsynen utifrån det så kallade barnuppdraget har det också ingått att granska att pojkar och flickor har samma förutsättningar att få sina behov utredda och tillgodosedda via socialtjänsten.

Det kan inte påvisas några skillnader i hanteringen av pojkar och flickor varken när det gäller anmälningar eller utredningar. Det har inte heller kommit fram sådana skillnader i de verksamheter som har granskats. Det har å andra sidan inte heller kommit fram att man närmare reflekterat över eller analyserat jämställdhetsperspektivet i förhållande till den egna verksamheten och de flickor och pojkar som blir föremål för socialtjänstens insatser. Då granskningsmaterialet är begränsat kan dock inga generella slutsatser dras. Våra egna granskningsinstrument behöver också utvecklas inför kommande tillsyn.

I det deluppdrag som avser om kommuner aktivt planerar för att säkerställa att tillräckliga resurser finns för att barn och unga ska få den vård, omsorg och tillsyn de behöver har vi funnit att man i de undersökta kommunerna, med något undantag, tar fram könsuppdelad statistik men av kommunernas svar framgår att barnens behov inte planeras utifrån kön.

Inte heller i den granskning av om ”barn hamnar mellan stolarna när förvaltningar inom en och samma kommun, kommuner eller olika huvudmän tvistar” har vi funnit att de granskade kommunerna beaktat jämställdhetsperspektivet i de ärenden som granskats.

Mål 2: Samverkan mellan länsstyrelserna och Socialstyrelsen ska vidareutvecklas i syfte att uppnå:

- ökad samordning såväl mellan länsstyrelserna som mellan den regionala och nationella tillsynen inom socialtjänstområdet,
- ökad samordning vad gäller tillsynen över socialtjänsten och hälso- och sjukvården, samt
- minskade brister och missförhållanden i huvudmännens verksamhet.

Inom ramen för det Nationella programmet för social tillsyn genomförs och har slutförts flera tillsynsinitiativ och andra samverkansuppdrag vilka får antas medföra såväl samordningsvinster som ökat genomslag. Länsstyrelsen hänvisar här till den särskilda rapport som lämnas av Socialstyrelsen.

I vår region har det sedan ett antal år tillbaka utvecklats ett konstruktivt och väl fungerande samarbete med Socialstyrelsens Regionala tillsynsenhet i Örebro. Gemensamma planerings- och uppföljningsmöten på ledningsnivå genomförs två gånger om året. Utvecklingsarbetet har fortsatt under året. Tidigare år har vi gått igenom de praktiska hindren för planeringssamverkan, till exempel att vi har olika tidpunkter för när kommande års verksamhetsplanering ska vara sammanställd. Nästa steg har under året varit att ta fram möjliga områden för gemensam framtida tillsyn, det vill säga inte specifika tillsynsobjekt. Vi har inventerat gemensamma målgrupper och tillsynsobjekt samt gemensamma temaområden. När regleringsbrev för 2008 är klara kommer vi att ta fram ett gemensamt tema att arbeta med under 2008. Ett utökat samarbete med Socialstyrelsens Regionala tillsynsenhet efterfrågas och skulle välkomnas av Länsstyrelsen, hittills har RT-enhetens alltför begränsade resurser hindrat detta. Under året har personalsituationen vid RT-enheten i Örebro varit ytterligt ansträngd, vilket medfört att någon gemensam verksamhetstillsyn, inte genomförts. Diskussioner i enskilda tillsynsärenden, med inslag av såväl socialtjänst som hälso- och sjukvård, har liksom tidigare förevarit.

Samverkan och samarbetet mellan länsstyrelserna är påtagligt och omfattande. Utformningen av gemensamma uppdrag och projekt diskuteras och beslutas av socialdirektörmötet, arbetsgrupper utses och beslut fattas om gemensamma rapporter. Som exempel kan nämnas Regeringsuppdraget avseende tillsyn av Barn- och ungdomsvården, arbetet med att inrätta en särskild databas för inrapportering av ej verkställda beslut enligt SoL, där databasen kommer också att fungera som handläggarestöd i dessa ärenden och länsstyrelsegemensamma riktlinjer för tillståndsprövning av enskild verksamhet. Beslut om reviderade riktlinjer vad avser sådan verksamhet som ska provas utifrån reglerna i SoL fattades av socialdirektörerna i april 2007.

För att ytterligare stärka länsstyrelsernas gemensamma arbete mot ett koncerttänkande och för att kunna garantera en likvärdig social tillsyn över hela landet, har länsrådsmötet beslutat om att starta och driva ett länsstyrelsegemensamt utvecklingsarbete, Social Samverkan Sverige. Projektets övergripande syfte är att åstadkomma en likvärdig tillsyn inom det sociala området. Uppdraget handlar om att bedriva ett organiserat och strukturerat samarbete mellan länsstyrelserna, samtidigt som hänsyn kan tas till regionala skillnader. Projektet ska bedrivas som ett tidsbegränsat projekt under två år och avrapporteras vid länsrådsmötet enligt upprättad tidsplan.

På regional nivå finns sedan många år ett väl fungerande etablerat samarbete, mellan länsstyrelserna. Av det länsstyrelsegemensamma regionsamarbetet under året kan nämnas:

- Arbetet med barnuppdragets del om verksamhetstillsyn rörande hur kommuner hanterar anmälningar om barn som far illa, vilket resulterat i en gemensam regional rapport.
- Genomförandet av en spetskompetensutbildning till vissa nyckelpersoner i respektive län om hedersrelaterat våld och förtryck, i syfte att etablera särskilda resursteam i respektive län.
- Samordning beträffande länsstyrelsernas uppdrag beträffande utvecklingsmedel, tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen och att implementera metoden Ansvarsfull alkoholservering
- Regionala konferenser har genomförts, tillsammans med Socialstyrelsen, centralt och regionalt, kring Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd rörande Ledningssystem för kvalitet i verksamheter enligt SoL, LVU, LVM och LSS, Handläggning och dokumentation av ärenden som rör barn och unga samt Socialnämndens ansvar vid behov av ny vårdnadshavare. Vidare har en regional konferens genomförts rörande Socialstyrelsens Nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård. Rundabordsseminarier angående kunskaps- och metodutveckling i arbetet med sexuellt exploaterade barn har också genomförts på tre olika orter i regionen.

Mål 3: Den operativa tillsynen inom äldreomsorgen ska bedrivas strukturerat och samordnat med tydliga och enhetliga bedömningskriterier för hela riket. Kvalitetsutvecklingen ska kunna bedömas genom att resultatet av tillsynen kan jämföras över tid

Redovisas separat till Socialstyrelsen

Rapport: *Lägesrapportering till Samverkansgruppen om nationella bedömningskriterier*

11 december 2007

Dnr: 700-00151-08

Mål 4: (tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen)

Länsstyrelserna ska se till att den kommunala tillsynen enligt såväl alkohollagen (1994:1738) som tobakslagen (1993:581) skärps och därigenom bidrar till en ökad samordning i tillsynen enligt dessa två lagar. Samarbetet med Statens folkhälsoinstitut (FHI) ska utvecklas.

Länsstyrelsen har deltagit i de kontinuerliga handläggardagar för kommunernas alkoholhandläggare som Region Värmland arrangerat. Från hösten 2007 har Länsstyrelsen dessutom övertagit ansvaret att arrangera dessa. Vid ett tillfälle årligen arrangeras en sådan mötesplats dessutom tillsammans med Kommunförbundet och alkoholhandläggarna i Dalarna. Länsstyrelsen har i samband med dessa möten lyft frågan om att överträdelser av gällande lagar mot diskriminering kan leda till indragning av serveringstillståndet samt gjort kommunerna uppmärksamma på vikten av att beakta detta vid tillståndsprövning och tillstånd. Samstämmigt uppges dock från kommunerna att de inte får indikationer på att diskriminering förekommer. Arbetet med tillsyn enligt Alkohollagen och Tobakslagen är skilt organisatoriskt och samordning av arbetet förekommer inte. Någon tillsyn av bestämmelserna om rökfria serveringar har inte förekommit, då bedömningen är att dessa bestämmelser fått ett gott genomslag, förutom särskilda tillsynsinsatser.

Vad gäller egentillsynsprogram för detaljhandels- eller serveringsställen för öl redovisar kommunerna att egentillsynsprogram finns men att det skiljer sig när det gäller hur levande dessa dokument är i verksamheten. Det skiljer sig inte minst åt beroende på om det är små familjedrivna företag eller om det är företag som hör till en större koncern som Coop eller ICA, där egentillsynen är mer utvecklad. Provköp är en metod som provas och som bedöms nödvändig för att kontrollera att lagstiftningen efterlevs och hur väl egentillsynsprogrammen fungerar, såväl beträffande försäljning av öl som av tobak.

Länsstyrelsen har sedan några år bedrivit en problemorienterad verksamhetstillsyn i de kommuner där resultaten av FHI:s årliga uppföljning visar att tillsynsaktiviteten varit låg. Under året har Länsstyrelsen arbetat genom och tillsammans med de särskilda alkoholhandläggare som fungerar som mentorer i projektet Ansvarsfull alkoholservering strävat efter att åstadkomma en mer aktiv tillsyn i de kommuner där detta bedömts nödvändigt. I några kommuner har alkoholhandläggare slutat och där har Länsstyrelsen genom att på plats delta i planering och genomförande av tillsyn försökt stödja de nya alkoholhandläggarna och bidra till kompetensutveckling i arbetet.

Vi bedömer att kommunerna har en god överblick och kunskap om de serveringsställen som finns i kommunerna. Flertalet kommuner har också varit rimligt aktiva i sin tillsyn, både den som riktats mot serveringsställen och i förhållande till detaljhandelsställen.

Mål 5: (tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen)

Länsstyrelserna ska verka för att metoden ansvarsfull alkoholservering eller annan likvärdig evidensbaserad metod sprids i länens kommuner så att arbetet ska kunna ingå i den ordinarie strukturen.

Länssamverkansgruppen för alkohol och drogfrågor i Värmland (med representanter för Länsstyrelsen, Polismyndigheten, Landstinget, region Värmland och Brottsförebyggande Centrum i Värmland) fungerar som styrgrupp för arbetet. Länssamverkansgruppen leder även arbetet med länssamordning av det alkohol och drogförebyggande arbetet. Tanken med denna organisation är att få ett helhetsperspektiv och att samverka mellan dessa olika verksamheter i tillämpliga delar ska bli så effektiv som möjligt. Arbetet med att införa metoden Ansvarsfull alkoholservering involverar samtliga kommuners alkoholhandläggare. För att leda det operativa arbetet finns en ”mentorsgrupp” utsedd. Mentorsgruppen består av en särskilt anställd projektledare, representanter för Polismyndigheten samt alkoholhandläggare från fyra kommuner vilka var och en har ansvaret för tre till fyra kommuner i ett lokalt nätverk. Folkhälsoinstitutet och andra länsstyrelserna ingår självfallet i samarbetskretsen, inte minst i fråga om kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

Under året har Länsstyrelsen genomfört fortsatta utbildningar riktade till krögare och serveringspersonal i samtliga länets kommuner. Vi har också medverkat i att ta fram nytt utbildningsmaterial.

Uppföljning av tidigare kartläggningsarbete genom nya ungdoms- respektive berusningsstudier har också genomförts. Vidare har en särskild utbildningsdag för politiker, chefstjänstemän, näringslivshandläggare och alkoholhandläggare genomförts tillsammans med Statens Folkhälsoinstitut, under temat ”Näringslivsutveckling-Alkoholpolitik-Socialt ansvar - Hur samverkar vi”.

Samtliga kommuner deltar, tillsammans med Länsstyrelsens projektledare i planeringen inför och genomförandet av utbildningarna. Planeringen är att kommunerna inför år 2009 ska kunna ta över ansvaret för att driva arbetet med metoden i fortsättningen, men det är i dagsläget endast två kommuner (Karlstad och Kristinehamn) som har integrerat arbetet i sin ordinarie verksamhet respektive förväntas ta beslut om detta inom kort.

Verksamhetsgren Miljötillsyn

Tabell 2.2 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Miljötillsyn	Kostnader (tkr)	Års- arbetskrafter
Totala kostnader VG Miljötillsyn (exkl. OH)	13 525	17,7
varav Fornminnen (431)	1 662	2,6
varav Byggnadsminnen (432)	83	0,2
varav Kyrkliga kulturminnen (433)	267	0,6
varav Byggnadsvård (434)	497	0,6
varav Fornminnes- och kulturlandskapsvård (435)	1 745	0,3
varav Tillsynsvägledning (503)	331	0,6
varav Överlåtelse av beslut och operativ tillsyn till kommun (504)	5	0,0
varav Tillsyn av områdesskydd (515)	374	0,0
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	6	0,0
varav Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (525)	514	1,0
varav Tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526)	37	0,1
varav Tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527)	6	0,0
varav Tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (528)	5	0,0
varav Tillsyn av vattenverksamhet (535)	1 488	2,7
varav Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön (537)	1 784	2,7
varav Tillsyn av undersökning och bearbetning av torvfyndigheter (546)	0	0,0
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	1 243	2,2
varav Tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer (565)	1	0,0
varav Tillsyn av avfall och producentansvar (566)	63	0,1
varav Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567)	1	0,0
varav Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	817	1,6
varav Tillsyn över lantbruk (605)	378	0,5
varav Tillsyn rennäring (613)	-	-
varav Tillsyn över fiske (623)	2 218	1,9
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	4 665	3,8
Tot. kostn. VG Miljötillsyn (inkl. OH)	18 190	21,5

Kommentar: Respektive verksamhets kostnads- och årsarbetskraftsnivå, jämfört med 2006, är i princip oförändrad. För verksamhetsgrenen totalt har en viss ökning skett.

Tabell 2.2.1 - tillsyn inom Naturvård och Miljöskydd	Antal tillsyns objekt i länet	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats
Sakområde och del av sakområde			
Naturvård och miljöskydd totalt (5)			
varav tillsyn av områdesskydd (515)	108	50 ³	0
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	40	1	
varav tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526)	5	5	1
varav tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527)	197	3	0
varav tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (528)	3	3	0
varav tillsyn av vattenverksamhet (535)	638 ⁴	15	1
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	131 ⁵	75 ⁶	11
varav tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer (565) ¹	-	-	-
varav tillsyn av avfall och producentansvar (566) ¹	-	-	-
varav tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567) ²	14	14	0
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	-	19	0
Summa	1 136	185	13

Kommentar:

- 1) Tillsynen inom 565 och 566 sker samordnat med tillsyn enligt 555, därför anges inga separata antal tillsynsbesök.
- 2) Avser tillsyn enligt SFS 1999:381 Lag om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. (Redovisas även under tabell D verksamhetskod 456)
- 3) Särskild tillsynsman i DANO-området. Tillsyn Vänerskärsgården ingår i ordinarie reservatsförvaltning.
- 4) Siffran avser antalet dammar för kraftproduktion och övrig vattenreglering. Utöver dessa finns ett mycket stort antal (ej kvantifierat) övriga vattenverksamheter där tillsyn främst bedrivs i samband med genomförandet (ex.vis muddringar)
- 5) Varav 53 täkter
- 6) Av besökta tillsynsobjekt avser 12 täkter (23 % besökta), 63 övrig miljöfarlig verksamhet (81 % besökta)

Mål 1: Länsstyrelsernas tillsynsarbete ska bidra till att nå miljö kvalitetsmålen och till att miljöskador inte uppkommer. Genom en effektiv tillsynsvägledning ska länsstyrelserna förbättra förutsättningarna för det operativa tillsynsarbetet hos kommunerna. Länsstyrelserna ska i samråd med kommunerna bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan

Länsstyrelsen har under året haft tillsyn över totalt 131 miljöfarliga verksamheter (verksamhet 555). Av dessa är 53 stycken täktverksamheter och 78 stycken annan miljöfarlig verksamhet. I 19 fall har tillsyn skett av förorenade markområden (verksamhet 575). Under år 2007 har tillsyn skett vid 23 % av täkterna och 81 % av övrig miljöfarlig verksamhet. Vid stora verksamheter förekommer fler tillsynsbesök per år vilket medfört att totalt 128 tillsynsbesök utförts vid besökta 75 tillsynsobjekt.

I tabellen nedan ses fördelningen av å ena sidan regel- och utifrånstörd tillsyn och å andra sidan egeninitierad tillsyn. Det ska dock påpekas att inom miljöfarlig verksamhet har resursen i tid som lagts varit större på den egeninitierade tillsynen.

	Verksamhetskod	Antal beslut i S län
Författningsstyrd tillsyn	5550, 5554, 5555, 5556	225
Egeninitierad tillsyn	5552, 5553	145
Miljömål förorenade områden	5750 - 5755	5
Författningsstyrd tillsyn, vattenverksamhet	535, 531	164

Inom området förorenad mark har tillsynsaktiviteterna i huvudsak bestått av initiering av MIFO - inventering hos verksamhetsutövare som har verksamhet idag. På länets miljöfarliga verksamheter som även är SEVESO -verksamheter har samtliga 14 verksamheter, varav sex på högre kravnivån och åtta på lägre kravnivån, varit föremål för tillsyn under 2007.

Tillsynsbesöken har i huvudsak skett i samverkan med Arbetsmiljöverket. Inom verksamhetsområdet vattenverksamhet är huvuddelen av tillsynen styrd av utifrån inkommande ärenden, dels i form av förfrågningar i samband med nya verksamheter, dels i form av klagomål. Den 15 maj 2007 infördes en ny anmälningsplikt för mindre vattenverksamheter, vilken hanteras av Länsstyrelsen. Detta har medfört merarbete, vilket inneburit att den egeninitierade tillsynen under året så gott som helt uteblivit.

Miljötillsynen och tillsynsvägledning sker med utgångspunkt från miljömålen och verksamhetens eller aktivitetens väsentliga betydelse för miljömålen. För vissa, särskilt farliga verksamheter sker tillsyn minst en gång men oftast flera gånger per år. För andra verksamheter sker tillsynen glesare. Målet är att verksamhetsutövare av alla slag ska följa de beslut som fattats och därigenom bidra till att miljömålen uppnås. En viktig arena för miljöfrågor kommer framöver att bli Miljösamverkan Värmland där Länsstyrelsen kommer att samverka tillsammans med de flesta kommunerna i länet samt Region Värmland.

Den operativa tillsynen av miljöfarlig verksamhet bygger i allt större utsträckning på systemkontroll och underhandskontakter mellan verksamhetsutövarna och tillsynsmyndigheten. I många verksamheter tillämpas miljöstyrningssystem och inom dessa definierade betydande miljöaspekter som oftast har bäring mot miljömålen. Länsstyrelsens erfarenhet är att det effektivaste miljöarbetet sker när tillsynen medfört att verksamhetsutövarnas miljöarbete ges hög prioritet. Detta skapar bra förutsättningar för att upptäcka och åtgärda miljöproblem innan dessa medfört sådana konsekvenser att kraftfulla myndighetsåtgärder krävts. Tyvärr är det så att detta arbetssätt inte låter sig lätt beskrivas i siffror och nyckeltal då till exempel antal förelägganden och åtalsärenden härigenom blir mindre.

En viktig insats i vägledande syfte har, som tidigare år, skett genom informella kontakter mellan våra handläggare och kommunernas miljö- och hälsoskyddsinspektörer och vid deltagande vid möten i den samarbetsgrupp för miljöinspektörer som finns i länet. Under året har vi påbörjat en uppföljning och utvärdering av kommunernas operativa tillsyn enligt miljöbalken genom tillsynsvägledning hos länets kommuner.

Efter de initiativ som genomfördes under år 2006 vad gäller utbildning i REACH och PRIO har under året en kampanj för kartläggning av miljöfarliga kemikalier påbörjats i samarbete med kommunerna i länet. Under året har en uppföljning gjorts av den inventering av kvicksilveranvändning som genomfördes år 1998 i samarbete mellan kommunerna och Länsstyrelsen.

Inom området efterbehandling av förorenad mark har samråds- och informationsinsatser mot kommuner har hållits vid nio tillfällen. Länsstyrelsen har utbildat kommunernas miljöinspektörer i att använda MIFO-databasen. Inom hälsoskyddsområdet har vi haft handläggarträff där bland annat Socialstyrelsen deltog. Vi har i samarbete med Örebro län anordnat en informationsdag om enskilda avlopp som följts upp med utbildningsdag för entreprenörer. Ett seminarium har hållits för länets kommuner med inriktning mot prövning översiktsplanering samt vindförutsättningar för utbyggnaden av vindkraft i länet. Vi har också haft kontakter med bolag som ska distribuera el från vindkraftproduktion.

Länsstyrelsen har mellan 2002-2007 drivit ett rapporteringssystem för dammägare. Enligt förordningen om verksamhetsutövarns egenkontroll ska verksamhetsutövaren fortlöpande och systematiskt undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från hälso- och miljösynpunkt.

Vi har tidigare kunnat konstatera att medvetenheten om denna skyldighet, framför allt hos ägare av småskalig vattenkraft, har varit bristfällig. För att öka kunskapen och driva på utvecklingen har därför en enkät årligen skickats ut och uppgifter av den karaktär som ingår i skyldigheterna enligt egenkontrollförfordningen efterfrågats.

Tillsyn av natur- och kulturmiljö kommenteras under mål 3.

Mål 2: Länsstyrelserna ska inom sitt verksamhetsområde ta initiativ till omprövning av tillstånd för att se till att villkoren för miljöfarliga verksamheter är anpassade till miljöbalkens krav. Alla tillstånd som meddelats med stöd av miljöskyddslagen (1969:387) ska, om de är av särskild betydelse ur miljösynpunkt, vara anpassade till miljöbalkens krav 2009 och i övrigt senast 2015.

En omprövning är en längre process - och det är svårt att ange datum när den faktiskt är påbörjad. I denna redovisning anger ”påbörjad” att vi tagit en första kontakt med verksamhetsutövaren och att verksamhetsutövaren har åtagit sig att komma in med en ansökan. Utöver detta har ett flertal verksamhetsutövare informerats om Länsstyrelsens uppdrag utan att ett slutligt ställningstagande gjorts om anpassning kommer att ske genom verksamhetsutövarens egna initiativ eller genom förläggande från Länsstyrelsen. Än har inte möjligheten att via lagstiftningen tvinga fram omprövning utnyttjats.

Enligt regeringens beslut, fjärde stycket, ska ”Länsstyrelsen redovisa arbetsinsatser och bedömningar av hur målen kommer att uppnås.” Nedan följer redovisning enligt de fyra frågor som finns i regeringsuppdragets struktur:

1. Från ursprungliga 57 tillstånd enligt miljöskyddslagen prioriterade som ett har 19 tillstånd meddelats och prövning av 14 ärenden pågår. Av totalt 57 tillstånd, prioritering ett, är 33 alltså avklarade eller under handläggning och initiativ ska tas i 24 fall.
2. Frågan hanteras huvudsakligen vid kontakter med verksamhetsutövarna där vi förklarar att vi ska starta en omprövning och att detta kommer att göras genom att verksamhetsutövarna själva väljer att ta initiativet och söka nytt tillstånd anpassat till MB eller att prövningsmyndigheten i föreläggande ger dem i uppdrag att genomföra de utredningar med mera som behövs för att ligga till grund för omprövning. Arbetet finansieras för närvarande inom Länsstyrelsens rambudget men i och med de minskningar som gjorts av den kommer tillsynsarbetet att prioriteras ner. Detta medför att målet inte kommer att nås om inte särskilda medel ställs till förfogande.
3. Under året har arbetet med omprövningar av gamla tillstånd som meddelats enligt miljöskyddslagen fått de resultat som redovisas ovan. Det bör observeras att vi initialt kan förvänta oss att de tillstånd blir omprövade där verksamhetsutövarna och tillsynsmyndigheterna har en samsyn om behovet av omprövning. Efter hand blir troligen omprövningarna allt mer resurskrävande och målen att samtliga anpassningar med prioritering ett ska vara genomförda år 2009 kan inte nås om inte arbetet ges hög prioritet till exempel genom särskilda anslag.
4. Målet kan inte nås om färre prövningsprocesser än föregående år initieras. Under året har sju tillstånd med prioritet ett meddelats och vid årsskiftet 2007/2008 återstod 38 stycken varav 14 är under prövning. Om vi under de kommande två åren 2008 och 2009 klarar 14 anpassningar så återstår ungefär hälften, 24 stycken, vid årsskiftet 2009/2010.

Mål 3: Tillsynen över naturreservat, strandskyddsområden och andra skyddade områden, kulturhistoriskt värdefulla miljöer, byggnader och fornminnen m.m. ska bidra till bevarandet samt förbättrade förutsättningar för hållbar förvaltning av naturmiljön och kulturarvet

Särskilda informationsmöten har genomförts med Skogsstyrelsens handläggare om olika åtgärder inom N2000-områden. Bland annat har mötena handlat om krav på tillstånd.

Fortlöpande tillsyn i reservaten har genomförts. Det störst objektet för tillsyn är Vänerskärgråden. Det finns ett ökat intresse för skärgråden vilket ställer ökade krav på tillgänglighet och information. Bland annat har vi haft dialoger med berörda kommuner om framtida skötsel.

Länsstyrelsens tillsynsarbete har under året huvudsakligen utgått från tillsynsplan för 2006-2007. I huvudsak har vägledande och förebyggande tillsyn prioriterats. Utöver detta förekommer även kontrollerande tillsyn i samband med ärendehandläggning. Syftet med de vägledande tillsynsinsatserna har varit att försöka nå en ökad kunskap och förståelse för lagstiftning, det vill säga insatser för att i förlängningen också nå en effektivare och mer rationell ärendehandläggning.

Vi arbetar fortlöpande och kontinuerligt med att på länsnivå förbättra dialogen med andra myndigheter, privata och enskilda företag, organisationer och statliga verk såsom Fortum och Vägverket. Genom detta lyfts kulturmiljöfrågorna inom planeringsprocesser där effekten kan avläsas i ökad anpassning och hänsyn till kulturmiljön i enskilda ärenden.

Under året har vi arbetat med vägledning genom informationsinsatser till Skogsstyrelsens konsulenter i syfte att förebygga skador på fornlämningar som uppkommit genom skogsbruk. Vägledande tillsyn har också riktats mot kommunal fysisk planering och Lantmäteriets förrättningshandläggare i syfte att förebygga skador på fornlämningar genom att förbättra samverkan och handlägningsrutiner.

Länsstyrelsen genomför tillsynsbesök i fält i samband med arkeologisk verksamhet i enlighet med KML:s verkställighetsföreskrifter.

I enlighet med Länsstyrelsens tillsynsplan har ett tiotal slumpmässigt utvalda fornlämningar som omfattats av skogsbruksåtgärder varit föremål för kontrollerande tillsyn. Effekterna av denna tillsyn har ännu inte kunnat utvärderas eftersom den bara genomförts under två år. Syftet med tillsynen är att långsiktigt uppnå medvetenhet om lagstiftningens skydd för fornlämningar.

Kontrollerande tillsyn av elsäkringsarbeten vid fornlämningar och kulturmiljöer har utförts i enlighet med tillsynsplan. Den vägledande tillsynen i form av informationsinsatser har genom ökad medvetenhet förbättrat planeringsprocessen och hänsynen till kulturmiljövärdena.

Länsstyrelsen har arbetat med verksamhetsutveckling inom natur- och kulturmiljövård. Det har resulterat i att de samlade natur- och kulturmiljövärdena uppmärksammas och tillgodoses i en ökad utsträckning i handläggningen bland annat vid reservatsbildning.

Vi har också utarbetat och uppdaterat handläggarstöd såsom mallar och effektivare arbetsrutiner. Under året har även underlagsmaterial digitaliserats för ökad tillgänglighet som planeringsunderlag.

Tillsynsmetoderna under året när det gäller bidragsärenden, byggnadsminnen och kyrkor har handlat om såväl direkt tillsyn och systemtillsyn i vägledande som förebyggande och

kontrollerande tillämpning. Huvuddelen av tillsynen har varit ärenderelaterad med besiktning samt granskning av inkomna slutrapporter. Tillsyn enligt 4 kap KML har - för Edane kapell, Trefaldighetskyrkan, Mikaelikyrkan, Ny, Älgå, Brunskog, Mangskog i Arvika kommun, Köla, Järnskog, Skillingmark, Eda, Åmotfors i Eda kommun, Västra Fågelvik, Östervallskog, Töcksmark, Trankil i Årjängs kommun - skett i samband med kontraktsprostvisitationer.

Verksamhetsgren Djur- och Livsmedelstillsyn

Tabell 2.3 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgrenen Djur- och livsmedelstillsyn	Kostnader (tkr)	Års- arbetskrafter
Totala kostnader VG Djur- och livsmedelstillsyn (exkl. OH)	1 996	3,2
varav Livsmedelskontroll (281)	164	0,2
varav Djurskydd (282)	1 463	2,4
varav Smittskydd (283)	240	0,4
varav Veterinära frågor (284)	129	0,2
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	843	0,7
Totala kostnader VG Djur- och livsmedelstillsyn (inkl. OH)	2 839	3,9

Kommentar: Verksamhetsgrenen omfattning är oförändrad jämfört med 2006.

Tabell 2.3.1 – länsfakta inom Djur och livsmedelstillsyn	2007-12-31		2006-12-31		2005-12-31	
Antal statligt anställda veterinärer	19		16		17	
varav män/kvinnor	5	14	3	13	5	12
Antal inspektörer inom djurskyddstillsynen, st/åa	19	8,1	22	8,95	21	9,25
varav män/kvinnor	6	13	7	15	6	15

Kommentar: Trenden med ökad andel av privata veterinärer i länet fortsätter. Kvinnodominansen inom såväl distriktsveterinärskåren som djurskyddsinspektörsgruppen kvarstår.

Mål 1: Djurskyddskontrollen ska bedrivas effektivt och likvärdigt i hela landet. En god djurhälsosituation, en fungerande veterinär samverkan och ett gott djur- och smittskydd ska uppnås. Länsstyrelserna ska särskilt verka för att

- den veterinära verksamheten är ändamålsenlig med bl.a. en väl fungerande samverkan mellan olika veterinära kategorier,
- djurhälsosituationen och djurskyddet bevakas och hålls på en hög nivå genom uppföljning av ställda smitt- och djurskyddskrav,
- djursjukdata rapporteras fullständigt och korrekt samt
- insamling och transport av animaliska biprodukter sker på ett säkert sätt.

Redovisas separat till Jordbruksverket 1 februari 2008

Rapport: "Djurtillsyn m.m."

Dnr: 280-916-08 och 280-917-08

Mål 2: En effektiv och likvärdig livsmedelstillsyn i hela landet genom:

- att utföra revisioner av kommunernas livsmedelskontroll, samt
- att verka för ökad resurseffektivitet i tillsynen i syfte att optimera konsumentskyddet i förhållande till inspektionskapaciteten

Redovisas separat till Livsmedelsverket 1 februari 2008

Rapport: "Livsmedelstillsyn m.m."

Dnr: 281-919-08

Mål 3: En förstärkt och förbättrad lokal livsmedelstillsyn, bl.a. genom utbildning för berörda yrkesgrupper.

Redovisas separat till Livsmedelsverket 1 februari 2008

Rapport: *"Livsmedelstillsyn m.m."*

Dnr: 281-920-08

Verksamhetsgren Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, tillsyn över plan- och byggnadsväsendet samt övrig tillsyn

Tabell 2.4 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar samt övrig tillsyn	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar samt övrig tillsyn (exkl. OH)	3 263	5,6
varav stiftelser (206)	741	1,4
varav Kameraövervakning (211)	308	0,5
varav Bevakningsföretag (212)	507	0,9
varav Lotterier (215)	175	0,4
varav Jakt och viltvård (218)	1 059	1,6
varav Yrkesmässig trafik (243, 244)	180	0,3
varav Tillsyn av plan- och byggfrågor m.m., tillsyn över planväsendet (404)	55	0,1
varav Tillsyn av plan- och byggfrågor m.m., tillsyn över byggnadsväsendet (404)	1	0,0
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	237	0,4
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	1 476	1,2
Totala kostnader VG Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar samt övrig tillsyn (inkl. OH)	4 739	6,8

Kommentar: Verksamhetsgrenens omfattning är oförändrad jämfört med 2006. Observera att tabell 2.4 som avser kostnader för tillsyn genom hänvisning till missvisande VÅS-koder inte ger svar på kostnaderna för tillsyn utan istället den totala kostnaden för både ärendehandläggning och tillsyn. Detta gäller för de flesta redovisade områdena.

Tabell 2.4.1 - tillsyn enligt plan- och bygglagen	Antal tillsynsobjekt i länet	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats¹⁾
Sakområde och del av sakområde			
Tillsyn över planväsendet enligt PBL (404)	16	4	-
Tillsyn över byggnadsväsendet enligt PBL (404)	16	5	-
Summa	16	9	-

Kommentar: Länsstyrelsen har tillsyn över kommunernas tillämpning av PBL. I Värmland finns 16 kommuner. Länsstyrelsen har under året i samband med ärendehandläggning och kontakt med kommunerna utövat tillsyn i kommunerna. Nio uppkomna iakttagelser har föranlett särskilda insatser. Länsstyrelsen har utifrån iakttagelserna tillsammans med berörd kommun belyst bristerna i syfte att identifiera åtgärder för att minska risk för återkommande händelse.

Mål 1: (Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar.)

Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna, inom ramen för området skydd mot olyckor, ska bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen, de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Tillsynen enligt lagen om skydd mot olyckor ska inriktas så att den kan samordnas med den uppföljning som ska ske av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem enligt avtalet mellan staten och Svenska kommunförbundet.

Länsstyrelsens uppfattning är att kommunernas arbete, sett utifrån lagstiftningens intentioner, har bedrivits väl. Bland annat kan nämnas att kommunernas arbete med systematiskt brandskyddsarbete, SBA, har utvecklats positivt under året. Länsstyrelsens uppfattning är att kommunerna kan utveckla och förbättra handlingsprogram och egenkontroll. Detta har meddelats kommunerna via tillsynsprotokoll, samrådsyttrande, muntligt och i olika skrivelser.

Länsstyrelsens samlade bedömning är att årets arbetsinsatser kommer leda till bättre skydd mot olyckor och svåra påfrestningar.

Mål 2: (Tillsyn över planväsendet)

Länsstyrelsernas tillsyn över planväsendet enligt PBL ska bidra till en effektiv, ändamålsenlig och enhetlig tillämpning av lagen i syfte att medverka till en hög kvalitet i planeringsprocessen och planläggningen.

Redovisas separat till Boverket 2007-11-30

Rapport: ” Mål 2, tillsyn över planväsendet”

Dnr: 409-20314-07

Mål 3: (Tillsyn över byggnadsväsendet)

Länsstyrelsernas tillsyn över byggnadsväsendet ska medverka till en effektiv, ändamålsenlig och enhetlig tillämpning av PBL, lagen (1994:847) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. samt Boverkets föreskrifter i syfte att uppnå en god kvalitet i byggande och förvaltning

Redovisas separat till Boverket 2007-11-30

Rapport: ” Mål 3, tillsyn över byggnadsväsendet”

Dnr: 409-20314-07

Mål 4: (Övrig tillsyn)

För tillsyn som inte omfattas av någon av de övriga verksamhetsgrenarna inom verksamhetsområdet gäller det övergripande målet för verksamhetsområdet.

Se kommentar och analys till tabell D.

VO ÄRENDEHANDLÄGGNING

Mål 1: Länsstyrelsernas verksamhet ska kännetecknas av en enhetlig rättstillämpning, god service och information samt en snabb och korrekt handläggning.

Två av de viktigaste insatserna under 2007 för att utveckla information har varit utveckling av webbplatsen samt tillkomsten av tidningen Hållbar utveckling i Värmland.

Webbplatsen www.s.lst.se uppdateras och revideras kontinuerligt för att uppfylla kraven på öppenhet och tillgänglighet. En insats som gjorts 2007 är att samla Länsstyrelsens alla publikationer på en och samma sida, för att underlätta för webbesökarna. Miljömålsarbetet har hittat en viktig kommunikationsplattform i form av webben och under året har miljömålsarbetets verksamhetssidor förbättrats. En stor enkätundersökning bland Länsstyrelsens webbesökare genomfördes 2007. Resultatet visar på ett antal brister och förbättringsområden för webbplatsen. Enkätundersökningen bildar bas för det kommande utvecklingsarbetet.

Arbetsgruppen Hållbar regional utveckling har under 2007 skapat en ny tidning som heter Hållbar utveckling i Värmland. Tidningen ska utkomma 3-4 ggr per år och vara en av Länsstyrelsens kanaler för information om hållbar utveckling i länet och en tanke med tidningen är att visa att arbetet på myndigheten ofta är tvärspektoriellt. Målgrupperna är näringslivsorganisationer, offentlig verksamhet, högre utbildningar och intresseorganisationer.

För att öka tillgängligheten till oss har vi utökat öppettiderna i receptionen med två timmar per dag, vilket bland annat innebär att besökande kan komma till oss även under lunchtid. Fler bärbara telefoner och mobiltelefoner har också införskaffats.

Under 2007 har Länsstyrelsen haft att hantera extraordinära ”uppgifter” på grund av ekonomiska åtstramningar som resulterat i personalinskränkningar, omorganisationer och omflyttningar i lokalerna. Då mycken kraft har fått läggas på nämnda ”uppgifter” har utveckling av handläggning i första hand fått koncentreras på att vidmakthålla den nivå som upparbetades under 2006 vilket Länsstyrelsen också lyckats med. Handläggningstiderna har i stort sett inte ökat jämfört med 2006.

Under året har Länsstyrelsen medverkat i den fortsatta utvecklingen och införandet av e-tjänster inom följande områden: trafiklagstiftningen, stiftelser, bevakningsföretag samt gemensam körkortsportal och telefoniservice när det gäller körkortsärenden.

Verksamhetsgren Omställning av energisystemet

Tabell 3.1 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Omställning av energisystemet	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG Omställning av energisystemet (exkl. OH)	912	1,7
varav Bidrag till energiåtgärder (413)	912	1,7
varav Övriga ärenden inom omställning av energisystemet (429)	0	0,0
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	448	0,4
Totala kostnader VG Omställning av energisystemet (inkl. OH)	1 360	2,1

Kommentar: Verksamhetsgrenen omfattning är oförändrad jämfört med 2006. Området har även i år haft en stor tillströmning av bidragsärenden.

Tabell 3.1.1 – Kostnader för området energiomställning	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader energiomställning (exkl. OH)	974	1,8
varav Bidrag till energiåtgärder (413)	912	1,7
varav Allm. och övergr. inom omst. av energisyst (420)	62	0,1
varav Övriga ärenden inom omställning av energisystemet (429)	0	0,0
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	476	0,4
Totala kostnader energiomställning (inkl. OH)	1 450	2,2
varav Kompetensutveckling inom område 42 (4209)	7	0,0

Kommentar: Se tabell 3.1

Mål 1: Länsstyrelserna ska verka för god hushållning med energi i bebyggelsen och en ökad andel förnybar energi samt för att uppnå det nationella planeringsmålet för vindkraft. Länsstyrelserna ska även verka för en minskad användning av el och olja för uppvärmning av bostäder och lokaler.

Länsstyrelsen har under året verkat för en skyndsam och effektiv energiomställning i länet genom att medverka på mässor, informera i media samt delta i konferenser. Under året fick vi 1 123 ansökningar om stöd till energiomställning i bostäder och lokaler. En stor del av arbetet har handlat om att hantera dessa. Vi har också arbetat mycket med information och vägledning i energiomställningsfrågor genom förfrågningar per telefon, e-post och personliga besök. Den allmänna kännedomen om stöden verkar vara god i länet. Värmlands län har haft flest ansökningar i Sverige om oljekonverteringsstöd. Vi har också betalat ut mest i stöd, per capita.

Under året har ett omfattande arbete bedrivits kring att ta fram ett förslag om riksintresse för vindkraft. Arbetet har bedrivits i nära samarbete med berörda kommuner och Länsstyrelsen har deltagit i flera informationsmöten kring frågan. De kommuner som har ansökt om planeringsstöd för vindkraft från Boverket har i samtliga fall fått Länsstyrelsens stöd.

Verksamhetsgren EU-stöd

Tabell 3.2 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren EG-/EU-stöd	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG EG-/EU-stöd (exkl. OH)	16 663	27,4
varav EG:s strukturfonder (304)	2 356	3,9
varav Stöd till jordbruket (601)	8 603	17,1
varav Stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder exklusive kompetensutveckling (602)	1 406	2,4
varav Stöd till kompetensutvecklingsåtgärder inom lantbruket (603)	4 264	3,9
varav Stöd till fisket (622)	34	0,1
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	7 222	5,9
Totala kostnader VG EG-/EU-stöd (inkl. OH)	23 885	33,3

Kommentar: Verksamhetsgrenen har minskat jämfört med 2006. Detta beror på att delar av verksamheten från och med 2007 övergått till regionförbundet Region Värmlands regi med flera.

Tabell 3.2.1 - Kostnader för strukturfondsadministrationen (tkr)	Ramanslag (32:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
- beredningssekretariat	1 377	565	3,4
- förvaltningsmyndighet	-	-	-
- utbetalande myndighet	-	-	-
- urvalskontroll	-	-	-

Kommentar: Länsstyrelsen ansvarar för beredningssekretariatet inom Mål 1 Södra Skogslänsregionen, Mål2 Västra, Mål 2 öarna och Interreg IIIA Sverige-Norge. Under året har arbetet bestått av uppföljning av pågående och avslutade projekt vid sidan av rekvisitionsgranskning.

Tabell 3.2.2 – Länsfakta inom EG-/EU-stöd	2007	2006	2005
Utbetalade bidrag, summa (tkr)			
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	-	-	-
varav Artikel 33 (inom mål 1-området)	-	-	-
Bidrag, vilka Länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	-	-	-
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	362 724	348 056	320 679
varav Mål 1	5 370	3 140	697
varav Leader +	-	-	-
varav miljöersättningar	108 304	106 520	108 688
varav kompensationsbidrag	56 678	57 582	49 997
varav startstöd	1 000	3 050	2 800
varav investeringsstöd	3 090	11 562	5 825
varav gårdsstöd	188 281	158 207	143 361

Kommentar: Utbetalning av stöd under rubrik, varav Mål 1, innehåller investeringsstöd som kan läggas till under rubrik, varav investeringsstöd, för att få en samlad bild av storleken på utbetalda investeringsstöd. I totalsumma 362 724 tkr ingår projektstöd om 105 tkr. Förklaringen till att totalsumman för stöd ökat är att mjölkbidrag nu utbetalas som ett tilläggsbelopp på de stödrätter som tillhörde mjölkproducenter 2007. Utbetalat belopp av start- och investeringsstöd var lågt under 2007 på grund av att godkännande av Sveriges EU-program kom så sent att huvuddelen av inneliggande ansökningar inte kunnat behandlas 2007.

Mål 1: Länsstyrelserna ska i egenskap av förvaltningsmyndighet, utbetalande myndighet, beredningssekretariat och inom övrig handläggning säkerställa en effektiv handläggning av EU-stöden samt förbereda för ett smidigt och korrekt avslutsarbete för programperioden 2000-2006.

Länsstyrelsen deltar i egenskap av beredningssekretariat för Mål 1, Mål 2 och Interreg III A i slutförandet och avslutningen av de sjuåriga strukturfondsprogrammen enligt de inriktningar och uppföljningsplaner som fastlagts av respektive förvaltningsmyndigheter. Arbetet bedöms kunna slutföras enligt riktlinjerna.

Verksamhetsgren Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning

Tabell 3.3 - Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2007 för verksamhetsgren Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader VG Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning (exkl. OH)	10 701	20,2
varav Medborgarskap (202)	35	0,1
varav Överförmyndare (203)	262	0,5
varav Begravningsfrågor (204)	55	0,1
varav Näringsrättsliga frågor och konkurrens (205)	16	0,0
varav Lönegaranti, deponeringar m.m. (207, 208)	303	0,7
varav Kampsport (216)	-	-
varav Ärenden enligt ordningslagen, delgivning, m.m. (213, 214, 219)	283	0,5
varav Yrkesmässig trafik (241, 242, 249)	276	0,5
varav Körkortstillstånd m.m. (251)	1 654	3,5
varav Villkor och körkortsingripanden (252, 253)	2 200	4,6
varav Trafikföreskrifter m.m. (258, 259)	216	0,4
varav Överklaganden av kommuns beslut om detaljplaner och områdesbestämmelser enligt PBL (403)	130	0,2
varav Överklaganden av kommuns beslut om bygglov och förhandsbesked enligt--- PBL (403)	562	1,0
varav Markanvändningsfrågor m.m. (405-407, 409)	190	0,3
varav Stöd till boende (41) exkl 413	173	0,2
varav Kulturmiljö (436, 439)	350	0,4
varav Ärenden inom naturvård och miljöskydd (505, 509, 521-523, 529, 531, 539, 543, 549, 551, 559, 561-563, 569, 571, 579)	3 152	5,7
varav Jordbruksfastigheter m.m. (606, 609)	844	1,5
varav Stöd inom rennäring (612)	-	-
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	5 324	4,4
Totala kostnader VG Trafikärenden samt övrig ärendehandläggning (inkl. OH)	16 025	24,6

Kommentar: Verksamheten har i stort sett bedrivits i oförändrad omfattning jämfört med 2006.

Tabell 3.3.1 – länsfakta inom trafikområdet	2007-12-31	2006-12-31	2005-12-31
Antal fordon i trafik (enligt bilregistret)	225 508	222 181	221 021
Antal körkortsinnehavare	183 650	182 399	181 776
Antal innehavare av taxiförarlegitimation	1 719	1 641	1 570
Antal taxitillstånd	137	141	147
Antal busstillstånd	61	62	72
Antal godstillstånd	636	619	619

Tabell 3.3.2 – länsfakta inom trafikområdet

Ärendetyp (avser endast de ärenden som finansieras via Vägverket)	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende	
					inkl. OH	exkl. OH
Taxiförarlegitimation, 244	88	32	60	-28	688	519
Körkortstillstånd i annat fall, 25100, 25101	6 028	978	893	85	148	112
Körkortstillstånd efter återkallelse, 25102	360	373	767	-394	2 130	1 607
Förlängning enl. 3 kap. 12 § kkl (1998:488), 2513	560	104	45	59	79	60
Utbyte av utländska körkort, 2512	248	87	85	2	344	259
Summa	7 284	1 574	1 850	-276		

Kommentar: Den stora skillnaden mot 2006 är att ”Körkortstillstånd i annat fall” har ökat med cirka 2000 ärenden eller en tredjedel. Även i övrigt har en ökning skett om än marginellt. I förhållande till 2006 har kostnaden per ärende för körkortstillstånd i annat fall minskat från 175 kr till 112 kr.

Tabell 3.3.3 – länsfakta inom trafikområdet

Försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse	Antal beslutade ärenden	Intäkter tkr	Kostnader tkr (inkl. OH)	Netto tkr	Kostnad per ärende	
					inkl. OH	exkl. OH
Sökande (25311)	22	27	42	-15	1 889	1 259
Deltagande (25312)	27	79	124	-45	4 617	3 078
Summa	49	106	166	-60		

Kommentar: Kostnaden per ärende har ökat och även antalet sökande och deltagande har ökat i förhållande till 2006.

Tabeller 3.3.4 – länsfakta inom trafikområdet

Prövning av ansökan om handledarskap	Antal beslutade ärenden	Intäkter tkr	Kostnader tkr (inkl. OH)	Netto tkr	Kostnad per ärende	
					inkl. OH	exkl. OH
Prövning av ansökan om handledarskap	6 838	826	713	113	104	70
varav bifall	6 616					
varav avslag, avvisning m.m.	222					

Kommentar: I stort sett har antalet ansökningar nästan fördubblats jämfört med 2006. Kostnaden per ärende har minskat marginellt jämfört med 2006.

Tabell 3.3.5 – länsfakta stöd till boende

Bidrag för vilka Länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2007	2006	2005
Boverket: Engångsbidrag	72 644	55 110	14 016
Boverket: Periodiska bidrag totalt	27 351	39 478	49 611
Totalt	99 995	94 588	63 628
varav Boverket: Nyutbetalda periodiska bidrag respektive år	3 034	5 126	5 596

Kommentar: Totalvolymen ligger även under 2007 på en mycket hög nivå. Detta beror främst på den stora mängden oljekonverteringsstöd som handlagts under året.

Tabell 3.3.6 – länsfakta stöd till boende

Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2007	2006
Kompletta		
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dgr)	26	62
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	8	40
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dgr)	0	76
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0	40
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dgr)	121	67
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	66	29

Kommentar: Den höga andelen ärenden med genomloppstid över 60 dagar beror på avvecklingen av räntebidragen och de olika stöden kopplade till detta. Länsstyrelserna har tvingats vänta med handläggningen i avvaktan på beslut hur de sista tillgängliga medlen skulle fördelas.

Tabell 3.3.7 – länsfakta stöd till boende

Beslut om stöd (antal första beslut)	2007	2006
Reguljära stöd		
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	7	24
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	11	17
Radonbidrag egnahem	60	26
Tillfälliga stöd		
Konvertering från direktverkande elvärme	77	133
Konvertering från oljevärme	974	1 714
Bidrag till solvärme	78	60
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0
Solvärme till kommersiella lokaler	3	0
Investeringsbidrag till hyresbostäder	0	8
Investeringsstimulans till hyresbostäder	5	7
Källsorteringsbidrag	0	11
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	70	215
Investeringsstöd äldreboende	1	
Stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleeldade uppvärmningssystem i småhus	113	
Övriga beslut		
Beslut om omprövning	103	49
Beslut om avslag/avskrivning	274	250
Beslut om återkallande	54	20
Beslut om utbetalning	1 882	1 670
Beslut om omprövning efter utbetalning	10	10

Kommentar: Länsstyrelsen konstaterar en fortsatt stor ärendevolym under 2007 främst beroende på oljekonverteringsstödet.

Tabell 3.3.8 - Avgifter och andra inkomster i övrigt

Avgifter m.m. resultatområde/ärendegrupp	Ingående balans	Utgående balans	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader tkr (inkl. OH)	Netto, tkr
Ärenden enl. stiftelseförordningen	24	23				
- tillsyn			283 ¹	107	364	-257
- registrering			286 ²	130	268	-138
Ärenden enl. förordning om bevakningsföretag			346	68	221	-153
Kameraövervakning			138	194	308	-114
Pantbanksärenden			1	4	4	0
Lönegarantiärenden			38	150	168	-18

Kommentar: 1)Antal tillsynsobjekt. Antalet registrerade stiftelser är 286. Antal stiftelser registrerade i annat län men där tillsynen utövas av vårt län är nio. Antalet registrerade stiftelser där tillsynen utövas av annat län är tolv. Summan blir då 283.

2)Antal registrerade stiftelser.

Antalet initiativärenden enligt stiftelselagen har ökat från 62 till 178. Kostnaden för tillsyn har också ökat från 256 tkr till 364 tkr. När det gäller ärenden enligt förordningen om bevakningsföretag så är endast godkännanden avgiftsbelagda. Av de 346 beslutade ärenden så avser 98 godkännande av väktare. Kameraövervakningsärenden har ökat rejält i förhållande till 2006.

Tabell 3.3.9 - Prövning enligt plan- och bygglagen (PBL)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Del av sakområde	Ingående balans 07-01-01	Antal in- komna/ ini- tierade ärenden under 2007	Antal be- slu- tade ärenden under 2007	varav upphävd- a beslut enligt PBL 12:3	Ut- gående balans 07-12-31 (F=B+C-D)	Antal över- klagade ärenden under 2007	Antal över- klagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genom- snittlig genom- ström- ningstid (dagar)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	1	47	40	4	4	-	-	-	8	-
Överklagande av beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enl. PBL (403)	2	351	350		3	250	3	1	91	-
Överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enl PBL (403)	22	130	129		23	40	60	11	37	-

Kommentar: När det gäller överklagade beslut om detaljplan och områdesbestämmelser så avser ärendena fem stycken planer. Tre planer överklagades av en person vardera, en plan av två personer och en plan av 346 personer. När det gäller antal ändrade ärenden så avser fem ändringar ett och samma beslut. Detta innebär att det sammanlagt är sju beslut om bygglov som har ändrats. När det gäller beslut om bygglov och förhandsbesked så har handläggningstiden minskat från 52 till 37 dagar.

Mål 1: För ärendehandläggning som inte omfattas av någon av de övriga verksamhetsgrenarna inom verksamhetsområdet gäller det övergripande målet för verksamhetsområdet.

Intäkter och kostnader för trafikärenden är redovisade i tabell 3.3 och 3.3.2 - 3.3.4.

ÖVRIG RAPPORTERING

Organisationsstyrning inom politikområde Regional samhällsorganisation

Mål 1:

Länsstyrelserna ska integrera ett jämställdhetsperspektiv genom att i all sin verksamhet belysa, analysera och beakta kvinnors respektive mäns villkor i förhållande till de jämställdhetspolitiska målen.

Länsstyrelsens handlingsplan för jämställdhetsintegrering sträcker sig fram till och med 2007. Handlingsplanen ska revideras 2008. Planens struktur och innehåll redovisades i årsredovisningen för 2004. Handlingsplanen finns tillgänglig för alla medarbetare på Länsstyrelsens intranät (under policy och riktlinjer). Handlingsplanen omfattar den interna styrningen, kompetensutveckling, metoder för jämställdhetsintegrering samt samordning och stöd för arbetet, såväl arbetet med jämställdhetsintegrering internt inom myndigheten, som att stötta viktiga aktörer i länet med jämställdhetsintegrering. Avsikten med handlingsplanen är att underlätta jämställdhetsintegrering av Länsstyrelsens olika verksamhetsområden och uppdrag inom samtliga avdelningar och enheter, vilket avser beslutsprocesser, Länsstyrelsen agerande (internt/externt) och samspel med viktiga aktörer. Insatserna under året för utpekade fokusområden har återrapporterats under verksamhetsgren Utåtriktat sektorsövergripande arbete. Under sommaren gjordes en deluppföljning av arbetet med handlingsplanens interna del. Fokus lades på uppföljningen av den verksamhetsutveckling som har pågått inom myndigheten sedan 2004. Metoden har varit enkäter till medarbetare som genomgått utbildning med metoden JämkaBas samt samtal med Länsstyrelsens ledningsgrupp. Uppföljningen koncentrerades till handlingsplanens mål om utbildning/kunskap, metoder/analyser samt samordning/stöd av arbetet.

Från 2002 har utbildningar i jämställdhetsintegrering genomförts för Länsstyrelsens handläggare och chefer. 2002- 2004 genomfördes tre omgångar av utbildningen ”Jämställdhetsintegrering av Länsstyrelsens sakområden”, med en utbildningsomgång per år. I stort sett har medarbetare från samtliga enheter och avdelningar genomgått denna utbildning. Även ledningsgruppens företrädare och länsrådet har deltagit i dessa utbildningar.

Utbildningsinsatserna ändrades i samband med att handlingsplanen fastställdes, samt mot bakgrund av att den statliga utredningen Jämstöd kom till. Jämstöds metoder och modeller, främst JämkaBas, har använts i utbildningarna. Utbildningarna har i huvudsak genomförts av jämställdhetsdirektören och periodvis tillsammans med en projektanställd handläggare. Utbildningsinsatserna har kompletterats med dialogmöten med verksamhetsansvariga och handläggare.

Totalt har cirka 95 personer på Länsstyrelsen deltagit i någon form av utbildning i jämställdhetsintegrering från år 2002 till och med 2007. Flera har genomgått båda utbildningarna. Under 2007 har utbildning för chefer och handläggare vid Länsstyrelsens lantbruksenhet (Stöd och Areella näringar) genomförts, tio personer deltog. Utbildningsinsatserna och kunskapsuppbyggnaden har finansierats genom inom anslag 33:1(externa medel).

Handlingsplanen är ett strategiskt verktyg för verksamhetsutvecklingen inom jämställdhetsområdet och för att kunna prioritera vilka aktiviteter som Länsstyrelsen förmår genomföra utifrån givna resurser. Kopplingen till hållbar regional utveckling (HRU) kan på sikt medverka till ökad jämställdhetsintegrering, liksom kopplingen till MR-frågorna.

Sedan handlingsplanens tillkomst har myndigheten omorganiserats två gånger, vilket till viss del har försvårat arbetet och de interna utbildningsinsatserna. Arbetsbelastningen har också ökat. Under innevarande år har det saknas kontinuitet i ledningsgruppens stöd och samordning av arbetet. Att ledningen är aktiv och frågar efter resultat är av stor vikt.

Arbetet med jämställdhetsanalyser är tidskrävande, svårt, men lärorikt och nödvändigt. En utmaning är att effektivisera metodarbetet och för avdelningar och enheter att komma vidare i analysarbetet. De funktioner eller enheter som genomgått utbildning i jämställdhetsanalys enligt JämkaBas har i dialog uppmanats ta fram styrdokument för jämställdhetsintegrering inom sina verksamhetsområden. Informations- och utbildningsverksamheten om jämställdhet har de senaste åren lett till ökad efterfrågan på mer kunskap och stöd.

Arbetet med jämställdhetsintegrering är, trots flera års arbete, i början av en utvecklingsprocess.. Medarbetare som har arbetat länge i organisationen kan jämföra över tid och de uttrycker på olika sätt en förändring i positiv riktning. Exempel på positiva förändringar är till exempel ökad medvetenhet och kunskap i frågan samt viljan att problematisera jämställdhet i verksamhetens ordinarie struktur, även om det är svårt. Det fortsatta arbetet med jämställdhetsintegrering ser Länsstyrelsen som huvudstrategi för att komma närmare de jämställdhetspolitiska målen. Farhågan är dock att jämställdhetsintegreringsfrågan lätt blir osynliggjord, eftersom den är en liten del av Länsstyrelsens verksamhet, att lite blir gjort och att ingen tar ansvar, vilket är en del av kritiken mot strategin. När det gäller att ta fram egna mål inom de egna verksamhetsområdena utifrån handlingsplanen, återstår en hel del arbete. I det dagliga arbetet fungerar jämställdhetsdirektören alltmer som ”internkonsult” för stöd och rådgivning till chefer och handläggare i deras arbete med jämställdhetsintegrering av verksamheterna i olika programprocesser och i ärendehantering.

Under hösten har möten hållits med samtliga i regleringsbrevet utpekade fokusområden. Syftet har varit att effektivisera metodarbetet och ge feedback till enheterna att komma vidare i analysarbetet. Mötena har påvisat att det finns behov av att revidera och ytterligare konkretisera handlingsplanen. Med hänsyn till enheternas arbetsbelastning finns tendenser till viss utbildningsutmattning och ”perspektivträngsel” när jämställdhet diskuteras i förhållande till andra tvärssektoriella mål.

I handlingsplanens externa del är Värmlands jämställdhetsråd viktigt när det gäller initiativ och aktiviteter för att stötta viktiga aktörer i länet i deras arbete med jämställdhetsintegrering. (Se redovisning under sektorsövergripande arbete.)

Ny regional jämställdhetsstatistik har beställts från SCB för att underlätta synliggörandet av ojämställdhet i länet. Den nya fickfaktaboken, som är den tredje i ordningen, utkommer våren 2008.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. I redovisningen ska det ingå en analys och en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till att nå verksamhetens mål.

Under året har en ny rekryteringspolicy antagits. Policyn ska bidra till att Länsstyrelsen har rekryteringsprocesser som är effektiva och kännetecknas av hög kvalitet. För att säkerställa att policyn används och som stöd till organisationens chefer i rekryteringsfrågor så har personalstrategen varit delaktig i så gott som samtliga rekryteringar. Rekryteringsarbetet under året har varit omfattande och har fallit väl ut. Resultaten av de rekryteringar som har skett under slutet av året kan dock bli tydliga först under 2008.

Den kompetensutveckling som Länsstyrelsens medarbetare behöver för sin verksamhetsutövning ansvarar närmaste chef för. Behovet kartläggs genom arbetsplatsträffar och individuella utvecklingssamtal. En riktlinje om medarbetarsamtal håller på att tas fram. Denna riktlinje är ännu inte färdigställd och därför är det i nuläget svårt att se vilka effekter denna får på kompetensförsörjningen.

För att säkerställa kompetensen hos cheferna har flera utbildningsinsatser genomförts under året. Ämnena som har avhandlats är svåra samtal, lönesättande samtal och arbetsmiljö. Dessa utbildningar har mottagits positivt men i vilken omfattning de har bidragit till att nå verksamhetens mål återstår att se längre fram.

Sjukfrånvaro 2006-2007

Kön	Ålder	2007			2006		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	-29	10	0,2	-	8	-	-
	30-49	39	0,3	-	41	2,1	57,3
	50 -	55	4,4	78,3	53	5,3	84,5
	Alla	104	2,6	74,1	102	3,7	78,5
Kvinnor	-29	11	1,7	0	18	1,2	-
	30-49	86	5,4	55,3	86	5,7	63,9
	50 -	61	4,5	57,1	60	5,2	63,3
	Alla	158	4,8	56,1	164	5,1	62,4
Samtliga	-29	21	1,0	-	26	0,8	-
	30-49	125	3,6	53,4	127	4,4	62,9
	50 -	116	4,5	67,3	113	5,3	73,1
	Alla	262	3,9	60,4	266	4,6	67,6

Den totala sjukfrånvaron har minskat från 4,6 till 3,9 procent och den långa frånvaron (mer än 60 dagar) från 67,6 till 60,4 procent. Minskningen beror framförallt på en ökad fokusering på rehab-arbete som gjort att sjuka har kunnat komma i arbete tidigare.

För män har den totala sjukfrånvaron minskat från 3,7 till 2,6 procent. Den långa frånvaron har minskat i gruppen äldre än 50 år men framförallt har den långa frånvaron minskat i gruppen män 30-49 år där det under året inte funnits någon långtidssjukfrånvaro alls.

För kvinnor har sjukfrånvaron också minskat, men inte lika markant som för män, från 5,1 till 4,8 procent. Minskning bland kvinnor ligger också inom ålderskategorierna 30-49 år och över 50 år. Anledningen till att minskningen inte är lika stor bland kvinnor är troligen att inom grupperna är medelåldern högre för kvinnor än för män.

Den ökade fokuseringen på rehabåtgärder har framförallt handlat om att gå in med åtgärder i ett tidigare skede än vad som gjorts tidigare men även att vi, på ett mer strategiskt och målinriktat sätt, arbetat mer med uppföljning.

Siffrorna för sjukfrånvaron mer än 60 dagar i tabellen ovan för år 2006 har justerats jämfört med årsredovisningen för 2006.

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras

Verksamhet	Över/ Underskott tom 2006 (tkr)	Intäkter 2007 (tkr)	Kostnader 2007 (tkr)	Över/ underskott 2007 (tkr)	Ack. Över/underskott utgående 2007 (tkr)
Tillsyn pantbanker	-	4	4	-	-
Körkortsadministration	-962	1 574	1850	-276	-1 238
Villkorlig körkortsåterkallelse	102	106	166	-60	42
Ansökan om handledarskap	38	826	713	113	151
Avgiftsinkomster enligt djurskyddslagen (förprovning djurstallar)	-871	376	376	-	-871
Animaliska biprodukter	1	21	21	-	1
Summa	-1 692	2 907	3 130	-223	-1 915

Kommentar: Verksamheterna "Körkortsadministration" och "Förprovning av djurstallar" uppvisar ett negativt ackumulerat resultat. Från och med 2008 kommer verksamheten "Förprovning av djurstallar" vara avgiftsfri och finansieras över förvaltningsanslaget.

Uppdrag som ska redovisas i årsredovisningen 2007

Uppdrag 3a. Varje länsstyrelse ska redovisa (i en enhetlig struktur som under hösten 2007 arbetats fram av Länsstyrelsen i Jämtlands län) hur arbetet med att verka för att det finns beredskap och kapacitet hos kommunerna i länet, att ta emot skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd, bedrivits. Vidare ska redovisas hur länsstyrelserna arbetat för att introduktionsplatserna i första hand är i kommuner med god arbetsmarknad inom pendlingsavstånd.

Länsstyrelserna ska, avseende andra halvåret 2007, redovisa:

- hur samverkan mellan myndigheter, kommuner och andra aktörer bedrivits och utvecklats för att genomföra introduktionsprogram som leder till snabbare arbetsmarknadsanpassning
- om nya angreppssätt eller metoder prövats för att öka engagemanget i länet för att ta emot och introducera nyanlända invandrare
- hur samverkan mellan länsstyrelserna, Migrationsverket och AMS har utvecklats och eventuella behov av förändringar

Nio kommuner hade avtal om mottagande av skyddsbehövande vid årets början. Vid årets slut hade 13 kommuner avtal om mottagande av skyddsbehövande. Därutöver hade ytterligare två kommuner avtal om mottagande av ensamkommande barn, vid årets slut. Sammanlagt hade alltså 15 av länets 16 kommuner avtal om mottagande av skyddsbehövande vid årets slut.

Samtliga 13 kommuner har tecknat en treårig överenskommelse med Migrationsverket. Tolv kommuner har ökat sitt avtalade mottagande, varav sex kommuner som tidigare inte haft avtal. Av dessa sex kommuner har två avtal om mottagande endast av ensamkommande barn. I två kommuner är det avtalade mottagandet oförändrat medan det i två kommuner har minskat.

Under våren genomförde Länsstyrelsen, tillsammans med bland annat Migrationsverket och Länsarbetsnämnden en konferens riktad till kommunerna där målet var att berätta om Länsstyrelsens nya uppdrag och de behov som fanns. Ett särskilt möte med länets kommunalråd och Region Värmland har också genomförts. Flera möten med det särskilda nätverk för kommunernas integrationssamordnare som finns etablerat har också förevarit. Särskilda möten med Länsarbetsnämnden och dess ledningsgrupp har också hållits. Under hösten skickades en framställan ut till samtliga kommuner om behov av ytterligare kapacitet att ta emot skyddsbehövande och med förslag på möte. Möten har sedan ägt rum under hela hösten. Länsstyrelsen har sammanträffat med samtliga kommuner, några vid flera tillfällen. Vid flera besök har landshövdingen deltagit.

I länets regionala samverkansgrupp för integrationsfrågor har information lämnats om och Länsstyrelsens nya uppdrag lyfts och diskuterats. En Regional överenskommelse om introduktion för nyanlända invandrare träffades under våren. Vi arbetar också för och eftersträvar ett närmare samarbete med länets Samverkansorgan, Region Värmland, som är en viktig aktör i att utveckla introduktionen av nyanlända och underlätta samverkan mellan kommunerna. Andra viktiga områden där Region Värmland är eller kan vara en viktig aktör är i validering och SFI. Diskussionerna med Region Värmland fortgår.

Vi har också träffat Länsarbetsnämndens ledningsgrupp, de lokala arbetsförmedlingscheferna samt invandrararbetsförmedlarna och informerat om vårt uppdrag samt diskuterat praktiska problem och möjliga lösningar. Migrationsverkets personal har fått delge sina tankar kring introduktion. Samarbete med Migrationsverket har alltså skett både nationellt och lokalt.

I det regionala kompetensrådet, där bland annat flera fackförbund finns representerade, har Länsstyrelsen presenterat det nya uppdraget samt diskuterat hur vi får med fackförbund och företag i introduktionsprocessen. Vi har också förberett en konferens där vi bland annat ska diskutera detta. I några kommuner har en ny syn på SFI diskuterats, där man ska se om lokala företag kan gå in och sponsra eller tillhandahålla yrkesinriktad SFI varvat med praktik eller arbete.

Uppdraget är nytt för Länsstyrelsen och man kan därför inte säga att vi har prövat nya angreppssätt eller metoder. Länsstyrelsen har betonat vikten av att motverka befolkningsminskningen i länet och att se de nyanlända som resurs och tillväxtfaktor i det värmländska näringslivet.

Samverkan med länsstyrelserna, Migrationsverket och AMS har utvecklats men denna samverkan behöver naturligtvis utvecklas vidare. Informationsöverföringen behöver förbättras och mandaten och gränserna mellan mandaten göras tydligare. Den direkta dialogen mellan Migrationsverkets bosättningshandläggare och de enskilda kommunerna behöver också förbättras.

Uppdrag 18. Länsstyrelserna ska utarbeta planeringsunderlag för anläggning och restaurering av våtmarker i odlingslandskapet i enlighet med Nationell strategi för myllrande våtmarker (Rapport från Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Riksantikvarieämbetet, december 2005) och Aktionsplanen för havsmiljön (Rapport 5563, Naturvårdsverket). Underlaget ska utarbetas i samråd med kommuner, LRF och andra berörda aktörer. Senast den 31 december 2007 ska ett underlag finnas. Länsstyrelserna kan senast den 2 april 2007 rekvirera medel från Naturvårdsverket att fördela till kommuner för uppsökande och samordnande arbete i områden som i planeringsunderlaget pekats ut som särskilt betydelsefulla och lämpliga för anläggning och restaurering av våtmarker.

Länsstyrelsens underlag blev klart i december 2007 och har översänts till Naturvårdsverket. Det arbete som utförts hittills är att identifiera de områden och typer av våtmarker som bör prioriteras i länet. De områden som bör prioriteras är:

- våtmarker som bedöms påtagligt kunna avhjälpa läckage av växtnäringsämnen i områden med växtnäringsproblem
- småvatten som gynnar förekomst och spridningsmöjligheter för större vattensalamander
- stora, grunda våtmarker som gynna fågellivet, främst i lägen som omfattas av vattningsföretag

Det fortsatta arbetet bör inrikta sig på att identifiera specifika potentiella lokaliseringar inom dessa områden samt riktad uppsökande verksamhet. För en bred förståelse för våtmarkernas värden behövs även allmän information till brukare.

Uppdrag 27. Tillämpningen av landsbygdsprogrammet 2007—2013 ska, till dess att slutliga beslut om programmet fattas av EU-kommissionen och av regeringen, grunda sig på det av regeringen beslutade programförslag som förelagts EU-kommissionen inom ramen för rådets förordning (EG) nr 1698/2005 och andra aktuella EU-regelverk. Länsstyrelserna ska tillsammans med andra berörda myndigheter följa upp genomförandet av åtgärder, resultat och effekter enligt det system för uppföljning och utvärdering som föreslagits för programmet och rapporteras i enlighet med riktlinjer från Jordbruksverket. Länsstyrelserna ska även vid förfrågan bistå Jordbruksverket, i verkets roll som ansvarig för att fullgöra de uppgifter som åligger förvaltningsmyndigheten, med nödvändiga uppgifter om programmets genomförande. Vid behov ska länsstyrelserna samråda med andra stödmyndigheter.

Länsstyrelsen har tagit fram en regional strategi för landsbygdsprogrammet. Arbetet med strategin grundades på regeringens beslutade programförslag. Vi har emellertid inte kunnat fatta några beslut innan Sveriges program slutligt blev fastställt i Bryssel och de svenska förordningarna och författningarna blivit antagna. I praktiken blev därför programmet operativt från och med augusti. Någon uppföljning av åtgärder, resultat och effekter har av naturliga skäl inte förekommit under året.

Länsstyrelsen har svarat på förfrågningar från Jordbruksverket, deltagit i olika möten, arbetsgrupper i införandeprojektet och på olika utbildningar som SJV anordnat. Vi har också samverkat med länsstyrelsen i Västra Götaland, som är samordningslän, och även med länsstyrelserna i Dalarna och Gävleborg om frågor kring handläggning och rutiner som rör det nya landsbygdsprogrammet.

Uppdrag 31. Länsstyrelserna ska kommentera andelen beviljade medel under anslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder som avser medfinansiering av de regionala tillväxtprogrammen och EU:s strukturfondsprogram. I förekommande fall ska annan användning av anslaget 33:1 kommenteras och motiveras.

Länsstyrelsen ser det som naturligt att medlen för regional utveckling i sin helhet (exklusive anslagsposten för uppföljning och utvärdering där en del av medlen använts för att säkerställa uppföljningssystem i samband med bemyndigande systemet) används som medfinansiering för genomförandet av det regionala tillväxtprogrammet. Medlen har fördelats inom de fem insatsområdena enligt följande:

Insatsområde enligt det Regionala Tillväxtprogrammet	Beviljat (tkr)
Ledarskapet	5 455
Kompetensen	1 228
Livsmiljön	3 607
Rörligheten	100
Näringslivet	27 508
Summa	37 898

Som framgår av medelsförbrukningen enligt ovan har största delen beviljats inom tillväxtprogrammets insatsområde Näringslivet. Här ingår till exempel företagsstöden – förutom stöd till Kommersiell Service som ingår i insatsområdet Livsmiljön.

Eftersom länet har ett regionalt samverkansorgan från och med 1 januari 2007 har medlen för projektmedel som disponeras av Länsstyrelsen i första hand medfinansierat flerårsprojekt inom ramen för det regionala tillväxtprogrammet där Länsstyrelsen tidigare deltagit i finansieringen. Detta för att kunna få en för projektagarna så smidig övergång som möjligt mellan olika finansieringssystem. Vissa av beviljningarna torde kunna utnyttjas som medfinansiering av de strukturfondsprogram som kommit igång under hösten.

Uppdrag 32. Länsstyrelserna ska redovisa grunderna för gjorda prioriteringar inom anslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder. Detta ska avse dels prioriteringar mellan regionala företagsstöd och regional projektverksamhet, dels prioriteringar mellan olika regionala företagsstöd och mellan insatser inom den regionala projektverksamheten. I redovisningen ska även ingå en beskrivning av hur jämställdhets-, integrations- och miljöperspektiven har beaktats

Länsanslaget för regionala utvecklingsinsatser är en del av den samlade åtgärdsarsenalen för eller i arbetet med hållbar regional utveckling. Det övergripande programdokumentet för verksamheten i Värmland är det regionala tillväxtprogrammet – Hållbar Värmländsk Växtkraft 2004-2007. Det regionala tillväxtprogrammet har i sina ambitioner och intentioner stor överensstämmelse med den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Denna har i sin tur varit styrande för de program som har utarbetats för användningen av EU:s strukturfonder under perioden 2007-2013. Värmland omfattas av program gällande såväl den regionala fonden som jordbruksfonden och socialfonden. Dessa program liksom den nationella strategin har sina övergripande utgångspunkter i EU:s strategi för konkurrenskraft, innovationsförmåga och sammanhållning.

Enligt den svenska regionala utvecklingspolitiken spelar regionernas sätt att fungera en avgörande roll för den nationella tillväxten. Det finns således en förväntan på att regionerna tar tillvara på sina förutsättningar på ett sådant sätt att deras nationella roll blir så stor som möjligt. Vidare bör regionerna ta tillfället i akt att genom samarbete med andra regioner såväl inom som utom EU öka internationaliseringsgraden av länets/regionernas olika verksamheter. I det regionala tillväxtprogrammet finns därför ett övergripande mål om att "Värmland ska betyda mer för Sverige". Detta kräver enligt programmet att "Värmland måste dra mer åt samma håll".

Länsstyrelsens användning och prioriteringar av länsanslaget för regional utveckling ska ses i detta större sammanhang.

Regionalt företagsstöd bedöms vara ett fortsatt viktigt instrument för att stödja expansionsrelaterade investeringar – inte minst på grund av att värderingen av säkerheter i fast egendom minskar möjligheterna till riskvilligt kapital i landsbygds- och glesbygdsområden. I prioriteringen mellan olika företagsstöd så prioriterar Länsstyrelsen investeringar i företag med långsiktig tillväxtpotential och där stödet får avgörande betydelse för denna expansion. Stöd till kommersiell service är ett instrument i programverksamheten inom detta område och prioriteringarna utgår därför från detta program.

Länsstyrelsens styrelse beslutade i det årliga Inriktningsbeslutet om prioriteringarna för 2007 avseende företagsstöden och de regionala projektmedlen. Det regionala tillväxtprogrammet är grunden och prioriteringsgrunder finns för varje insatsområde och de strategier som ingår i dessa.

Inom projektverksamheten har under året samverkan skett med det regionala samverkansorganet Region Värmland för att få en så smidig övergång som möjligt i finansieringen av regionala utvecklingsprocesser inom RTP. Anslaget 33:1 disponeras av både Länsstyrelsen och Region Värmland, under en övergångsfas med en större andel för Länsstyrelsen än vid kommande fördelning. Länsstyrelsens andel har fördelats enligt nedan:

Beviljade projektmedel fördelat på insatsområden	Beviljat (tkr)
Ledarskapet	5 455
Kompetensen	1 228
Livsmiljön	593
Rörligheten	100
Näringslivet	3 987
Summa	11 363

De horisontella perspektiven inom hållbar regional utveckling - jämställdhet, miljö och integration - blir allt viktigare i prioriteringarna. I det årliga Inriktningsbeslutet om prioriteringarna markeras inom samtliga insatsområden hur de horisontella aspekterna ska beaktas i ärendehantering och beslutsfattande. Handläggarna har under de senaste åren deltagit i flera olika utbildningsinsatser och erfarenhetsutbyte rörande metoder och tillvägagångssätt i implementering av horisontella kriterier i verksamheten. En intern seminarieriserie under rubriken Hållbar Regional Utveckling som påbörjats under hösten 2006 har under året fortsatt med deltagande av handläggare från näringslivs-, planerings-, och miljöavdelningar under ledning av forskare på Karlstads Universitet (Cerut – Centrum för forskning om regional utveckling).

Uppdrag 42. Länsstyrelser i län med regionala självstyrelseorgan eller samverkansorgan ska vid förfrågan från länens programansvariga (för RTP) redovisa beslutade och utbetalade belopp samt vilket eller vilka av myndighetens anslag som utnyttjats inom ramen för RTP avseende 2006. Medel från andra myndigheters anslag som fördelats till länsstyrelser och som använts i RTP för medfinansiering ska redovisas för respektive anslag. Länsstyrelserna ska bistå Nutek med underlag vid uppföljningen av regionala tillväxtprogram avseende 2006 enligt närmare anvisningar från myndigheten.

Länsstyrelsen har väl upparbetade kontakter med det regionala samverkansorganet Region Värmland. Bytet 2007-01-01 av ansvarig organisation för arbetet med regionala tillväxtprogrammet, RTP, bedöms inte medföra problem i redovisning och uppföljning av RTP eftersom Länsstyrelsen och Region Värmland redan under flera år samverkat i arbetet med RTP.

Uppdrag 47. Länsstyrelserna i län med regionala självstyrelseorgan eller samverkansorgan ska lämna en redovisning för projekt som fått bidrag inom anslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder. I redovisningen ska en fördelning göras på kategorierna samordning av de statliga insatserna i det regionala utvecklingsarbetet, jämställdhetsinsatser samt insatser för samordnade servicelösningar i glesbygd.

Som tidigare redovisats övertog samverkansorganet Region Värmland från och med 2007 ansvaret för en del av anslaget 33:1 för regional projektverksamhet. Länsstyrelsen och Region Värmland har inför övertagandet gemensamt prioriterat ansökningar om regionala projektmedel och då prioriterat fleråriga processer inom ramen för det regionala tillväxtprogrammet. En stor del av de projektmedel som disponeras av Länsstyrelsen har under "övergångsåret" 2007 medfinansierat denna typ av projekt och där Länsstyrelsen tidigare deltagit i finansieringen. Detta för att projektägarna ska få en så smidig övergång som möjligt mellan olika finansieringssystem. Vissa av beviljningarna torde kunna utnyttjas som medfinansiering av de strukturfondsprogram som kommit igång under hösten 2007. 28 projekt inom denna kategori har beviljats sammanlagt 5 764 528 kr. För samordning av statliga insatser i regionalt utvecklingsarbete har beviljats 4 870 000 kr till sju projekt. För jämställdhetsinsatser har beviljats 700 000 kr till två projekt och till samordnade servicelösningar i glesbygd har 28 000 kr beviljats till två projekt.

Uppdrag 56. *Länsstyrelserna ska informera kommunerna om sina erfarenheter av arbetet med IT-infrastrukturstöden. Uppdraget gäller inte länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län.*

Länsstyrelsen har regelbundet informerat länets kommuner om erfarenheterna från arbetet med IT-infrastrukturstöden. Information och diskussion om utbyggnad av IT-infrastruktur och statliga stöd för att tillhandahålla ortssammanbindande nät, områdesnät och stormnät har skett vid IT-Värmlands möten, som regelbundet arrangeras av Region Värmland. I det gemensamma samarbetsprojektet IT-Värmland medverkar IT-chefer från samtliga 16 kommuner, samt representanter från Landstinget, Länsstyrelsen och Karlstads universitet.

Uppdrag 63. Länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Värmlands, Västernorrlands och Norrbottens län ska redovisa hur de säkerställer att berörd personal har goda kunskaper om de mänskliga rättigheterna och rättigheternas konsekvenser för verksamheten, särskilt vad avser de myndighetsutövande verksamheterna och tillsynsverksamheten. Länsstyrelserna ska även redovisa hur de arbetar för att, i sin tillsynsverksamhet och på andra sätt, uppmärksamma kommuner och landsting på deras ansvar för de mänskliga rättigheterna, särskilt de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. För åtgärder mot diskriminering gäller det särskilda uppdraget om antidiskrimineringsstrategier.

Länsstyrelsen har tagit fram en handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna, vilken antogs av Landshövdingen sommaren 2005. Handlingsplanen gällde vår interna verksamhet och har under året följts upp och reviderats.

Det övergripande arbetet med de mänskliga rättigheterna har främst byggt på kunskapshöjande verksamhet. Förutom att samtliga anställda har erbjudits grundläggande information och kunskap om de mänskliga rättigheterna, har en verksamhetsanpassad utbildning för Länsstyrelserna tagits fram i ett gemensamt projekt mellan Länsstyrelserna i Värmlands och Stockholms län, Delegationen för mänskliga rättigheter, Fonden för mänskliga rättigheter samt Raul Wallenbergsinstitutet. Förutom utbildningen har handboken "Mänskliga rättigheter i länsstyrelsens myndighetsutövning" tagits fram. Den beskriver samarbetet och processen med att ta fram utbildningen. Boken ska även fungera som ett verktyg för de handläggare på länsstyrelserna som arbetar med myndighetsutövning. Handboken har delats ut till dem som deltog i utbildningen men den finns även på vår webbplats www.s.lst.se.

Området mänskliga rättigheter har egna sida på vår webbplats. Där finns övergripande information om rättigheterna, om insatser som vi genomfört samt länkar till ämnesrelaterade webbplatser. Det finns även information om vem som kan kontaktas för ytterligare upplysningar om Länsstyrelsens arbete med mänskliga rättigheter. På webbplatsen finns också publikationer som har producerats av Länsstyrelsen för att sprida kunskap om de mänskliga rättigheterna.

Med stöd från Delegationen för mänskliga rättigheter har vi tillsammans med Region Värmland anordnat en tvådagars konferens och en seminarieserie, om fyra tillfällen, om de mänskliga rättigheterna. Deltagare har varit anställda inom kommun och landsting i Värmlands län samt intresserade personer från allmänheten. Planeringen och genomförandet av konferensen och seminarieserien har skett i samverkan mellan Länsstyrelsen och Sensus studieförbund samt Antidiskrimineringsbyrån i Värmland.

Utvärderingen visar att konferensen i hög grad motsvarat deltagarnas förväntan. Utvärderingen av de olika seminarierna visar att de motsvarade deltagarnas förväntan i olika hög grad beroende på tema. Vi hade dock förväntat oss ett större intresse från framförallt kommunernas sida och att politiker och tjänstemän inom nyckelområden, från samtliga kommuner och från landstinget skulle finnas representerade.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen ska göras enl. 2 kap. 4 § (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

		2007	2006	2005	2004	2003
Låneram	beviljad	7 000	6 000	7 000	7 000	7 000
	utnyttjad	5 453	4 060	4 356	5 105	6 431
Kontokredit hos RGK	beviljad	6 100	6 100	6 100	6 100	6 500
	max. utnyttjad	-	-	365	-	-
Räntekonto	räntekostnader	144	94	-	-	-
	ränteintäkter	2 827	1 722	458	678	1 264
Totala avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7)	mynd. disponerar	6 851	3 722	3 448	3 620	3 690
	mynd. ej disponerar	7 858	7 886	7 844	5 025	7 187
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter (ktogrupp 31- 34, 7) enl. regleringsbrev		10 096	9 108	9 045	83 505	65 000
Anslagskredit	beviljad	10 759	10 086	-	10 283	9 511
	utnyttjad	3 045	5 698	-	-	-
Summa utg. reservationer (anslag)		-	-	-	-	-
Summa anslagssparande		2 826	3 075	10 333	24 152	49 998
- därav intecknat av åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande		339	884	8 659	24 028	47 603
Bemyndiganden	tilldelat	75 000	158 000	158 000	158 000	208 548
	summa åtaganden	45 320	106 582	102 555	88 558	98 923
Årsarbetskrafter (åa)		189,6	201,8	188,3	173,9	169,1
Medelantalet anställda		223	235	236	208	204
Driftkostnad per åa		798	757	773	812	782
Årets kapitalförändring		-138	-2 252	-7 180	-6 937	5 898
Balanserad kapitalförändring		-9 299	-7 047	134	7 071	1 172

FINANSIELL REDOVISNING

Resultaträkning

(tkr)

2007

2006

Not			
	Verksamhetens intäkter		
1	Intäkter av anslag	98 576	106 413
2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	6 851	3 722
3	Intäkter av bidrag	44 219	41 606
4	Finansiella intäkter	2 949	1 726
	Summa:	152 595	153 467
	Verksamhetens kostnader		
5	Kostnader för personal	-109 708	-108 090
	Kostnader för lokaler	-9 375	-8 982
	Övriga driftkostnader	-32 276	-35 629
6	Finansiella kostnader	-192	-107
	Avskrivningar	-2 053	-2 350
	Summa:	-153 604	-155 158
	Verksamhetsutfall	-1 009	-1 691
	Uppbördsverksamhet		
7	Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten.	7 858	7 886
	Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet	-7 858	-7 886
	Saldo:	0	0
	Transfereringar		
8	Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	55 200	71 901
9	Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	102 630	92 140
	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	13 480	8 009
	Finansiella intäkter	1	0
10	Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	-703	703
	Lämnade bidrag	-169 737	-173 314
	Saldo:	871	-561
11	Årets kapitalförändring	-138	-2 252

Balansräkning

(tkr)

Not	TILLGÅNGAR	2007-12-31	2006-12-31
12	Immateriella anläggningstillgångar		
	Rättigheter och andra immateriella tillgångar	113	464
	Summa immateriella anläggningstillgångar	113	464
13	Materiella anläggningstillgångar		
	Maskiner, inventarier, installationer m.m.	5 513	3 714
	Summa materiella anläggningstillgångar	5 513	3 714
14	Utlåning		
	Utlåning	3 688	3 374
	Summa utlåning	3 688	3 374
15	Varulager m.m.		
	Fastigheter	9 385	5 977
	Summa varulager m.m.	9 385	5 977
	Fordringar		
	Kundfordringar	1 173	1 008
	Fordringar hos andra myndigheter	3 532	5 207
16	Övriga fordringar	3 184	2 327
	Summa fordringar	7 889	8 542
17	Periodavgränsningsposter		
	Förutbetalda kostnader	2 537	2 051
	Upplupna bidragsintäkter	8 969	15 430
	Övriga upplupna intäkter	93	77
	Summa periodavgränsningsposter	11 599	17 558
18	Avräkning med statsverket		
	Avräkning med statsverket	-15 612	-14 771
	Summa avräkning med statsverket	-15 612	-14 771
	Kassa och bank		
	Behållning räntekonto i RGK	61 256	75 805
19	Övriga tillgodohavanden i RGK	2 076	120 864
	Kassa, postgiro och bank	8 595	7 953
	Summa kassa och bank	71 927	204 622
	SUMMA TILLGÅNGAR	94 502	229 480

KAPITAL OCH SKULDER		2007-12-31	2006-12-31
	Myndighetskapital		
20	Statskapital	2 957	2 637
21	Balanserad kapitalförändring	-9 299	-7 047
11	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-138	-2 252
	Summa myndighetskapital	-6 479	-6 663
	Fonder		
22	Fonder	10 115	9 412
	Summa fonder	10 115	9 412
	Avsättningar		
23	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	3 176	1 353
	Summa avsättningar	3 176	1 353
	Skulder m.m.		
24	Lån i R GK	5 453	4 060
	Skulder till andra myndigheter	4 787	5 037
	Leverantörsskulder	4 280	5 060
	Övriga skulder	2 913	3 908
	Depositioner	2 091	121 227
	Summa skulder m.m.	19 524	139 293
	Periodavgränsningsposter		
25	Upplupna kostnader	7 784	8 435
	Oförbrukade bidrag	60 382	77 650
	Summa periodavgränsningsposter	68 166	86 085
	SUMMA KAPITAL OCH SKULDER	94 502	229 480
	Omvänd ansvarsförbindelse		
	Avskrivningslån	29 747	33 578

Anslagsredovisning (tkr)

Redovisning mot anslag

Anslag	In- gående över- förings- belopp	Årets till- delning enligt reglerings- brev	Omdisp. anslags- belopp	Indrag- ning	Totalt disponi- belt belopp	Utgifter	Utgående överförings- belopp
01:32:01:013 Länsstyrelserna m.m.	2 191	95 828	175	0	98 194	-95 718	2 476
13:10:01:023 Integrationsverket	0	0	400	0	400	-400	0
19:33:01:013 Allm.reg.pol.åtgärder	-5 697	59 680	0	0	53 983	-57 027	-3 044
22:37:07:009:001 (2004) IT-infrastruktur,	0	0	97	0	97	-86	11
22:37:07:009:002 (2004) IT-infrastruktur	884	0	0	0	884	-545	339
Summa	-2 622	155 508	672	0	153 558	-153 776	-218

Redovisning mot inkomsttitel

Inkomsttitel	Beräknat belopp enligt regleringsbrev	Utfall inkomster 2007-01-01- 2007-12-31	Not
2322 Räntor på övriga näringslån, KAM	1	2	
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	1 000	1 260	
2537 Miljöskyddsavgifter	4 900	4 976	
2539 Täckavgifter	500	882	
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	240	236	
2714 Sanktionsavgifter m.m.	250	21	
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	300	409	
4136 Återbetalning av övriga näringslån, KAM	3	9	
9455 Lotteriavgifter	80	72	
Summa	7 274	7 867	26

Redovisning mot bemyndiganden

Anslag	Tilldelad bemyndiganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år					
				År 2008	År 2009	År 2010	År 2011	År 2012	År 2013
19:33:01:013 Allm.reg.pol. åtgärder	75 000	80 570	45 320 ¹	31 347	10 320	3 653	0	0	0

1 Utestående åtaganden per 2007-12-31 är nettoberäknade, vilket innebär att den del av besluten som kommer att finansieras av EU:s strukturfonder inte ingår.

Bemyndigandebelopp per ändamål inom 19:33:001:013

Ändamål	Framtida utgifter	Framtida utgifters beräknade fördelning per år					
		År 2008	År 2009	År 2010	År 2011	År 2012	År 2013
Reg.investeringsstöd	6 799	4 500	1 800	499	0	0	0
Reg. bidrag till företagsutv.	12 447	8 547	3 000	900	0	0	0
Stöd till komm. service	2 128	1 600	400	128	0	0	0
Sysselsättningsbidrag	5 188	2 500	1 688	1 000	0	0	0
Såddfinansiering	332	200	132	0	0	0	0
Reg. projektverksamhet	18 426	14 000	3 300	1 126	0	0	0
Uppföljn. och utvärdering	0	0	0	0	0	0	0
Summa	45 320	31 347	10 320	3 653	0	0	0

Finansiella villkor

Anslag 01:32:01:013 Länsstyrelserna m.m.

- Utöver tilldelat belopp under anslagsposten disponeras en anslagskredit på högst 4 791 tkr. Krediten har inte utnyttjats
- Länsstyrelsen har tillgång till en kredit på räntekontot hos Riksgäldskontoret på 6 100 tkr. Krediten har inte utnyttjats.
- Av beviljad låneram på 7 000 tkr har 5 453 tkr utnyttjats.

Anslag 19:33:01:013 Allmänna regionalpolitiska åtgärder

- Utöver tilldelat belopp under anslagsposten disponeras en anslagskredit på högst 5 698 tkr. Utnyttjad kredit uppgår till 3 045 tkr.
- Med stöd av det bemyndigande som är kopplat till anslaget får Länsstyrelsen fatta beslut om åtaganden om högst 75 000 tkr som innebär utgifter under perioden 2008-2015.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag (2000:605).

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed som den kommer till uttryck i ESV:s rekommendationer till 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Belopp anges i tkr där annat inte anges.

Förändrade redovisningsprinciper

Enligt ESV:s föreskrifter till 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, skall information i resultatredovisningen omfatta de tre senaste räkenskapsåren. Länsstyrelsen medges undantag från denna paragraf i regleringsbrevets bilaga 3.

Till följd av ändrade redovisningsregler avser utestående åtaganden, i redovisning mot bemyndigande, samtliga åtaganden. Enligt de gamla reglerna skulle endast åtaganden som inte redan tidigare täcktes av tilldelade anslag redovisas som utestående åtaganden. Ingående åtaganden är inte omräknat enligt de nya reglerna utan motsvarar redovisade utestående åtagande föregående år.

I redovisning av väsentliga uppgifter har inte tidigare års utestående åtaganden räknats om enligt de nya reglerna.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar och skulder upptas till det värde de beräknas inflyta. Fordringar och skulder hos andra statliga myndigheter särredovisas och är i tillämpliga delar avstämda med berörd myndighet i enlighet med Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter om motpartsavstämning.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgång.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar enligt plan. Vid detta tillämpas följande avskrivningstider:

- Datorer, IT-system 3 år
- Personbilar 4 år
- Kopiatorer 7 år
- Konferensmöbler 10 år

Värdering av varulager

Fastigheterna värderas till anskaffningspris.

Periodiseringar

Intäkter och kostnader som avser annat år periodiseras om de överstiger 5 tkr.

Brytdag

Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende räkenskapsåret har gjorts till och med 2008-01-10.

Likvida medel/betalningar

Länsstyrelsen har två separata betalningsflöden, räntebärande samt icke räntebärande. För verksamhet som finansieras med förvaltningsanslaget och verksamhet som finansieras med externa medel används det räntebärande flödet. För verksamhet/transfereringar som finansieras med sakanslag och för erhållna inkomster som inte disponeras (inkomster mot inkomstitlar) används det icke räntebärande flödet.

Medel som deponeras hos Länsstyrelsen hanteras över ett separat räntekonto på Riksgäldskontoret.

Noter

Not 1	Verksamhetens intäkter - Intäkter av anslag			
	Nomenklatur	Benämning	2007	2006
	01:32:001:013	Länsstyrelserna m.m.	93 090	95 698
	19:33:001:013	Allm. regionalpol. åtgärder	5 000	10 646
	22:37:001:009:001	IT-infrastruktur	86	69
	13:10:01:023	Integrationsverket	400	0
	Summa		98 576	106 413

Not 2	Verksamhetens intäkter - Intäkter av avgifter och andra ersättningar			
			2007	2006
		Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	965	597
		Intäkter av offentligrättsliga avgifter	3 407	2 492
		Intäkter av uppdragsverksamhet	1 511	289
		Övriga intäkter i verksamheten	968	344
	Summa		6 851	3 722

Not 3	Verksamhetens intäkter - Intäkter av bidrag			
			2007	2006
	Kommuner		2 207	794
	Landsting		220	825
	Övriga		1 781	2 159
	Statliga myndigheter		40 011	37 828
	<i>Naturvårdsverket</i>		17 967	17 825
	<i>Statens jordbruksverk</i>		6 797	8 769
	<i>NUTEK</i>		2 042	204
	<i>Länsstyrelsen i Örebro län</i>		1 509	1 037
	<i>Länsstyrelsen i Gävleborg</i>		15	103
	<i>Statens Räddningsverk</i>		335	286
	<i>Riksantikvarieämbetet</i>		2 666	2 043
	<i>Arbetsmarknadsverket</i>		828	860
	<i>Krisberedskapsmyndigheten</i>		1 128	1 942
	<i>Fiskeriverket</i>		957	900
	<i>Socialstyrelsen</i>		2 247	673
	<i>Länsstyrelsen i Jämtlands län</i>		780	69
	<i>Kammarkollegiet</i>		964	1 191
	<i>Boverket</i>		604	1 029
	<i>Övriga</i>		1 172	898
	Summa		44 219	41 606

Not 4	Verksamhetens intäkter – Finansiella intäkter			
			2007	2006
		Ränteintäkter räntekonto Riksgäldskontoret	2 827	1 722
		Övriga finansiella intäkter	122	4
	Summa		2 949	1 726

Not 5	Verksamhetens kostnader - Kostnader för personal		
		2007	2006
	Lönekostnader (S-kod 4111 och 4119)	69 989	70 445
	Arbetsgivaravgifter, pensionspremier	35 046	33 810
	Övriga personalkostnader	4 673	3 835
	Summa	109 708	108 090
Not 6	Verksamhetens kostnader – Finansiella kostnader		
		2007	2006
	Räntekostnader lån Riksgäldskontoret	144	94
	Övriga finansiella kostnader	48	13
	Summa	192	107
Not 7	Uppbördsverksamhet - Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten		
		2007	2006
	Offentligrättsliga avgifter, inomstatliga	20	0
	Offentligrättsliga avgifter, utomstatliga	7 457	7 545
	Jordfonden		
	- driftsintäkter	107	27
	- driftskostnader	-143	-72
	- realisationsvinst	417	386
	- realisationsförlust	0	0
	Summa	7 858	7 886
Not 8	Transfereringar - Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		
		2007	2006
	Nomenklatur	Benämning	
	01:32:001:013	Länsstyrelserna m.m.	2 628 165
	19:33:001:013	Allm. regionalpol. åtgärder	52 027 69 300
	22:37:001:009:002	IT-infrastruktur	545 2 436
	Summa	55 200	71 901
Not 9	Transfereringar - Medel från myndigheter för finansiering av bidrag		
		2007	2006
	Kammarkollegiet	21 149	16 268
	Naturvårdsverket	32 054	36 114
	Länsstyrelsen i Örebro	3 242	0
	Länsstyrelsen i Jämtland	0	2 929
	Regeringskansliet	31 506	15 232
	Socialstyrelsen	8 305	8 773
	Riksantikvarieämbetet	331	0
	EU-medel (Länsstyrelsen i Örebro län och Länsstyrelsen i Jämtlands län)	6 043	12 824
	Summa	102 630	92 140

Not 10 **Transfereringar – Avsättning/upplösning fonder för transfereringsändamål**

	2007	2006
<u>Bygdemedel</u>		
Intäkter	-1 838	-1 715
Kostnader	<u>1 196</u>	<u>2 036</u>
Avsättning/upplösning	-642	321
 <u>Älgvårdsfonden</u>		
Intäkter	-667	-663
Kostnader	<u>606</u>	<u>1 045</u>
Avsättning/upplösning	-61	382
Summa	-703	703

Not 11 **Årets kapitalförändring**

	2007	2006
Avskrivning	-2 053	-2 350
Amortering	2 053	2 350
Förändring semesterlöneskuld	127	64
Förändring avgiftsfinansierad verksamhet	-225	-311
Förändring lönegarantifordran	871	-561
Förändring bidragsfinansierad verksamhet,		
Projektmedel	0	-198
Övriga periodiseringsposter	-911	-1 246
Summa	-138	-2 252

Not 12 **Immateriella anläggningstillgångar**

	2007	2006
Anskaffningsvärde IB	3 387	3 290
Årets anskaffningar	<u>0</u>	<u>97</u>
Anskaffningsvärde UB	3 387	3 387
 Avskrivningar IB	-2 923	-2 372
Årets avskrivning	<u>-351</u>	<u>-551</u>
Avskrivningar UB	-3 274	-2 923
Summa	113	464

Inga utrangeringar/försäljningar har skett.

Not 13 **Materiella anläggningstillgångar**

	2007	2006
Anskaffningsvärde IB	23 104	21 365
- utrangering/försäljning	-438	0
- årets anskaffningar	<u>3 501</u>	<u>1 739</u>
Anskaffningsvärde UB	26 167	23 104
Avskrivningar IB	19 390	-17 591
- utrangering/försäljning	-438	0
- årets avskrivningar	<u>1 702</u>	<u>-1 799</u>
Avskrivningar UB	20 654	-19 390
Summa	5 513	3 714
Försäljning/utrangering		
Försäljning av anläggningstillgång	100	0
Bokfört värde	0	0
Realisationsvinst	100	0
Utrangering	0	0
Summa	100	0

Not 14 **Utlåning (lånefordringar)**

	2007	2006
<u>Investeringslån</u>		
IB	37	46
Årets utlåning	0	0
Amortering	<u>-9</u>	<u>-9</u>
UB	27	37
<u>Räntestöd</u>		
IB	737	746
Årets utlåning	0	0
Amortering	<u>-6</u>	<u>-9</u>
UB	731	737
<u>Etableringsstöd</u>		
IB	154	154
Årets utlåning	0	0
Amortering	0	0
Värdereglering	<u>-154</u>	<u>-154</u>
UB	0	0
<u>Lån till särskilt skuldyngda lantbrukare</u>		
IB	2 600	2 600
Årets utlåning	0	0
Amortering	<u>0</u>	<u>0</u>
UB	2 600	2 600
<u>Såddfinansiering</u>		
IB	0	0
Årets utlåning	330	0
Amortering	<u>0</u>	<u>0</u>
UB	330	0
Summa	3 688	3 374

Inga avskrivningar har skett under året.

Not 15 **Varulager - Fastigheter**

Jordfonden: Länsstyrelsen i egenskap av fastighetsmäklare för jordfonden köper och säljer jordbruksfastigheter. Totalt innehav av fastigheter per 2007-12-31 var 70st.

	2007	2006
Ingående balans	5 977	3 216
Anskaffning	5 110	6 820
Försäljning	-2 118	-4 445
Reavinst	416	386
Reaförlust	0	0
Utgående balans	9 385	5 977

Not 16 **Fordringar - Övriga fordringar**

	2007	2006
Lönegaranti	3 167	2 296
Övriga fordringar	17	31
Summa	3 184	2 327

Not 17 **Periodavgränsningsposter**

	2007	2006
Förutbetalda hyror	2 069	1 957
Övriga förutbetalda kostnader	468	93
Upplupna intäkter	4 286	4 195
Upplupna bidragsintäkter, EG:s strukturfond	4 683	11 236
Övriga upplupna bidragsintäkter	93	77
Summa	11 599	17 558

Not 18 **Avräkning med statsverket**

	2007	2006
Ingående balans	-14 771	-11 136
Avräknat mot statsbudgeten		
- Anslag	153 776	178 314
- Inkomsttitlar	-7 867	-7 895
Avräknat mot statsverkets checkräkning		
- Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-96 403	-96 450
- Uppbördsmedel m.m.	95 682	142 230
- Transfereringar m.m.	-146 029	-219 833
Utgående balans	-15 612	-14 771

Not 19 **Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret**

	2007	2006
Räntekonto, deponerade medel	2 076	120 864
Summa	2 076	120 864

Not 20	Statskapital		
		2007	2006
	IB		
	Lån till särskilt skuldtvingda jordbrukare	2 600	2 600
	Investeringslån	37	46
		2 637	2 646
	Årets amortering	-9	-9
	Årets utlåning, såddfinansiering	330	0
	Utgående balans	2 957	2 637
Not 21	Balanserad kapitalförändring		
		2007	2006
	Ingående balans	-7 047	134
	Föregående års kapitalförändring	-2 252	-7 180
	Utgående balans	-9 299	-7 047
Not 22	Fonder		
		2007	2006
	Bygdemedel	8 593	7 951
	Älgvårdsfonden	1 522	1 461
	Summa	10 115	9 412
	Kostnader för adm. av bygdemedel	166	180
	Kostnader för adm. av älgvårdsfonden	402	431
Not 23	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
		2007	2006
	<u>Pensionsavsättning</u>		
	IB	1 353	830
	Årets pensionskostnad	2 722	1 194
	Årets pensionsutbetalning	-899	-671
	UB	3 176	1 353
	<u>Avgångsvederlag</u>		
	IB	0	86
	Årets kostnad avgångsvederlag	0	0
	Årets utbetalning avgångsvederlag	0	-86
	UB	0	0
	Summa	3 176	1 353
Not 24	Lån i Riksgäldskontoret		
	Beviljad låneram: 7 000 tkr	2007	2006
	Ingående balans	4 060	4 356
	Under året nyupptagna lån	3 446	2 054
	Årets amorteringar	-2 053	-2 350
	Utgående balans	5 453	4 060

Not 25 **Periodavgränsningsposter**

	2007	2006
Upplupna löner och arvoden	282	304
Skuld för sociala avgifter, upplupna löner	98	103
Semesterlöneskuld	5 082	5 478
Skuld för sociala avgifter, sem. löneskuld	2 136	2 352
Upplupna räntekostnader	42	28
Övriga upplupna kostnader	144	170
Oförbrukade bidrag	60 382	77 650
<i>varav inomstatliga</i>	60 160	76 904
<i>varav utomstatliga</i>	222	746
Summa	68 166	86 085

Av årets oförbrukade bidrag beräknas 28.000 tkr avse transfereringar

Not 26 **Redovisning mot inkomstittel**

	2007	2006
2511 Expeditionsavgifter och ansökningsavgifter	1 260	1 249
2537 Miljöskyddsavgifter	4 976	4 890
2539 Täckavgifter	882	784
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	409	427
Övriga inkomstitlar	340	545
Summa	7 867	7 895

Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot

Ledamöter i länsstyrelsens styrelse

Namn	Uppdrag	
Kjell Ericsson	Ordförande	Arbetsmarknadsnämnden i Årjäng
	”	AB Nordmarkens Travbana
	”	Westra Partnerinvest
	”	AB Kommentus
Jan-Evert Rådström	Ledamot	Sjöfartsverkets styrelse
	”	Vägverkets styrelse
Tomas Riste	Ordförande	Region Värmland
	”	Värmlands Turistråd
	Ledamot	Almi Företagspartner Värmland AB
	”	Värmlands Folkblad AB
	”	Frykenstrand AB (del av året)
Victoria Svanberg	Ledamot	Länsförsäkringar Värmland
	”	Nya Wermlands-Tidningens AB
	”	Anne-Marie och Gustaf Anders Stiftelse för mediaforskning
	”	AB Bröd. Hedbergs mek. Verkstad
	”	Zenon Företagsutveckling AB
	”	Styrelsen för Värmlands museiförening
	Suppleant	Helsingborgs Dagblad AB/Pukslagaren
Anders Björn	Ordförande	Metso Paper Gorizia S.p.A
	Ledamot	Metso Paper Karlstad AB
	”	Metso Foundries Karlstad AB
	”	The Paper Province, Ek.förening
Kerstin Norén	Styrelse- ordförande	Aktiebolaget ”Språkdoktorerna Abelin och Veres Ab”
	Extern ledamot	Styrelsen för Högskolan i Lillehammer (sedan 1 september 2007)
Inga-Lill Lindqvist	Ledamot	Fryksdalens Sparbank
	Ledamot/VD	Svenska FlexografiInstituttet AB
	Ledamot/ägare	LKL Fastighets AB
	Ledamot/ägare	Bohuslind AB
	Ledamot/ägare	Lindarnas Fastighets AB
	Ledamot	Branschorg Spa&Hälsa (ideell fören)
	Ledamot	The Packaging Arena Ek. förening
Berit Högman	Ledamot	Swedfunds styrelse (del av året)
	”	Karlstads Universitet (del av året)
	”	Förenade Liv livförsäkringsaktiebolag

Ledande befattningshavare

Namn	Uppdrag	
Eva Eriksson	Ordförande	Länsstyrelsen i Värmlands län
	”	Grenserådet (delat ordförandeskap)
	”	Emigrantregistret
	”	Flygrådet
	”	FAMNA Socialdepartementet
	”	Voxenåsen – Oslo
	Ledamot	Apoteksbolaget
	”	Arbetsgivarverket
	”	Miljömålsrådet vid Naturvårdsverket
Björn Sandborgh	Ordförande	Helmiastiftelsen
	”	Industriminnesföreningen
	Ledamot	Wettergrensstiftelsen
	Ersättare	Mål 2 Västra
	”	Subkommittén Interreg III B Östersjön
		Boforsstiftelsen

Ersättning och andra förmåner till landshövding, länsråd och styrelseledamöter

(tkr) Perioden 20070101-20071231

Landshövding

Eva Eriksson	Lön	886,0
	Bostadsförmån	110,4
	Övriga skatte-	8,4
	pliktiga förmåner	

Länsråd

Björn Sandborgh	Lön	708,0
	Övriga skatte-	12,9
	pliktiga förmåner	

Styrelsen	Arvode	Skattepliktig bilersättning	Summa
Björn, Anders	4,4		4,4
Ericsson, Kjell	4,4	0,9	5,3
Högman, Berit	2,9		2,9
Lindqvist, Inga-Lill	2,9		2,9
Norén, Kerstin	4,4		4,4
Riste, Tomas	4,4		4,4
Rådström, Jan-Evert	4,4	0,5	4,9
Svanberg, Victoria	4,4		4,4
Summa	32,2	1,4	33,6

Eva Eriksson
Landshövding

Underskrift enligt bestämmelserna i 2 kap 8 § förordningen (2000:605) om
årsredovisning och budgetunderlag.

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen i Värmlands län
Våxnäsgatan 5, 651 86 Karlstad
054-19 70 00
www.s.lst.se